लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

लेटाङ नगरपालिका, मोरङ

आर्थिक वर्ष २०८१/८२

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

लेटाङ नगरपालिका, मोरङ

आर्थिक वर्ष २०८१/८२

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

दूरदृष्टि
(VISION)

जवाफदेहिता, पारदर्शिता र निष्ठा प्रवर्धन गर्ने विश्वसनीय सार्वजनिक संस्था

(Be a Credible Public Institution in Promoting Accountability, Transparency and Integrity)

गन्तव्य
(MISSION)

स्वतन्त्र एवम् गुणस्तरीय लेखापरीक्षण सेवा प्रदान गर्ने

(Provide Independent and Quality Audit Service)

मूल्य मान्यता
(Core Values)

स्वतन्त्रता	*(Independence)*
निष्ठा	*(Integrity)*
पारदर्शिता	*(Transparency)*
जवाफदेहिता	*(Accountability)*
व्यावसायिकता	*(Professionalism)*

महालेखापरीक्षकको भनाइ

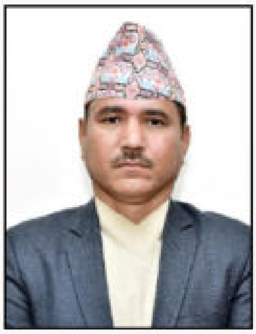

नेपालको संविधानको धारा २४१ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको लेखा कानुन बमोजिम नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता र औचित्यसमेतको विचार गरी महालेखापरीक्षकबाट लेखापरीक्षण हुने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २० को उपदफा २ मा महालेखापरीक्षकले प्रत्येक स्थानीय तहको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी अलग अलग लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्न सक्ने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण गर्दा लेखापरीक्षण ऐन, २०७५, नेपाल सरकारी लेखापरीक्षणमान, लेखापरीक्षण मार्गदर्शन, स्थानीय तह लेखापरीक्षण निर्देशिका, महालेखापरीक्षकको वार्षिक लेखापरीक्षण योजना र स्थानीय तहसँग सम्बन्धित ऐन, नियमलाई आधार लिइएको छ। सोहीबमोजिम स्थानीय तहको २०८१।८२ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्दा देखिएका बेहोरा उल्लेख गरी प्रारम्भिक प्रतिवेदन जारी गरिएकोमा सो उपर प्राप्त प्रतिक्रियासमेत सम्बोधन गरी राय सहितको प्रतिवेदन जारी गरिएको छ।

वित्तीय विवरणको शुद्धता, प्रचलित कानुनको परिपालना, राजस्व प्रक्षेपण तथा बजेट निर्माण, योजना तर्जुमा एवं कार्यक्रम कार्यान्वयन, खरिद व्यवस्थापन तथा विकास निर्माण, सार्वजनिक सेवा प्रवाह, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, आन्तरिक आय परिचालन, जनशक्ति व्यवस्थापन, जिम्मेवारी एवं जवाफदेहितालगायतका विषयहरूको अध्ययन, विश्लेषण तथा मूल्याङ्कन गर्नुका साथै स्रोत साधनको प्राप्ति, उपयोग एवं परिचालन सन्दर्भमा मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारिता समेतलाई दृष्टिगत गर्दै कार्यान्वयनयोग्य सुझाव प्रदान गरी सुशासन कायम गर्न सहयोग गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ।

सबै स्थानीय तहको स्थलगतरूपमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी लेखापरीक्षणको क्रममा देखिएका बेहोरा उपर स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा जिम्मेवार कर्मचारीहरूसँग छलफलसमेत गरिएको छ।

यस वर्ष सामान्यतया स्थानीय तहमा कार्यसम्पादनका लागि आवश्यक कानुन निर्माण पूर्ण रूपमा नभएको, विद्यमान कानुनको पूर्ण परिपालना हुन नसकेको, बजेट अनुशासन कमजोर रहेको, आन्तरिक आय न्यून रहेको, करदाताको अभिलेख व्यवस्थित नभएको, आन्तरिक आयलाई व्यवस्थित गर्न नसकिएको, प्रशासनिक खर्चमा वृद्धि हुँदै गएको, योजनालाई खण्डीकृत गरी कार्य गर्ने गरेको, वर्षान्तको खर्च उच्च रहेको, आयोजनाको प्राथमिकीकरण गरेर बजेट विनियोजन नभएको, निर्माणको सुनिश्चितता नभएका आयोजनाहरूको समेत विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गरिएको, जटिल प्रकृतिका कार्यहरूसमेत उपभोक्ता समितिबाट गराएको, जनशक्ति व्यवस्थापन हुन नसक्दा सेवा प्रवाह प्रभावकारी हुन नसकेको, स्वीकृत दरबन्दी बेगरका कर्मचारीसमेत करारमा नियुक्ति गरेको, सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख तथा संरक्षण र उपयोग प्रभावकारी रूपमा हुन नसकेकोले आन्तरिक नियन्त्रण र लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन एवं बेरुजु फर्स्यौटमा सुधार गर्नुपर्ने लगायतका बेहोरा देखिएका छन्।

लेखापरीक्षणबाट उल्लेख गरेका बेहोराको समयमा नै फर्स्यौट तथा सुझावहरूको कार्यान्वयनबाट वित्तीय अनुशासनमा अपेक्षित सुधार गरेर स्थानीयतहबाट हुने विकास निर्माण तथा समग्र कार्यसम्पादन र सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ।

अन्तमा, स्थानीय तहको लेखापरीक्षणमा सहयोग पुऱ्याउने पदाधिकारी तथा कर्मचारी लगायत सबै सरोकारवाला प्रति आभार व्यक्त गर्दछु। साथै लेखापरीक्षण कार्यमा संलग्न कर्मचारीहरूमा समेत विशेष धन्यवाद व्यक्त गर्दछु।

(तोयम राया)

२०८३ वैशाख **महालेखापरीक्षक**

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
Office of the Auditor General
प्रादेशिक लेखापरीक्षण महानिर्देशनालय, कोशी प्रदेश
काठमाडौं

प.सं.:2082/83 मिति : २०८३-१-२८
च.न :APPROVED/FAR/2081-82/LOC/81

श्रीमान् नगर प्रमूखज्यू,
लेटाङ नगरपालिका, नगर कार्यपालिकाको कार्यालय,
लेटाङ, मोरङ।

विषय- लेखापरीक्षण प्रतिवेदन सम्बन्धमा ।

लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २० को उपदफा (२) बमोजिम त्यस पालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी तयार गरिएको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन यसैसाथ संलग्न गरी पठाइएको व्यहोरा जानकारीका लागि अनुरोध छ।

(श्रीकुमार राई)
नायब महालेखापरीक्षक

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
Office of the Auditor General
प्रादेशिक लेखापरीक्षण महानिर्देशनालय, कोशी प्रदेश
काठमाडौं

प.सं.:2082/83 मिति : २०८३-१-२८
च.न :APPROVED/FAR/2081-82/LOC/81

श्रीमान् नगर प्रमुखज्यू,

लेटाङ नगरपालिका, नगर कार्यपालिकाको कार्यालय,

लेटाङ, मोरङ।

विषयः लेखापरीक्षण प्रतिवेदन।

१. कैफियत सहितको राय

हामीले तहाँ नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन, बजेट तुलनात्मक विवरण, स्थानीय संचित कोषको वार्षिक आर्थिक विवरण र त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणीहरू समावेश भएको एकीकृत वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षण गरी रायसहितको प्रतिवेदन पेस गरेका छौँ।

हाम्रो रायमा, यस प्रतिवेदनको कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार खण्डमा उल्लेख भएका विषयले पार्ने असरबाहेक, पेस भएको २०८२ आषाढ ३२ मा समाप्त भएको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत एवं वार्षिक प्रतिवेदन, बजेटको तुलनात्मक विवरण, स्थानीय सञ्चित कोषको वार्षिक आर्थिक विवरण त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणीहरू समावेश भएको स्थानीय तहको एकीकृत वित्तीय विवरणले नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (नगदमा आधारित) र आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन तथा प्रचलित कानुनबमोजिम सारभूत रूपमा सही र यथार्थ अवस्था चित्रण गर्दछ।

२. कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार

२.१. नगरपालिकाको आय-व्ययतर्फ रु.१ अर्व ५६ करोड ४३ लाख ७३ हजार लेखापरीक्षण गरिएकोमा रु.३ करोड ७२ लाख ८९ हजार बेरुजु देखिएकोमा प्रतिक्रियाबाट रु.८४ हजारको सम्परीक्षण भई असुल गर्नुपर्ने रु.२ करोड ९४ लाख ९६ हजार, नियमित गर्नुपर्ने रु.५६लाख २५ हजार र प्रमाण कागजात पेस गर्नुपर्ने रु.२० लाख ८३ हजार गरी जम्मा रु३ करोड ७२ लाख ५ हजार रहेको छ । गत वर्षसम्म कायम रु.१९ करोड १ लाख ६३ हजार बेरुजु मध्ये रु.१ करोड ८८ लाख २३ हजार सम्परीक्षण भई यसवर्षको थपसमेत हालसम्म अद्यावधिक बेरुजु रु.२० करोड ८५ लाख ४६ हजार बाँकी रहेको छ। बेरुजु वर्गीकरण, अद्यावधिक बेरुजु स्थिति र बेरुजु सम्परीक्षणको बेहोरा यसैसाथ संलग्न छ।

२.२. आम्दानी तथा खर्चको स्रेस्ता नगदमा आधारित लेखा प्रणाली अवलम्बन गरेकोले नगरपालिकाको पेस्की बाहेक सम्पत्ति तथा दायित्व यकिन हुने कुनै जानकारी खुलाएको छैन। हाम्रो लेखापरीक्षण कार्य नेपालको संविधान, लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेका सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड,मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुनबमोजिम गरिएको छ। वित्तीय विवरण तयार गर्ने स्थानीय तहसँग हामी स्वतन्त्र छौँ। त्यसैगरी स्वीकृत आचारसंहिताको पालना गरी कार्यसम्पादन गरेका छौँ। लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त गरेका लेखापरीक्षण प्रमाणहरू हाम्रो राय व्यक्त गर्ने आधारका लागि पर्याप्त र उपयुक्त छन् भन्ने कुरामा कार्यालय विश्वस्त छ।

३.अन्य बेहोरा-लेखापरीक्षणबाट ऐन नियमको परिपालना, आन्तरिक नियन्त्रण व्यवस्था, स्थानीय वित्त व्यवस्थापन,सम्पत्तिको संरक्षण, स्रोत साधनको प्राप्ति र उपयोग, शासकीय प्रवन्ध, स्रोत सुनिश्चितता र बजेट व्यवस्थापन र विकास प्रशासन र सोको कार्यान्वयन, अनुदान वितरण तथा अनुगमन, सेवा प्रवाह, स्थानीय प्रशासन, जवाफदेहिता र सुशासन लगायतका विषयमा सुधार गर्नुपर्ने देखिन्छ।

४. वित्तीय विवरण उपर व्यवस्थापन र लेखा उत्तरदायी अधिकृतको जिम्मेवारी

नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामानबमोजिम सही र यथार्थ हुने गरी वित्तीय प्रतिवेदन तयार गर्ने तथा जालसाजी वा अन्य गल्तीका कारण वित्तीय प्रतिवेदन सारभूतरूपमा गलत आँकडारहित स्वरूपमा बन्ने गरी आवश्यक आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली लागू गर्ने जिम्मेवारी स्थानीय सरकारमा रहेको छ। नगर कार्यपालिका, प्रमुख र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत नगरपालिकाको वित्तीय प्रतिवेदन प्रक्रियाको अनुगमनका लागि जिम्मेवार रहेका छन्।

५.वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षणउपर लेखापरीक्षकको जिम्मेवारी

वित्तीय प्रतिवेदन समग्रमा जालसाजी वा त्रुटिका कारण सारभूत रूपमा गलत आँकडा रहित रहेको छ भनी यथोचित आश्वस्तता प्राप्त गरी राय सहितको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो।लेखापरीक्षणमा यथोचित आश्वस्तताले उच्च स्तरको आश्वस्तता प्रदान गरेको हुन्छ। लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेको नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मान, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुन बमोजिम लेखापरीक्षण कार्य सम्पादन गरिएको छ। यसरी लेखापरीक्षण गरिएको अवस्थामा समेत आन्तरिक नियन्त्रण र वित्तीय प्रतिवेदनको प्रकृति, लेखापरीक्षणका विधि तथा लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न लागेको समय जस्ता लेखापरीक्षणका अन्तर्निहित सीमाहरूका कारण वित्तीय विवरण वा आर्थिक कारोबारमा भएका सबै प्रकारका जालसाजी वा त्रुटि पत्ता लाग्न सक्ने निश्चितता हुँदैन। वित्तीय विवरणका उपयोगकर्ताले सामान्यतया गर्ने आर्थिक निर्णयमा फरक पार्ने अवस्था देखिएका जालसाजी वा त्रुटिका एक वा समग्र सूचनालाई सारभूत रूपमा गलत आँकडा मानिएको छ।

(श्रीकुमार राई)
नायब महालेखापरीक्षक

बेरुजु वर्गीकरण

चालु वर्षको बेरुजु

प्रारम्भिक बेरुजु			प्रतिक्रियाबाट सम्परीक्षण			प्रतिक्रियाबाट थप बेरुजु रकम	बाँकी बेरुजु			बेरुजु						
										असुल गर्नु पर्ने	नियमित गर्नुपर्ने					पेस्की
दफा संख्या		रकम	दफा संख्या		रकम		दफा संख्या		रकम	असुल गर्नु पर्ने	अनियमित भएको	प्रमाण कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा	पेस्की
सैद्धान्तिक	लगती		सैद्धान्तिक	लगती			सैद्धान्तिक	लगती								
९८	२३२	३,७२,८९,३५७	०	१७	८४,३५५	०	९८	२१५	३,७२,०५,००२	२,९४,९६,९२६	५६,२५,०९१	२०,८२,९८५	०	०	७७,०८,०७६	०

अद्यावधिक बेरुजू स्थिति

जिल्ला	गत वर्ष सम्मको बाँकी	समायोजन	यो वर्ष सम्परीक्षण	बाँकी बेरुजु	यो वर्ष सम्परीक्षणबाट कायम बेरुजु	यो वर्षको बेरुजु	कुल बेरुजु बाँकी
मोरङ	१९,०१,६३,१३६	०	१,८८,२२,५०७	१७१३४०६२९	०	३,७२,०५,००२	२०८५४५६३१

बेरुजु सम्परीक्षणको विवरण

क्र.सं	आर्थिक वर्ष	बेरुजुको दफा	बेरुजुको व्यहोरा	सम्परीक्षण भएको रकम
१	२०८१/८२	९५	व्यवसाय कर	६,५००
२	२०८१/८२	७८	दोहोरो यातायात खर्च	३५,०००
३	२०८१/८२	९१	ज्यालादारी कर्मचारीलाई चाडपर्व खर्च	१९,८००
४	२०८१/८२	६६	जोरकुप इनार क्षेत्रलाई पर्यटकिय स्थलको रुपमा स्तरोन्नती	७,०५५
५	२०८१/८२	९३	कफी खेती अनुगमन	१०,०००
६	२०८१/८२	६१	कन्टीन्जेन्सी रकम कट्टा नगरेको	६,०००
७	२०८०/८१	५९.१	शिक्षातर्फ	१५,६८,९७५
८	२०८०/८१	७४	बढी परिमाण भुक्तानी	१०,८३७

९	२०८०/८१	५०	पदाधिकारीलाई दोहोरो सुविधा	२,६७,३००
१०	२०८०/८१	८२.२	ठेक्का नं. LM।MOR।NCB।W।२।२०८०।०८१	१९,९९,९१०
११	२०८०/८१	३९	गत आर्थिक वर्षको भुक्तानी	३५,६७,३१८
१२	२०७९/८०	५०	भरपाई पेश हुनुपर्ने	२,९९,९९५
१३	२०७८/७९	६६ र ७८	सोझै खरिद	७५,०८,१७२
१४	२०७८/७९	७९	कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन	३६,००,०००
जम्मा				१,८९,०६,८६२

लेटाङ नगरपालिका, मोरङ

(८०११३४०६३००)

लेटाङ नगरपालिका , मोरङ

परिचय

१

(क) कार्यालय परिचय :-स्थानीय शासन पद्धति सुदृढ गरी विधायिकी, कार्यकारिणी र न्यायिक अभ्यास संस्थागत गर्दै स्थानीय सरकार सञ्चालन गर्न यस पालिकाको स्थापना भएको हो। स्थानीय सरकारले सञ्चालन गर्ने कार्यमा सहकारिता, सह—अस्तित्व र समन्वय प्रवर्द्धन गर्नु र स्थानीय सरकारका काममा जनसहभागिता, उत्तरदायित्व, पारदर्शिता सुनिश्चित गरी नागरिकलाई गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्नु पालिकाको उद्देश्य रहेको छ। यस पालिकामा ९ वडा रहेको छ भने क्षेत्रफल २१९.२३ वर्ग किलोमिटर तथा ३८ हजार ११७ जनसंख्या रहेको छ ।

(ख) लेखापरीक्षणको उद्देश्य :- लेखापरीक्षण गरिने निकायको वित्तीय विवरण तथा कारोबारको परीक्षण गरी उचित आश्वस्तता (Reasonable Assurance) प्रदान गर्नु वित्तीय लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो । यस कार्यालयको आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को सबै प्रकारका आर्थिक कारोबारको परीक्षण एवं प्रचलित कानुनको परिपालनाको मूल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ।

(ग) लेखापरीक्षणको क्षेत्र र अवधि :- यस कार्यालयको विनियोजन, राजस्व, धरौटी, कोष तथा अन्य आय-व्यय, मौज्दात हिसाब, वित्तीय व्यवस्थापन, कार्यक्रम सञ्चालन, जिन्सी व्यवस्थापन, जनशक्ति व्यवस्थापन तथा सेवा प्रवाह लगायत आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा सञ्चालित क्रियाकलापलाई लेखापरीक्षण क्षेत्रमा समावेश गरिएको छ । स्थलगत लेखापरीक्षणको अवधि २०८२ ।१०।१९ देखि २०८२ ।१०।२३ सम्म रहेको छ ।

(घ) लेखापरीक्षण विधि :- लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड तथा मार्गदर्शनमा नमुना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा कार्यालयले स्वीकृत गरेको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजनाका आधारमा निकायको आन्तरिक नियन्त्रणको परीक्षण तथा विश्लेषणात्मक र विस्तृत परीक्षण विधि अवलम्वनबाट लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । लेखापरीक्षण गर्दा देखिएका व्यहोरा सम्बन्धमा कार्यालय प्रमुख तथा लेखा प्रमुख लगायतका पदाधिकारीहरूसँग छलफल सम्पन्न गरी कायम भएका व्यहोराहरू यस प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छ ।

(ङ) लेखापरीक्षणको सीमा :- लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड, २०७७ तथा मार्गदर्शनमा नमुना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले नेपाल लेखापरीक्षण व्यवस्थापन प्रणाली (NAMS) अवलम्बन गरी स्वीकृत भएको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजना, लेखापरीक्षण गरिएको निकायबाट पेश भएका लेखा एवं सोसँग सम्बन्धित कागजात, विवरण, लिखित प्रतिनिधित्व पत्र,

लेखापरीक्षण अनुबन्ध पत्र समेतको आधारमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । आम्दानी तथा खर्चलाई नतिजासँग तुलना गरी विश्लेषण गर्नका लागि पर्याप्त भौतिक एवं स्थलगत अवलोकन गर्न भौगोलिक कठिनाइ, समय सीमा, स्रोतको उपलब्धता, प्रमाणको प्रकृति तथा पहुँच जस्ता अन्तर्निहित जोखिमहरु सीमाको रुपमा रहेका छन् । सारभूत रूपमा उल्लेखनीय नदेखिएका व्यहोरालाई प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छैन ।

(च) आर्थिक कारोबारको स्थिति :- पालिकाको आय — व्ययतर्फ रु. १ अर्ब ५६ करोड ४३ लाख ७३ हजारको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिएको छ । सो को विस्तृत विवरण अनुसूची -१ मा संलग्न छ ।

(छ) लेखापरीक्षणमा परीक्षण गरिएका मुख्य विषयहरु :- लेखापरीक्षण योजना अनुसार परीक्षण गरिएका विषयहरु अनुसूची — २ मा संलग्न छ ।

(ज) लेखापरीक्षणको क्रममा असुली :- लेखापरीक्षणको क्रममा निम्नानुसारको रु.१०७९४८असुल भइ दाखिला प्रमाण पेश भएको छ ।

सि.नं	बिवरण	रकम रु.
१	सामाजिकसुरक्षा	३१२३७
२	कर कट्टी वापतको	२१७७
३	इन्टरनेट अनुदान	४४९५४
४	प्रशिक्षक भत्ता वापतको	२०४००
५	प्रशिक्षक भत्ता वापतको	९१८०
	जम्मा	**१०७९४८**

लेखापरीक्षणबाट देखिएका व्यहोराहरु

२ **वित्तीय प्रतिबेदन**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७६(२) मा स्थानीय तहले महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत ढाँचामा लेखा राख्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ। पालिकाले महालेखापरीक्षकबाट २०७९।८।२० मा स्वीकृत सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान(NPSAS) अनुसार लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन गर्नुपर्छ।पालिकाको आर्थिक कारोबारको लेखाङ्कन गर्न स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (सुत्र) प्रयोगमा रहेको छ।पालिकाले वर्षभरी गरेको सम्पूर्ण आर्थिक कारोबारको लेखाङ्कन स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत आर्थिक विवरण (म.ले.प.फा.नं २७०)प्रणालीबाट स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत आर्थिक विवरण तयार गरेको छ ।तर पालिकाले सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण, एकीकृत स्वास्थ्य पूर्वाधार विकास कार्यक्रम एवं अन्तरसरकारी अख्तियारी मार्फत् खर्च भएका कारोबार सुत्रमा लेखाङ्कन गरेको देखिँदैन । पालिकाले उपलब्ध गराएको स्थानीय सरकारको कोष प्राप्ति र भुक्तानीको स्वीकृती वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.न. २७०) सम्वन्धमा निम्नानुसार देखिएको छ।

एकीकृत आर्थिक विवरण आर्थिक वर्ष २०८१/ ८२					
सि.नं.	आय		सि.नं.	व्यय	
	विवरण	रकम		विवरण	रकम
१	**गतवर्षको जिम्मेवारी**	६६५६३२५०	१	**चालु खर्च तर्फ**	३७७५६४९७२
	क. स्थानीय संचितकोष खाता	४५८३६४१९		क. पालिता तर्फ	१७८४५४०६५
	ख. स्थानीय तह धरौटी खाता	१५२८७६६७		ख. संघीय सशर्त अनुदान	१९३६१७११८
	ग. प्रकोप व्यवस्थापन कोष खाता	११६८३९८		ग संघीय समपुरक अनुदान	०
	घ. विविध खर्च खाता	१९५०४८		घ. संघीय विशेष अनुदान	०
	ङ. विविध खर्च कोष/ खाता	४०७५७१८		ङ. प्रदेश सशर्त अनुदन	५४९३७८९
	* कर्मचारी कल्यान कोष	१८०४१५६		च. प्रदेश समपुरक अनुदान	०
	* कार्य सञ्चालन कोष-बिबिध	५८४१६१		छ. प्रदेश विशेष अनुदान	०
	* मर्मत सम्भार कोष	१६८७४०१	२	**पुँजीगर्त खर्च तर्फ**	१४००४४५७१
२	**राजश्व आय**	१८३०५५७५५		क. पालिता तर्फ	११४८३४६७१
	क. आन्तरिक राजश्व	३४२४६१५२		ख. संघीय सशर्त अनुदान	८६३४१४
	ख. राजश्व बाँडफाँड(संघीय)	१००२७४१३२		ग संघीय समपुरक अनुदान	१००००००
	ग. राजश्व बाँडफाँड(प्रदेश)	७८३५७३१		घ. संघीय विशेष अनुदान	०
	घ. राजश्व बाँडफाँड(स्थानीय)	३९७५२९२०		ङ. प्रदेश सशर्त अनुदन	३४५२७९०
	ङ. रोयल्टी	९४६८२१		च. प्रदेश समपुरक अनुदान	१०८९३६९६
३	**संघ सरकारबाट हस्तान्तरण**	३५०७९६३६०		छ. प्रदेश विशेष अनुदान	०
	४	१०६२५८०८०	३	**अन्तर सरकारी वित्तीय हस्तान्तरण**	१८८२१२८०८
	ख. ससर्त अनुदान	२३४५३८२८०		क. सामाजिक सुरक्षा	१६२७५५८०८
	ग. समपुरक अनुदान (पुँजीगत)	१००००००		ख. एकिकृत स्वास्थ्य पूर्वाधार विकास कार्यक्रम	२३४२२०००
	घ. विशेष अनुदान (पुँजीगत)	०		ग. स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रम	२०३५०००
४	**प्रदेश सरकारबाट हस्तान्तरण**	३०६४९०००	४	**कार्यसञ्चालन कोष**	१७९७४६९१
	क. वित्तीय समानीकरण अनुदान	७२०६०००		क. प्रकोप व्यवस्थापन कोष खाता	६५२६६३८
	ख. समपूरक अनुदान (पुँजीगत)	१३००००००		ख. विविध खर्च खाता	३०२९०८
	ग. ससर्त अनुदान	१०४४३०००		**ग. विविध खर्च कोष**	१११४५१४५
५	**अन्तर सरकारी वित्तीय हस्तान्तरण**	१८८२१२८०८		* कर्मचारी कल्यान कोष	०
	क. सामाजिक सुरक्षा	१६२७५५८०८		* कार्य सञ्चालन कोष-बिबिध	४२४७०२
	ख. एकिकृत स्वास्थ्य पूर्वाधार विकास कार्यक्रम	२३४२२०००		* मर्मत सम्भार कोष	१०७२०४४३
	ग. स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रम	२०३५०००	५	**धरौटी फिर्ता**	९४७४६४९
६	**कार्यसञ्चालन कोष**	१९४२६८३४	६	**मौज्दात रकम (स्रेस्ता अनुसार)**	७७०७१५२३
	क. प्रकोप व्यवस्थापन कोष खाता	६१७५०००		क. स्थानीय संचितकोष खाता	५२५६७५१८
	ख. विविध खर्च खाता	४३६५००		ख. स्थानीय तह धरौटी खाता	१७६१२६९८
	ग. विविध खर्च खाता/ कोष	१२८१५३३५		ग. प्रकोप व्यवस्थापन कोष खाता	८१६७६०
	* कर्मचारी कल्यान कोष	५०००००		घ. विविध खर्च खाता	२०६८४६

	*कार्य सञ्चालन कोष-बिबिध	१४१६२१७		**ङ. विविध खर्च कोष/ खाता**	५८६७७०२
	*मर्मत सम्भार कोष	१०८९९११८		*कर्मचारी कल्यान कोष	२३०४१५६
७	**धरौटीको प्राप्ती**	११७९९६७९		*कार्य सञ्चालन कोष-बिबिध	१६९७४७०
८	**जनसहभागिता**	३५०००००		*मर्मत सम्भार कोष	१८६६०७६
			७	**संघ तर्फ अनुदान फिर्ता**	४००५७७४८
				क. संघीय सशर्त	४००५७७४८
			८	**प्रदेश तर्फ अनुदान फिर्ता**	३६०२७२५
				क. प्रदेश सशर्त	१४९६४२१
				ख. प्रदेश समपुरक	२१०६३०४
	जम्माः	८५४००३६८७		**जम्माः**	८५४००३६८७

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा २ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

३ बजेट पेश, पारीत र अख्तियारी

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ मा स्थानीय तहले आगामी आर्थिक वर्षको राजस्व र व्ययको अनुमान कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गराई असार १० गते भित्र पेश गर्ने र यसरी पेश भएको बजेट छलफल गरी असार मसान्तभित्र सभाबाट पारीत गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। सोही ऐनको दफा ७३ मा सभाबाट बजेट स्वीकृत भएको ७ दिनभित्र स्थानीय तहका प्रमुखले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। यस पालिकाको उपप्रमुखले मिति २०८१।३।१० मा रु ६० करोड ८५ लाख ३७ हजार को बजेट सभा समक्ष पेश गरेकोमा सभाबाट मिति २०८१।३।१० मा पारीत भएको छ। यसैगरी स्थानीय तहका प्रमुखले मिति २०८१।४।१ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गरेको देखिन्छ।तोकिएको समयमा अख्तियारी प्रदान गरी आर्थिक वर्ष भित्र सबै काम सम्पन्न गरिसक्ने गरी बजेट, कार्यक्रम र योजना व्यवस्थापन गर्नु पर्दछ।

४ फरक हिसाब

यस पालिकाले सुत्रबाट तयार गरेको स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं.२७०) ले सबै कारोबार नसमेटेको कारण लेखापरीक्षणका क्रममा पालिकाबाट भएका सबै कारोबार समेटिने गरी एकीकृत आर्थिक विवरण तयार गर्न लगाइएकोमा उक्त दुई विवरणमा देहायअनुसार, यस वर्षको प्राप्ति रु.२६३०९९७९५.०८ र यस वर्षको भुक्तानी रु.२५९३२२६२०.४३ फरक परेको छ । सुत्रमा पालिकाको सम्पूर्ण आर्थिक कारोबारहरु समाविष्ट गरी म.ले.प.फा.नं.२७० ले पालिकाको समष्टिगत आर्थिक कारोबारको यथार्थ अवस्था चित्रण गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।

विवरण	**गतवर्षको जिम्मेवारी**	**यसवर्षको प्राप्ति**	**यसवर्षको भुक्तानी**	**बैङ्क मौज्दात**
सुत्र अनुसारको वार्षिक प्रतिवेदन म.ले.प.फा.नं २७० अनुसार	६,६५,६३,२५०.२९	५२,४३,४०,६४१.२३	५१,७६,०९,५४३.०६	७,७०,७१,५२३.११
एकीकृत आर्थिक विवरणअनुसार	६,६५,६३,२५०.२९	७८७४४०४३६.३१	७७६९३२१६३.४९	७,७०,७१,५२३.११
फरक	०	**२६३०९९७९५.०८**	**२५९३२२६२०.४३**	०

५ अनुदान फिर्ता

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ४५ र कोशी प्रदेश आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७९ को नियम ४७ मा क्रमशः सङ्घीय सञ्चित कोषबाट र प्रदेश सञ्चित कोषबाट स्थानीय तहमा हस्तान्तरण भएको सशर्त, समपूरक र विशेष अनुदानको रकम सम्बन्धीत आर्थिक वर्ष भित्र खर्च नभई बाँकी रहेको अवस्थामा उक्त रकम सम्बन्धीत सङ्घीय ईकाइका कोषहरुमा फिर्ता गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। प्राप्त विवरण अनुसार यो वर्ष संघ र प्रदेशबाट प्राप्त उल्लिखित

अनुदानको रकमको विवरण निम्नानुसार छन। प्राप्त अनुदान मध्ये यो वर्ष भरी खर्च नभई बाँकी रहेको रकम मध्ये असार मसान्तमा देहाय बमोजिमको रकम फिर्ता गरेको छ।

निकाय	अनुदान	प्राप्त	खर्च	बाँकी	फिर्ता गरेको
सघीय सरकार	शसर्तअनुदान चालु	२३,२०,३८,२८०.००	१९,३६,१७,११७.५४	३,८४,२१,१६२.४६	३,८४,२१,१६२.४६
	शसर्त अनुदान पुँजीगत	२५,००,०००.००	८,६३,४१४.००	१६,३६,५८६.००	१६,३६,५८६.००
	समपुरक अनुदान पुँजीगत	१,००,००,०००.००	१,००,००,०००.००	०	०
प्रदेश सरकार	शसर्तअनुदान चालु	६१,४३,०००.००	५४,९३,७८९.००	६,४९,२११.००	६,४९,२११.००
	शसर्त अनुदान पुँजीगत	४३,००,०००.००	३४,५२,७९०.००	८,४७,२१०.००	८,४७,२१०.००
	समपुरक अनुदान पुँजीगत	१,३०,००,०००.००	१,०८,९३,६९६.००	२१,०६,३०४.००	२१,०६,३०४.००
जम्मा रु		**२६७९८१२८०.**	**२२४३२०८०६.५४**	**४३६६०४७३.४६**	**४३६६०४७३.४६**

६ पुँजीगत खर्चको अवस्था

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ९ अनुसार सार्वजनिक निकायले कुनै खरिद गर्नुपर्दा भएसम्म खुल्ला रूपमा बोलपत्र माग गरी खरिद गर्नुपर्नेमा यो वर्ष. गाँउपालिका पुँजिगत,संघिय सरकारबाट हस्तान्तरीत कार्यक्रम,प्रदेश सरकारबाट हस्तान्तरीत कार्यक्रम शिर्षकबाट रु १३९३९८८०१।०० खर्च गरेकोमा रु ६७४५०३७१।०० अर्थात् ४८.३८ प्रतिशत मात्र बोलपत्रबाट खरिद गरेको छ। कुल खरिद मध्ये सोझै खरिद रु १०१८५०००।०० अमानत मा रु २५५५७७५।०० र उपभोक्ता समितिबाट रु ४८५७४६२५।०० को खरिद गरेको छ। सोझै, अमानत तथा उपभोक्ता समितिबाट खरिद गर्दा प्रतिस्पर्धा नहुने हुँदा सार्वजनिक खरिदलाई प्रतिस्पर्धी एवं मितव्ययी हुने गरी खरिद गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्दछ।

क्र.सं.	उपशीर्षकको नाम	खर्च शीर्षक नम्बर	खरिद विधि	संख्या	खर्च रकम
१	लेटाङ नगरपालिका पुजीगत	३१११९,३१११२,३१११३,३१११४,३११२२,३११२३,	खुला बोलपत्र	२३	६७४५०३७१
२	संघिय सरकारबाट हस्तान्त्रण कार्यक्रम	३११३१,३११३५,३११५१,३११५३,३११५४,३११५५,	सिलबन्दी दरभाउपत्र	१२	१०६३३०३०
३	प्रदेश सरकारबाट हस्तान्त्रण कार्यक्रम	३११५८	सोझै	४९	१०१८५०००
४		३११५६	अमानत	३१	२५५५७७५
५			उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदाय	१७६	४८५७४६२५
६			गैर सरकारी संस्था	०	०
७			कन्टीन्जेन्सी	०	६४५७७०

७ अन्तर सरकारी अख्तियारी

पालिकाको आर्थिक कार्यप्रणालीको लेखाङ्कनको गर्न स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (सुत्र) प्रयोगमा रहेको छ । आर्थिक कारोबार गर्दा सुत्रको प्रयोग गरी सम्पूर्ण आर्थिक कारोबारको लेखाङ्कन तथा प्रतिवदेन गर्नुपर्दछ भने सोही प्रणालीबाट स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७०) तयार गर्नुपर्छ । पालिकाले सामाजिक सुरक्षा

तथा संरक्षणको रु.१६२७५५८०७।८८, स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रमको रु२०३५०००।००, एकीकृत स्वास्थ्य पुर्वाधार कार्यक्रम रु२३४२२०००।०० गरी रु १८८२१२८०७।८८ सुत्रमा लेखाङ्कन गरेको छ ।

८ **त्रैमासिक पुँजीगत खर्च**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३५ बमोजिम बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने कार्यालयले त्रैमासिक प्रगति विवरण वनाई कार्यसम्पादन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले उपलव्ध गराएको विवरण अनुसार त्रैमासिक पुँजीगत खर्चको स्थिति देहाय बमोजिम छ ।

बजेट उपशिर्षक	**कुल खर्च**	**त्रैमासिक खर्च**				**आषाढ म**
		प्रथम	**दोस्रो**	**तेश्रो**	**चौथो**	
पुँजीगत खर्चतर्फ	१४,००,४४,५७१.१५	४८,६५,५८७.००	२,०९,७२,४७८.००	२,८५,४९,५८९.१५	८,५६,५६,९१७.००	४,२२,०[illegible]
प्रतिशत	**१००**	**३.४९**	**१४.९६**	**२०.३९**	**६१.१६**	**३०.१३**

पालिकाले उपलब्ध गराएको विवरणअनुसार वार्षिक रु. १४,००,४४,५७१.१५ निकासा भएकोमा प्रथम त्रैमासिकमा रु. ४८,६५,५८७.०० (३.४९ प्रतिशत), दोस्रो त्रैमासिकमा रु. २,०९,७२,४७८.०० (१४.९६ प्रतिशत) तेस्रो त्रैमासिकमा रु. २,८५,४९,५८९.१५ (२०.३९प्रतिशत) र चौथो त्रैमासिक रु. ८,५६,५६,९१७.०० (६१.१६ प्रतिशत) खर्च गरेको देखिएको छ । यसरी नै आषाढ महिनामा मात्र रु ४,२२,०२,१४८.०० (३०.१३ प्रतिशत) खर्च देखिनुले आषाढमा आएर खर्चको चाप बढेको देखिएकाले सन्तुलित खर्च व्यवस्थापन भएको देखिएन । स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार चौमासिक रुपमा सन्तुलित खर्च हुने गरी कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनुपर्दछ । वर्षान्तमा हतारमा काम गराउँदा कामको गुणस्तरमा असर पर्ने देखिएकोले नियममा भएको व्यवस्था अनुरुप आषाढमा खर्च गर्ने परिपाटीमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।

९ **बैङ्क हिसाब विवरण**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७६ अनुसार पालिकाको कारोबार, आय व्ययको लेखा प्रणाली तथा राजस्व र खर्च शीर्षकको वर्गीकरण अनुसार लेखाङ्कन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। सोही बमोजिम पालिकाले कारोबारको बैङ्क हिसाब मिलान विवरण (म.ले.फा.नं. २७० को टिप्पणी ६.३) तयार गरी हिसाब भिडान गर्नुपर्दछ।पालिकाले पेश गरेको विवरण अनुसार देहाय बमोजिम यो वर्षको अन्त्यमा स्रेस्ता अनुसार रू. ७,७०,७१,५२३.११र बैङ्क अनुसार मौज्दात ७,७०,७१,५२३.११मौज्दात देखियो। पालिकाले तोकिए बमोजिम बैङ्क हिसाव मिलान विवरण तयार गर्नुपर्दछ ।

बैंककोनाम	खाताको प्रकार	श्रेस्ता अनुसारबाकी रु	बैंक अनुसारबाकी रु
राष्ट्रिय बाणिज्य बैंक लिमिटेड	ग१.१, आन्तरिक राजस्व खाता	०	०
राष्ट्रिय बाणिज्य बैंक लिमिटेड	ग१.२, बाँडफाँडबाट प्राप्त राजस्व खाता	०	०
राष्ट्रिय बाणिज्य बैंक लिमिटेड	ग१.३, आन्तरिक अनुदान खाता	०	०
राष्ट्रिय बाणिज्य बैंक लिमिटेड	ग२.२, चालू खर्च खाता- जोर वर्ष	०	०
राष्ट्रिय बाणिज्य बैंक लिमिटेड	ग२.४, पुँजीगत खर्च खाता- जोर वर्ष	०	०
राष्ट्रिय बाणिज्य बैंक लिमिटेड	ग२.७, विविध खर्च खाता	२,०६,८४६.००	२,०६,८४६.००
राष्ट्रिय बाणिज्य बैंक लिमिटेड	ग३.१, स्थानीय तह धरौटी खाता	१,७६,१२,६९७.७३	१,७६,१२,६९७.७३
राष्ट्रिय बाणिज्य बैंक लिमिटेड	ग४.१, स्थानीय तह सञ्चित कोष खाता	५,२५,६७,५१७.५४	५,२५,६७,५१७.५४
राष्ट्रिय बाणिज्य बैंक लिमिटेड	ग५.१, स्थानीय तह विविध कोष खाता	५८,६७,७०१.८४	५८,६७,७०१.८४
राष्ट्रिय बाणिज्य बैंक लिमिटेड	ग६.१, स्थानीय तह विभाज्य कोष खाता	०	०
राष्ट्रिय बाणिज्य बैंक लिमिटेड	ग७.२, स्थानीय तह प्रकोप व्यवस्थापन कोष खाता	८,१६,७६०.००	८,१६,७६०.००
जम्मा		**७,७०,७१,५२३.११**	**७,७०,७१,५२३.११**

१० **रकमान्तर**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७९ मा स्वीकृत वार्षिक बजेटको अधिनमा रही कुनै शीर्षकबाट पूँजिगत शिर्षकमा २५ प्रतिशत नबढाई रकमान्तर गर्न सकिने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले यस वर्ष थपघट समेत कार्यपालिकाको निर्णयबाट पूँजिगत तथा चालु शीर्षकका ६७ योजना तथा कार्यक्रममा विनियोजन भएको रु४,९१,५९,३००.०० बजेट घट गरी र ७९ कार्यक्रम तथा योजनामा रु. ५,४६,०९,३००.०० थप रकमान्तर गरेको छ । उक्त रकम बजेट रु. ६० करोड ८५ लाख ३७ हजार को तुलनामा ८.९७ प्रतिशत हुन आउँछ। रकमान्तर थप तथा घट गर्दा रकम फरक पर्नुको कारण पालिकाको विशेष सभाले कतिपय थप गरेका योजनामा समेत बजेट विनियोजन गर्ने र सो रकम समेत रकमान्तर थपमा देखिने भएकाले घट र थप भएको रकम फरक पर्न गएको पालिकाले जनाएको छ। कार्यापलिकाले विभिन्न समयमा रकमान्तर निर्णय गरेकोमा सुत्र प्रणालीमा सुरु विनियोजन भएकै कार्यक्रमबाट भुक्तानी भएकाले वास्तविक रकमान्तर रकम र खर्च रकमका सम्वन्धमा यकिन गर्न सकिएन । यसरी आर्थिक वर्षको अन्तमा रकमान्तर गर्ने परिपाटीमा सुधार हुनुपर्दछ ।

११ **लेखाप्रणालीको प्रयोग**

सार्वजनिक निकायमा एक भन्दा बढी लेखा प्रणाली भएमा आय व्ययलाई एकीकृत गर्न, विश्लेषण गर्ने र प्रतिवेदन गर्ने ती लेखा प्रणालीका बीच अन्तरसम्बन्ध कायम गरिनुपर्दछ । पालिकाले हाल दुई लेखा प्रणाली SUTRA (Sub-National Treasury Regulatory Application) र CGAS (Computerized Government Accounting System) बाट लेखा राख्ने गरिएकोमा प्रयोग भएका दुबै प्रणालीका बीच एकै कार्यक्रमका खर्चलाई एकीकृत गर्ने र प्रतिवेदन दिने व्यवस्था रहेको छैन। पालिकामा संघ, प्रदेश र स्थानीय बजेटमध्ये अन्तर सरकारी वित्तीय हस्तान्तरणको रकम CGAS प्रणालीमा र स्थानीय स्रोतलाई SUTRA प्रणालीमा प्रविष्टि गर्दा एकै कार्यक्रम/योजनाको हकमा दुवै प्रणालीमा बजेट खर्च अलग अलग अभिलेखन हुने र उल्लिखित दुई प्रणालीबीच अन्तरसम्बन्ध कार्यान्वयन हुने नहुँदा त्यस्ता आयोजनाको कुल खर्चसमेत यकिन गर्न नसकिने स्थिति छ। अन्तर सरकारी वित्तीय हस्तान्तरणको रकम CGAS मा मात्र अभिलेख गरिने हुँदा SUTRA प्रणालीबाट प्रतिवेदन गरिने वार्षिक वित्तीय प्रतिवेदन म.ले.प.फा.नं २७० मा समावेश हुने अवस्था देखिएन । एक निकायमा एक लेखाप्रणाली लागू गर्नुपर्ने र दुई लेखाप्रणाली लागू गर्न आवश्यक भए ती प्रणालीका बीच अभिलेख एकीकृत हुने व्यवस्था लागू गर्ने व्यवस्था गर्न सम्बन्धीत निकायको ध्यान जानुपर्दछ ।

१२ **योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ बमोजिम स्थानीय तहले योजना बनाउँदा सहभागितमूलक, उत्पादनमूलक र प्रतिफलमुखी योजना छनौट गरी प्राथमिकीकरण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। साथै योजना बनाउँदा मध्यम तथा दीर्घकालीन प्रकृतिका आयोजनाहरुको सूचीसमेत तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार यो वर्ष रू.१ लाखभन्दा साना १२४ योजनामा रू ८२३११७२ र रु.१ देखि ५ लाखसम्म १३० योजनामा रू. २९५८४४८० खर्च गरेको देखियो। यो वर्ष पालिकाबाट सम्पन्न योजनाहरूको संख्यात्मक विवरण निम्नानुसार छन।

विवरण	**बजेट विनियोजित योजना संख्या**	**विनियोजित बजेट रु.**	**कार्यान्वयन योजना संख्या**	**बजेट खर्च रु.**
रु.१ लाखसम्म	१२४	८९१३०००	११९	८२३११७२
रु.१ देखि ५ लाखसम्म	१३०	३३२२८०००	१२४	२९५८४४८०
रु.५ देखि १० लाखसम्म	१८	१४०३९०००	१६	१०८४०६८०
रु.१० देखि २० लाखसम्म	१७	३१८०८०००	१५	२४२४६०५७
रु.२० देखि ५० लाखसम्म	१२	३५७०००००	११	२८४१३७७९
रु.५० लाख देखि माथी	६	४६५०००००	६	३८७२८४०२
जम्मा	**३०७**	**१७०१८८०००**	**२९१**	**१४००४४५७०**

स-साना योजनामा बजेट विनियोजन गर्दा दीर्घकालीन उपलब्धि नहुँने हुँदा यस्ता कार्यमा नियन्त्रण गरी दिगो प्रतिफल प्राप्त हुने योजना छनौटलाई प्राथमिकतामा राखीनुपर्दछ।

१३ खर्च स्थिति

स्थानीय तहको एकीकृत, समानुपातिक र दिगो विकासका क्षेत्रगत रुपमा समानुपातिक बजेट विनियोजन गरी खर्च गर्नुपर्ने हुन्छ । पालिकाले चालु खर्चमा विनियोजन रु ४४,४४,८९,०००.००को ८४.९४प्रतिशत खर्च रु ३७,७५,६४,९७१.९१ गरेको छ । यसबाट पालिकाले विकास निर्माण कार्यक्रम सञ्चालनमा रु १७,०२,९८,०००.०० विनियोजन गरी ८२.२३ प्रतिशत खर्च रु१४,००,४४,५७१.१५गरेको देखिन्छ । प्रशासनिक खर्च नियन्त्रण गर्दै प्राप्त अनुदान र राजस्व बाँडफाँटको रकम अधिकरुपमा विकास निर्माणमा परिचालन गरिनुपर्दछ।

क्र.सं.	**विवरण**	**चालु**	**पूँजीगत**	**जम्मा**
१	बजेट	४४,४४,८९,०००.००	१७,०२,९८,०००.००	६१,४७,८७,०००.००
२	खर्च	३७,७५,६४,९७१.९१	१४,००,४४,५७१.१५	५१,७६,०९,५४३.०६
	खर्चप्रतिशत	**८४.९४**	**८२.२३**	**८४.१९**

१४ खर्च बिश्लेषण

पालिकाले यसवर्ष कुल आन्तरिक आयबाट रु३४२४६१५१.६९ र राजस्व बाँडफाँट र अनुदानबाट प्राप्त समेत रु५२४३४०६४१।०० आम्दानी भएकोमा चालु तर्फ रु३७,७५,६४,९७१.९१र पुँजीगत तर्फ रु१४,००,४४,५७१.१५ समेत रु५१,७६,०९,५४३.०६ खर्च भएको छ । खर्च मध्ये आन्तरिक आयको हिस्सा ६.६१ प्रतिशत रहेको छ । यसवर्ष पदाधिकारी सुविधामा रु९१४०६३३।०० खर्च भएको छ जुन आन्तरिक आयको २६.६९ प्रतिशत रहेको छ । पालिकालाई प्राप्त भएको सबै अनुदान र राजस्व बाँडफाँटको रकमबाट ७२.९४ प्रतिशत चालु र २७.०६ प्रतिशतमात्र पूँजिगत निर्माणमा खर्च भएको देखिन्छ । यसबाट पालिकाले विकास निर्माण कार्यक्रम सञ्चालनमा न्यून खर्च गरी प्रशासनिक कार्यमा बढी खर्च गरेको देखिन्छ । प्रशासनिक खर्च नियन्त्रण गर्दै प्राप्त अनुदान र राजस्व बाँडफाँटको रकम अधिकरुपमा विकास निर्माणमा परिचालन गरिनुपर्दछ ।

१५ विविध खर्च

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९(५) अनुसार खर्चको पुष्ट्याई हुने प्रमाण, कागजात संलग्न गरेर मात्र खर्च लेख्नुपर्ने व्यवस्था छ ।पालिकाले यो वर्ष विविध खर्च वापत रु २९६५७०६।०० खर्च गरेको छ । उक्त खर्च

पालिकाको कुल आन्तरिक आय रु ३४२४६१५१।६९ को तुलनामा ८.६५ प्रतिशत रहेको देखिन्छ । यस्तो खर्च खाना खाजा लगायतमा खर्च हुने गरेको देखिन्छ । पालिकाबाट सञ्चालन हुने कार्यक्रमको सन्दर्भमा कार्यक्रममा सहभागी हुनेलाई खाना र खाजाको दर तोकेको भएतापनि अन्य अवस्थामा त्यस्तो खर्च कसरी गर्ने वा नगर्ने सम्बन्धी कुनै निर्णय भएको देखिएन ।कानूनी रुपमा मापदण्ड तोकेर मितव्ययी रुपमा खर्च गर्न सकिने भएतापनि पालिकाले यस्तो खर्चमा कुनै मापदण्ड विकास नगरेको, बिल बिजक भौचर साथ राख्ने गरेतापनि प्रयोजन र औचित्यता तथा आधार पुष्टी गर्ने नगरेको जस्ता कमजोरीहरु देखिएका छन । विविध खर्चको उद्देश्य र खर्चको यथार्थता प्रमाणित नहुने गरी खर्च गर्ने परिपाटीमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।

१६ **बैठक भत्ता भुक्तानी**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७३ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले स्वीकृत बजेट खर्च गर्दा नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता र औचित्यसमेत कायम राख्न आवश्यक व्यवस्था मिलाउनु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यो वर्ष पदाधिकारी बैठक भत्ता वापत रू.१२४२६६०।०० र कर्मचारीको बैठक भत्ता वापत रू.४०४०००।०० समेत जम्मा रू.१६४६६६०।००खर्च गरेको देखियो। जुन आन्तरिक आयको तुलनामा ४.८० प्रतिशत पदाधिकारी तथा कर्मचारीको बैठक भत्ताको रुपमा खर्च लेखेको देखियो। पालिकाले आफ्नो आन्तरिक आयको आकार र कर्मचारी तथा पदाधिकारी सुविधा बीचमा आवश्यक तादम्यता मिलाई चालु खर्चलाई व्यवस्थित र मापदण्ड आधारीत बनाउनु पर्दछ।

१७ **मर्मत सम्भार खर्च**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९६ मा कुनै मालसामान मर्मत गर्नुपर्दा नियम १३ अनुसार लागत अनुमान तयार गर्नुपर्ने, प्रतिस्थापित पार्टपुर्जा दाखिला गर्नुपर्ने, नियमावलीको प्रक्रीया अवलम्बन गरी पार्टपुर्जा खरिद गर्नुपर्ने तथा मर्मत अभिलेख राख्नुपर्ने व्यवस्था छ। त्यसै गरी म.ले.प.फा.नं. ४१४ र ४१४(क) बमोजिमको ढाँचामा मर्मत संभार तथा संरक्षण आवेदन फारम र म.ले.प.फा.नं. ४१५ बमोजिमको ढाँचामा मर्मत संभार तथा संरक्षण अभिलेख खाता राख्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार ४ पाङ्ग्रे सवारी साधन ४ थान , ट्रक १ ,सववाहन १, बारुणयन्त्र १, मोटरसाइकल ३३ थान रहेको देखियो। उल्लिखित सवारी साधनहरुको मर्मतमा रु. ३७२१८०५ खर्च गरेको छ ।मर्मतलाई मितव्ययी बनाउन तोकिएको ढाँचामा अभिलेखाङ्कन गरी अद्यावधिक गर्नुपर्ने तर्फ पालिकाको ध्यान दिनु पर्छ।

१८ **आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८ वमोजिम आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरेको जानकारी छलफलको क्रममा जानकारी प्राप्त भयो ।आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको प्रमुख उद्देश्य अनुसार पालिकाले निर्धारीत विधि र प्रक्रिया अनुसार कार्यसम्पादन गरी लक्ष्य प्राप्त गर्नुपर्नेमा सो नभएको, सम्भावित जोखिमहरूको समयमै पहिचान, रोकथाम र नियन्त्रण प्रभावकारी हुन नसकेको, कार्य सञ्चालन व्यवस्थित, सिलसिलावद्ध हुन नसकेको, स्रोत साधन र सम्पत्तीको उपयोगमा मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता ल्याउन नसकेको, प्रचलित ऐन, नियम लगायतका कानूनी व्यवस्था तथा कार्यविधिको पालनामा प्रभावकारिता आउन नसकेको, वित्तीय जिम्मेवारी र अनुशासन कायम गरी वित्तीय पारदर्शिता र जवाफदेहिता प्रबर्द्धन प्रभावकारी बनाउन तयार भएको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ । आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली सम्बन्धमा देखिएका केही व्यहोरा देहायबमोजिम रहेका छन्:

बजेट व्यवस्थापन तर्फ

• स्थानीय तहबाट यस वर्ष संचालित कार्यक्रम तथा योजनाको कार्यान्यवयन र सेवा प्रवाह समेतको वार्षिक कार्यक्रम अनुसारको प्रगति तयार नगरेको,

• दिगो विकास लक्ष्य (२०१६-३०)लाई कार्यान्वियन गर्ने सन्दर्भमा लक्ष्यलाई आन्तरिकीकरण गर्न एकीकृत दीर्घकालीन योजना तयार नगरेको र मध्यकालीन लक्ष्यहरू तोकि मूल्याङ्कन नगरेको,

• अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १७ बमोजिम मध्यकालीन खर्च संरचना तयार गर्नुपर्नेमा स्थानीय तहले सो बमोजिमको मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गरेको नदेखिएको,

• आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को अनुसूची -११ बमोजिम स्थानीय तहले एक आर्थिक वर्ष भित्र

भएको आर्थिक कारोबारको वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरेको नदेखिएको,

• पालिकाले आयोजना वा कार्यक्रम छनौट गर्दा उपभोक्ता समितिको तर्फबाट नगद लागत सहभागिता जुटाई त्यस्ता आयोजनालाई प्राथमिकता दिएको नदेखिएको,

• वातावरण संरक्षणको एकीकृत दीर्घकालीन योजना तयार गरेको नदेखिएको,

• शहरीकरण भैरहेका स्थानलाई मध्यनजर राख्दै फोहोरमैला व्यवस्थापन स्थल पहिचान एवं कार्ययोजना तयार गरेको नदेखिएको,

खरिद व्यवस्थापनतर्फ

• उपभोक्ता समितिबाट सम्झौता बमोजिमको समय, लागत र गुणस्तरमा कार्य सम्पन्न हुन नसकेमा सोको मूल्याङ्कन नगरेको,

• पालिकाले कार्यक्रमगत तथा योजनागत खाता राख्ने नगरेको,

• पालिकाले पालिका अन्तर्गतका सडकहरू मर्मत गरेको अभिलेख नराखेको,

• सञ्चालित योजनाहरुको उपभोक्ताको योगदान र कार्य सम्पादन लगायतका विषयमा स्पष्ट गरी सरोकारवाला सहितको सार्वजनिक सुनुवाइ र सार्वजनिक परीक्षणलाई अनिवार्य गरिएतापनि त्यसको कार्यान्वियन र उपयोग पृष्ठपोषणका लागि भएको नदेखिएको,

• स्थानीय तहले उपभोक्ता समितिमार्फत कार्य गराएकोमा निर्माण कार्यमा प्रयोग हुने सामानको गुणस्तर परीक्षण गरेको नदेखिएको,

• स्थानीय तहले विगतमा परामर्शदाताबाट विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन तयार गरेकोमा सोको कार्यान्वियन र अभिलेख अवस्था अद्यावधिक गरेको नदेखिएको,

• स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १३ अनुसार न्यूनतम दररेट निर्धारण गर्ने व्यवस्था अनुरुप जिल्ला दरलाई स्वीकृत गरेकोमा स्थानीय स्तरमा सहजै उपलव्ध हुने निर्माण सामाग्री-ढुङ्गा, वालुवा, गिट्टी, माटोलगायत र वनजन्य विभिन्न काठ दाउरा जस्ता सामाग्रीको दर सार्वजनिक निर्माणको खर्चमा मितव्ययी हुने गरी पुनरावलोकन गरेको देखिएन,

• पालिकाले विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन तयार गरी कार्यान्वियन गरेका आयोजनाहरुको कार्यान्वियन अवस्था खुल्ने गरी एकीकृत रुपमा नापी किताब तयार गरेको देखिएन,

• सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १०(७)को अनुसूची १ अनुसार निर्माण कार्यको लागत अनुमान तयार गर्दा स्टाफ खर्चमा २ प्रतिशत र सानातिना अन्य खर्चमा २ प्रतिशत समावेश गरी तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा ठेक्का अनुसारको कन्टिन्जेन्सी खाता नराखेकोले उल्लेखित अनुसार खर्च भएको पुष्ट्याई हुने देखिएन,

• सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ (१२) अनुसार उपभोक्ता समितिबाट कार्यसम्पन्न भएका आयोजना तथा कार्यक्रमहरुको रेखदेख र मर्मत सम्भार गर्ने जिम्मेवारीसमेत तोकी दिगोपना र संरक्षणका आयोजनाको स्वामित्व उपभोक्ता समितिलाई हस्तान्तरण गर्नुपर्नेमा सो नगरेको,

• उपभोक्ता समितिलाई दिएको कामको अनुगमन पालिका र वडास्तरमा गर्ने गरिएतापनि अनुगमन प्रतिवेदन पूर्ण रुपमा तयार नगरेको र अनुगमनको क्रममा प्रतिवेदन फारम प्रत्येक योजनामा कस्ता कैफियत देखिए र सोको सुधारका लागि के कस्ता प्रयास भए पुष्ट्याई हुने अवस्था उल्लेख नगरेको,

• सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम १४९. मा हरेक खरिद कारवाहीको छुट्टै फाइल खडा गरी नियम १४९.(२) मा उल्लिखित कागजातहरु संलग्न राख्नुपर्ने, नियम १४९(३) मा उक्त अभिलेख खरिद कारवाही टुङ्गो लागेको कम्तिमा सात वर्षसम्म सुरक्षित राख्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा सो अनुसार सबै अभिलेख अद्याबधिक गरी राखेको पाइएन,

शिक्षातर्फ

• स्थानीय तहले विद्यालय अनुगमन गर्ने मापदण्ड तयार गरी नियमित अनुगमन गर्ने र अनुगमन प्रतिवेदन सार्वजनिक गर्ने व्यवस्था नगरेको,

• कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिका मा IEMIS मा प्रविष्ट तथ्याङ्कलाई कक्षागत विद्यार्थीहरूको यथार्थ तथ्याङ्कसँग सत्यापन (भिडान) गराइ शिक्षा अधिकृतबाट प्रमाणित गरी सोका आधारमा विद्यालयहरूलाई अनुदान निकासा दिनुपर्नेमा कक्षागत विद्यार्थीहरूको यथार्थ तथ्याङ्कसँग सत्यापन गर्ने व्यवस्था कार्यान्वियन पूर्ण रूपमा नभएको,

• संस्थागत विद्यालयहरूमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको तथ्यांक शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (IEMIS) मा अद्यावधिक नगरेको,

• शिक्षा नियमावली, २०५९ को परिच्छेद ३ नियम १६ (झ) र (ञ) मा शिक्षा सेवा आयोगबाट नियुक्ति वा बढुबाको लागी सिफारिस भई आएका शिक्षकलाई नियुक्त गर्ने, सामुदायिक तथा सरकारी विद्यालयमा कार्यरत शिक्षकको नोकरी तथा अन्य विवरण अभिलेख

अद्याबधिक गरि राख्नुपर्नेमा नियमावलीको व्यवस्था अनुसारका उक्त अभिलेखहरु व्यवस्थित गरि राखेको नदेखिएको,

• संस्थागत विद्यालयहरूको दर्ता, नवीकरण, शुल्क निर्धारण, अनिवार्य निशुल्क छात्रवृत्ति, वर्गीकरण, अनुगमन, लेखापरीक्षणको अबस्था र अभिलेख व्यवस्थित गरेको नदेखिएको,

विविधतर्फ

• कार्यालयले उद्देश्य प्राप्तिमा आइपर्ने सम्भावित जोखिमहरू पहिचान गरि निराकरणको प्रयास गरेको अभिलेख नराखेको,

• विषयगत क्षेत्रमा सञ्चालन हुने कार्यक्रममा बैठक भत्ता, भ्रमण भत्ता, तालिम, गोष्ठीतर्फ बढी केन्द्रीत भई उपभोग र वितरणमुखी रहेको देखिएको छ । साथै, दैनिक भ्रमण भत्ता अभिलेख खाता अद्यावधिक नरहेको तथा अनुगमन खर्च भुक्तानी गर्दा पदाधिकारी एवं कर्मचारीलाई एकै कार्यक्रममा प्रशिक्षक, अनुगमनकर्ता, संयोजक र प्रतिवेदकको भुक्तानी दिने गरिएबाट के कति कार्यक्रम र भुक्तानी दोहोरो पर्न गएको छ सो को यकिन गर्न सक्ने अवस्था नरहेको,

• सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) ऐन, नियमावली तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन बमोजिम नागरिक वडापत्रमा उल्लिखित सेवाहरूको कार्यान्वयन स्थिति अनुगमन संयन्त्र तयार नगरेको तथा गुनासो व्यवस्थापन गरेको अद्याबधिक अभिलेख नराखेको,

• विषयगत क्षेत्रमा सञ्चालन हुने कार्यक्रममा बैठक भत्ता, भ्रमण भत्ता, तालिम, गोष्ठीतर्फ बढी केन्द्रित भई वितरणमुखि रहेको,

• यस स्थानीय तहमा समाहित भएका साविक गाउँविकास समितिको नाममा रहेको पेश्की तथा बेरूजुको अभिलेख समायोजन भएको स्थानीय तहमा कायमगरी नियमानुसार असुल फर्स्यौट तथा सम्परीक्षण कार्य नगरेको,

• राजस्व संकलन सम्बन्धमा सुचना प्रबिधिको प्रयोग गरी सबै कारोबार बैकिङ्ग प्रणाली मार्फत नगरेको,

• खर्चको स्पष्ट उद्देश्य र यथार्थता प्रमाणित हुने आवश्यक प्रमाण संलग्न गरेर खर्च गर्ने र बिल भरपाई सहित पर्याप्त प्रमाण र आधार समावेश गरी सबै कार्यक्रममा खर्च गर्ने गरेको नदेखिएको,

• पालिकाले आर्थिक वर्षको समग्र आर्थिक कारोबारको वार्षिक प्रतिवेदन तयार नगरेको, कार्यक्रमगत तथा योजनागत खाता नराखेको, संचालित कार्यक्रम तथा योजनाको कार्यान्वयन र सेवा प्रवाह समेतको वार्षिक कार्यक्रम अनुसारको प्रगति तयार नगरेको,

• बेरुजु लगतका लागि तयार गरीएको म. ले. प. फाराम ८०१ देखि ८०५ सम्मका फाराम तयार गरी सो अनुरुप बेरुजुको अभिलेख नराखेको,

• सबै कर्मचारीहरुको कार्य विवरण वनाई लागू नगरेको,

• आर्थिक प्रशासन शाखामा भुक्तानीको लागि आवश्यक कागजपत्रसहित म.ले.प. फाराम नं 202 को ढाँचामा सम्बन्धीत शाखाबाट भुक्तानी कारोबारको सिफारिस पत्र लिएर भुक्तानी दिनुपर्नेमा सबै भुक्तानी सो बेहोरा पालना गरेको पाइएन,

• आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायी नियमावली, २०७७ को नियम ३९.(५) बमोजिम सरकारी रकम खर्च गर्दा त्यस्तो खर्च पुष्टि गर्ने बिल, भरपाई, प्रमाण र कागजात सम्लग्न हुनु पर्ने नियम ३९.(१०) बमोजिम खर्च लेख्नु अघि त्यस्तो रकम खर्च गर्न वा भुक्तानी दिन आबश्यक बिल भरपाई र कागजात सम्लग्न भए वा नभएको तथा रीत पुगे नपुगेको जाँच गर्नुपर्नेमा भुक्तानीका सबै भौचरमा सो बेहोरा पालना गरेको पाइएन,

अतः पालिकाको कार्य सञ्चालन तथा व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउन आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीमा सुधारको लागि ऐनले तोके बमोजिमको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली बनाई कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ ।

१९ प्राविधिक बिल र कार्य सम्पन्न

सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम १२३(१) मा खरिद सम्झौता अनुसार सार्वजनिक निकायले रनिङ बिल वा अन्य कुनै बिल बिजकको भुक्तानी गर्दा प्राविधिक नापजाँच गरी नापी कितावमा उल्लेख भएको वास्तविक कार्यसम्पादनको आधारमा भुक्तानी गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ। उपभोक्ता समितिहरुबाट सञ्चालित योजनाको ठेक्का बिलहरुमा लागत अनुमान र वास्तविक कामको मूल्याङ्कनमा बरावर परिमाण र रकम उल्लेख भएको, लागत अनुमान बरावर नै मूल्याङ्कन भएको देखिएकाले वास्तविक कामको सम्बन्धमा आश्वस्त हुन सक्ने अवस्था देखिएन। प्राविधिकले पेश गर्ने कार्य सम्पन्न प्रतिवेदनमा कार्य सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति र कार्य सम्पन्न भएको मिति लगायतका इन्जिनियरिङ नर्म्स अनुसार बिलमा खुलाउनुपर्ने तथ्याङ्क उल्लेख गरेको पाइएन । यसले गर्दा कुन काम कहिले सम्पन्न गर्नुपर्ने र तोकिएको अवधिमा सम्पन्न भए/नभएको विषयमा यकिन हुन नसकिएको हुँदा प्राविधिकले इन्जिनियरिङ नर्म्स अनुसारको उपभोक्ता

समितिको बिल बनाउँदा नापजाँचलाई वास्तविक बनाउनुपर्ने देखिन्छ। कानुनमा भएको सबै व्यवस्थाको पालना गरी बिल, कार्य सम्पन प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

२० **त्रुटि सच्याउने अवधिको अभिलेख**

सार्वजनिक खरिद नियमावलीको नियम १२५ (१) मा खरिद सम्झौता बमोजिम निर्माण कार्य सम्पन्न भएको ३० दिन भित्र सम्बन्धीत निर्माण व्यवसायीले निर्माण भए बमोजिमको (एज बिल्ट) नक्सा सार्वजनिक निकायमा पेश गर्नुपर्ने उल्लेख छ। त्यस्तै सोही नियमको उपनियम २ मा त्रुटि सच्चाउने दायित्व अवधि समाप्त भएपछि ड्रइङ डिजाइन र स्पेशिफिकेशन वमोजिम भए नभएको जाँचबुझ गराई कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्ने उल्लेख छ। नियममा भएको उक्त प्रावधानको प्रभावकारी रुपले कार्यान्वियन गर्न र गुणस्तरीय निर्माण कार्यमा सघाउ पुर्याउनको लागि निर्माण सम्पन्न भई डि.एल.पी मा रहेका ठेक्काको अभिलेख राखी नियममा उल्लेख भए अनुसार प्राविधिक कर्मचारीबाट जाँचबुझ गराउनुपर्नेमा डि.एल.पीमा रहेका ठेक्काको अभिलेख तयार गरेको देखिएन। यस्तो अवस्थामा डि.एल.पि समाप्त भएका ठेक्काको प्राविधिक कर्मचारी खटाई नियममा भएको प्रावधान अनुसार जाँचवुझ गराई कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन तयार भए नभएको, ठेक्का स्वीकृत गर्ने पदाधिकारी र कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन तयार गर्ने एउटै पदाधिकारी भएको अवस्थामा एक तह माथिको अधिकारी समक्ष कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन पेश गरे नगरेको सम्वन्धमा यकिन गर्न सकिएन। अतः नियमावलीमा भएको व्यवस्था वमोजिम त्रुटि सच्याउने अवधिका ठेक्काहरुको अभिलेख तयार गरी कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन तयार गर्ने गराउने, त्रुटि भएका ठेक्काहरुको त्रुटि सच्याउने लगायतका कार्यहरु गर्ने गराउने तर्फ कार्यालयको ध्यान जानुपर्ने देखिन्छ।

२१ **खरिद अभिलेख**

सार्वजनिक खरिद नियमावली,२०६४ को नियम १४९ (१) मा सार्वजिनक निकायले हरेक खरिद कारबाहीको निम्ति छुट्टै फाईल खडा गरी उपनियम २ ले तोके बमोजिमका कागजातहरु सहित अद्यावधिक अभिलेख राख्नु पर्ने र उपनियम ३ मा यस्तो अभिलेख खरिद कारबाही टुङ्गो लागेको सात वर्ष सुरक्षित राख्नु पर्ने व्यवस्था छ। कार्यालयले बोलपत्र र सिलबन्दी दरभाउपत्रबाट भएका खरिद कारवाहीका लागी फाईल खडा गरेको भएता पनि खरिद नियमावलीले तोके बमोजिमका सबै कागजातहरु सिलसिलेबार मिलाएर उक्त फाईलमा राखेको देखिएन। साथै ठेक्का सम्बन्धी गोश्वरा लगत (म.ले.प.फा.नं.५०७) समेत अद्यावधिक गरी राखेको पाइएन। जसले गर्दा खरिद कारबाही, ठेक्का व्यवस्थापन र सम्झौता कार्यान्वयन सम्बन्धी कारोबारको पारदर्शिता र प्रभावकारीताको खरिद कारवाहीको अद्यावधिक अभिलेख राखी खरिद कारवाहीलाई प्रभावकारी बनाउने तर्फ कार्यालयको ध्यान जानु पर्दछ ।

२२ **उपभोक्ता समिति/टोल विकास संस्था मार्फत कार्य**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ मा उपभोक्ता समिति मार्फत कार्य गराउन सक्ने व्यवस्था छ । पालिकामा उपभोक्ता समिति मार्फत भएका कार्य मध्ये केही कार्यहरुको नमूना छनौट गरी लेखापरिक्षण गरिएका व्यहोरा प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छ । स्थानीय सरकार ऐन, २०७४ ले निर्दिष्ट गरेको स्थानीयतहको अधिकार क्षेत्रभित्रको विकास निर्माण कार्य गर्नका पालिकाले टोल विकास संस्था गठन परिचालन तथा व्यवस्थापन गरेको छ । योजना तथा कार्यक्रम संचालनको क्रममा देहायको अवस्था देखिएको छ । हेभी मेशिनरी साधनको प्रयोग हुने कार्य उपभोक्ता समिति/टोल विकास संस्थामार्फत नगराउनु पर्नेमा सो समेत गराएको छ ।संस्था मार्फत हुने सबै निर्माण कार्यको गुणस्तर परीक्षण गरेको पाइएन । यस्ले गर्दा सम्पन्न कार्य गुणस्तरीय छ भन्ने यकिन गर्न सकिएन ।

•योजना कार्यान्वयनको लागि संस्था र पालिकाबीच सम्झौता गरेपनि सम्झौता किताबमा रहेका ढाँचा अनुसारको सम्पूर्ण विवरण उल्लेख नगरी आंशिक र अपूर्ण विवरण भरी सम्झौता गरेको देखियो ।

•कुनैपनि उपभोक्ता समितिसँग आयोजना कार्यान्वयनको लागि कार्यतालिका लिएको छैन ।

•पालिकाले संस्थालाई एकमुष्ट भुक्तानी गरेको छ । सार्वजनिक परीक्षण भनी सम्झौता किताबमा रहेको ढाँचा आंशिकरुपमा भरी राखेको छ । अनुगमन समितिबाट अनुगमन भएको देखिन्छ तर अनुगमनबाट देखिएको व्यहोरा प्रतिवेदनमा उल्लेख गरेको छैन ।

•उपभोक्ता समितिसँग सम्झौता बमोजिम समय, लागत र गुणस्तरमा कार्य सम्पन्न हुन नसकेमा त्यस्ता संस्थाको लगत राख्ने काम भएको छैन ।

•उपभोक्ता समिति मार्फत निर्माण सम्पन्न कुनै पनि आयोजना उपभोक्तालाई हस्तान्तरण गर्ने तथा उक्त आयोजनाको स्वामित्व लिई मर्मत सम्भार गरेको देखिएन ।

•उपभोक्ता समितिमा रहेको पदाधिकारी एकाघरका भए नभएको सम्बन्धमा यकिन गर्न पालिकाले तीन पुस्ते खुलाई विवरण अद्यावधिक गर्नुपर्नेमा गरेको छैन । जसले गर्दा एकाघरका व्यक्ति भए नभएको यकिन हुनसकेन । रकम प्राप्त गर्नेको डोर हाजिर तथा अन्य खर्चको भर्पाई गर्ने एवं ढुवानी गर्ने व्यक्तिको पहिचान खुलेको कागजात स्पष्ट छैन ।

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७(६) मा हरेक किस्ताको कामको प्राविधिक मूल्याङ्कन, बिल भर्पाई र खर्च प्रमाणीत गर्ने अन्य प्रमाण कागजात सर्वजनिक निकायमा पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । लागत अनुमानको तोकिएको परिमाणमा सामान खरिद नहुँदा लागत अनुमानकै आधारमा मूल्याङ्कन गर्दा निर्माण कार्यको गुणस्तरमा कमी आउने हुन्छ । तर्सथ पालिकाले उपभोक्ता समितिलाई प्रशिक्षित समेत गराई यथार्थपरक बिल भर्पाई पेश गर्न लगाउनु पर्दछ ।घटी परिमाणको सामान खरिद गरेको अवस्थामा बढी मूल्याङ्कन गरी भुक्तानी गर्ने परीपाटीमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।

२३ **नापी किताब प्रबिष्टी एवं अभिलेख**

निर्माण कार्यको विस्तृत अभिलेखाङ्कनका लागि नापी किताबको ढाँचा म.ले.प.फा.न.५०३ मा छ। उक्त ढाँचामा ठेक्का नं., आर्थिक वर्ष, कार्यालयको नाम, निर्माण व्यवसायीको नाम, कामको नाम र स्थान, चेनेज, काम शुरु भएको मिति, सम्पन्न हुनुपर्ने मिति र सम्पन्न भएको मितिका साथै अघिल्लो बिलसम्म भएको कामको परिमाण र भुक्तानी रकम, हालको बिलबाट भएको कामको परिमाण र भुक्तानी हुने रकम समेत हालसम्म भएको कामको परिमाण र रकम समेत स्पष्ट रुपमा उल्लेख हुनुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले नापी सम्बन्धी अभिलेख नापी किताबमा नराखी लुज सिटमा तयार गर्ने गरेको पाइयो । तोकिएको ढाँचामा सबै व्यहोरा खुलाई एउटै नापी किताव नराखी, सम्झौता मिति,सम्पन्न मिति, नापजाँच गरेको मिति लगायत नखुलाई, ठेक्का बिल अनुसार अलग अलग नापी किताब राख्दा नियमावलीको व्यवस्था अनुसार २० वर्षसम्म आवश्यक सूचना लिन अभिलेख व्यवस्थापन गर्न कठिन पर्ने तथा अघिल्लो रनिङ बिलको रकम भुक्तानी गर्दा दोहोरीने सम्भाबना रहेन देखिन्छ। क्रमागत तथा बहुबर्षिय योजना कार्यक्रमको लागि गत बिगतसम्म के कती भुक्तानी भए सो को अध्ययन तथा जानकारीको लागि नापी किताब अत्यावश्क रहने हुनाले सम्बन्धीत नापी किताब स्रेस्तासाथ मात्र नराखी अभिलेख ब्यबस्थापनमा समेत सहयोगी हुनेगरी सम्झौता मिति, सम्पन्न मिति, नापजाँच गरेको मिति लगायत खुलाई व्यवस्थित रुपमा राख्नुपर्दछ ।

२४ **सहकारी नियमन**

सहकारी ऐन, २०७४ को दफा ७३ अनुसार मासिक, चौमासिक, वार्षिक प्रतिवेदन बुझाउनु पर्ने र सहकारी नियमावली, २०७५ को नियम २८(४), सहकारी संस्थाहरुको सुपरीवेक्षण, निरीक्षण तथा अनुगमन निर्देशिका, २०७८ को दफा ३ मा मासिक प्रतिवेदन प्रत्येक महिना ७ गते भित्र एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) दाखिला गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले उपलव्ध गराएको विवरणअनुसार पालिका भित्र २९ वटा सहकारी संस्था रहेका छन्। पालिका भित्रका सहकारी संस्थाहरुले एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) बाट १२ सहकारीले विवरण दाखिला गरेको पाइएन। त्यसैगरी पालिकाबाट अनुगमन निरीक्षण गरी तयार गरिएको प्रतिवेदन समेत लेखापरीक्षणका क्रममा पेश भएन। जसले गर्दा सहकारीको सञ्चालन अवस्था बारे अध्ययन गर्न सकिएन। तसर्थ ऐन, नियमावली र निर्देशिका अनुसार प्रणालीमा विवरण दाखिला गर्न लगाई सोको प्रभावकारी अनुगमन गर्नु पर्दछ।

सि न	क्रियकलाप	संख्या
१	कोपोमिसको पासवर्ड प्राप्त गर्ने सहकारी संख्या	२९
२	कोपोमिस मार्फत आ.ब. ८०/८१ को समष्टिगत प्रतिवेदन पठाउने सहकारी संख्या	१७
३	कोपोमिस मार्फत मासिक प्रतिवेदन पठाउने औसत सहकारी संख्या	१७
४	कोपोमिस मार्फत साधारण सभाको जानकारी पठाउने सहकारी संख्या	-
५	कोपोमिस मार्फत साधारण सभाको प्रतिवेदन पठाउने सहकारी संख्या	-
६	कोपोमिस मार्फत सम्पत्तिसुद्धिकरण सम्वन्धी विवरण पठाउने सहकारी संख्या	२१
७	कोपोमिस मार्फत बैठक सम्वन्धि विवरण पठाउने सहकारी संख्या	-
८	कोपोमिस मार्फत निर्वाचन विवरण पठाउने सहकारी संख्या	-

२५ **योजनाको अनुगमन**

स्थानीय सरकार संचालन ऐन , २०७४ को दफा १६ को उपदफा (४) मा गाउँपालिका उपाध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार अन्तर्गत योजना तथा कायक्रमको अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण गरी सोको प्रतिवेदन बैठकमा पेश गर्नुपर्ने उल्लेख छ । यस पालिकाले उपाध्यक्षको संयोजकत्वमा अनुगमन समिति गठन गरेको देखिन्छ । पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार यस वर्ष पालिकाको सभाले ३३४ योजना स्वीकृत गरेकोमा ३०४ योजना कार्यान्वियन गरेको देखिन्छ। नमुना छनौटका आधारमा स्रेस्ता परिक्षण गर्दा योजना अनुगमन समितिले पेश गरेको अधिकांश योजना अनुगमन फारमहरुमा योजनाको कार्य प्रगति, सुधार गर्नुपर्ने विषय तथा सुझाव सम्बन्धमा कुनै पनि विवरण उल्लेख नगरी पदाधिकारीहरुले हस्ताक्षरमात्र गरेको देखिन्छ । योजनाहरुलाई उद्देश्य अनुरुप गुणस्तरीय रुपमा सम्पन्न गर्नको लागि निरन्तर अनुगमन गरी यथार्थ अवस्थाको सम्बन्धमा अनुगमन प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्दछ।

२६ **वित्तीय जोखिम मूल्याङ्कन**

पालिकाले प्रदान गर्ने सेवाको बारेमा संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले गरेको स्थानीय तह वित्तीय जोखिम मूल्याङ्कनमा यस पालिकाले २०८१।८२ मा ८६.५ प्रतिशत अङ्क प्राप्त गरेको पाइयो भने स्थानीय तह संस्थागत क्षमता स्वमूल्याङ्कनको आधारमा पालिकाले २०८१।८२ मा प्रतिशत ८३.७५ अङ्क प्राप्त गरेको पाइयो । पालिकाले क्षमता स्वमूल्याङ्कनका क्रममा सँगठन तथा प्रशासन, सेवा प्रवाह, वार्षिक बजेट तथा योजना व्यवस्थापन, वित्तीय एवं आर्थिक व्यवस्थापन, सामाजिक समावेशिकरण, वातावरण संरक्षण तथा विपद व्यवस्थापन र सहकार्य र समन्वय लगायतका विषय क्षेत्रमा सुधार गर्नुपर्ने देखिन्छ । साथै जोखिम मूल्याङ्कनको क्रममा पत्ता लागेका योजना, बजेट तथा कार्यक्रम व्यवस्थापन, अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा लेखापरीक्षण र राजस्व व्यवस्थापन लगायतका विषय क्षेत्रमा भएको जोखिमहरुको अभिलेख राखी नियन्त्रणको लागि कार्य योजना तयार गर्नुपर्दछ ।

२७ **कार्यक्रमको प्रभावकारिता मूल्याङ्कन**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ बमोजिम स्थानीय योजना कार्यक्रमका रकम खर्च गर्दा कानुन, मापदण्ड, कार्यबविधि बनाइ सोही अनुसार खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। खर्च गरिएको रकमको सदुपयोग भए नभएको यकिन गर्ने अनुदान उपलब्ध गर्ने निकायले समय समयमा अनुगमन नियमन र प्रतिवेदन जस्ता कार्य गर्नुपर्दछ । तसर्थ अनुगमन कार्यलाई प्रभावकारी बनाइ संघीय, प्रदेश तथा स्थानीय तहबाट वितरण हुने अनुदानमा दोहोरो नहुने गरी अनुदानग्रहीको जीवनस्तरमा सुधार आए नआएको यकिन गरी रकमको पूर्ण सदुपयोग गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

२८ **गुणस्तर परीक्षण**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११५(१) अनुसार सार्वजनिक निकायले आपूर्ति गरेका मालसामान सम्झौतामा उल्लेखित प्राविधिक स्पेशिफिकेशन र गुणस्तर बमोजिम भए नभएको निरीक्षण वा परीक्षण गर्नु गराउनु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले योजनामा प्रयोग भएका निर्माण सामाग्री लगायत निर्माण कार्यको नर्म्स तथा स्पेशिफिकेशन अनुसार तथा फ्रिक्वेन्सीमा गुणस्तर परीक्षण गरेको पाइएन। गुणस्तर परीक्षण नहुँदा निर्माण कार्य गुणस्तरीय भएको सुनिश्चित हुन नसक्ने देखिन्छ। निर्माण कार्यमा प्रयोग हुने निर्माण सामाग्री लगायत निर्माण कार्यको गुणस्तर परीक्षण गरी निर्माण गुणस्तरीय भएको सुनिश्चित हुनुपर्दछ ।

२९ **शुन्य प्रगति**

कार्यालोलयले त्रैमासिक तथा वार्षिक प्रगति विवरण बनाई पेश गर्नुपर्नेमा कार्यालयले सञ्चालन गरेका स्थानीय स्तर, जिल्ला तथा केन्द्रीय स्तरका योजनाको नियम बमोजिमको ढाँचामा त्रैमासिक प्रगति विवरण तयार गरेको देखिएन । बजेट खर्च गर्ने तथा खर्चको तोकिएको ढाँचामा वार्षिक प्रगति तयार नगर्ने प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतला्इ जिम्मेवार बनाउनु पर्दछ ।पालिकाले निम्नानुसार कार्यक्रममा शुन्य प्रगति गरेको छ ।लक्ष्य अनुरुप कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ ।

क्र.सं.	बजेट उपशीर्षक	मुख्य कार्यक्रम	बजेट विनियोजन	खर्च	खर्च प्रतिशत
१	३१४०१०११	स्थानीयतहका फिल्ड सहायकको लागत साझेदारी अन्तर्गत संघीय सरकारले व्यहोर्ने ७ महिनाकोपारिश्रमिक बापतको रकम (बाँकी ६ महिनाको सम्बन्धित स्थानीय तहले व्यहोर्ने)	२,३१,०००.००	०	०
२	३६५००१०६	पोषणमैत्रीस्थानीय शासन प्रवर्द्धन	३,००,०००.००	०	०
३	३७००११०५	जुनोटिकरोगहरु, AMR सम्बन्धि पैरवी तथा अभिमुखिकरण, Rabies Day	२०,०००.००	०	०
४	३७००११०५	किटजन्यरोग नियन्त्रण कार्यक्रमको अनुगमन एवम् मूल्याङ्कन तथा किटजन्य रोग नियन्त्रणकालागि Active Case Detection तथा slide ढुवानी समेत (औलो र कालाजार)	२५,०००.००	०	०
५	३७१००१०३	स्थानीयतहको रोजगार रणनीति तर्जुमा/ अध्यावधिक/ कार्यान्वयन तथा आन्तरीक रोजगारीप्रवर्द्धन अभियान सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन	१,००,०००.००	०	०
६	३७१००१०३	रोजगारसंवाद मञ्चको सञ्चालन	३०,०००.००	०	०
७	३४०००१०२	ज्येष्ठनागरिक मिलन केन्द्र भवन निर्मार्ण, लेटाङ्ग २, फडानी मोरङ	१,००,०००.००	०	०
८	३४७०११०१	सुरक्षितनागरिक आवास कार्यक्रम :- मोरङ जिल्ला क्षेत्र नं. १ अन्तर्गत लेटाङ नगरपालिका-३७२ वटा	१४,००,०००.००	०	०
		जम्मारु	**२२०६०००।००**	**०**	**०**

३० **आय तर्फ**

३०.१ **आय अनुमानः** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय समेतको व्यवस्थापन गर्न सक्ने व्यवस्था छ । पालिकाले पेश गरेको आय-व्ययको अनुमानमा आन्तरिक आयतर्फ मालपोत, कर, सेवा शुल्क, दस्तुर बेरुजु वापत अनुमानित रु. २,७१,१५,०००.०० प्राप्त हुने प्रक्षेपण गरेकोमा आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा रु. ३,४२,४६,१५१.६९ आय प्राप्त गरेको छ । आम्दानीका अन्य स्रोतको पहिचान गरी आयको अनुमान यर्थाथपरक बनाई आय आर्जन वृद्धि गर्नेतर्फ विशेष ध्यान दिन आवश्यक देखिएको छ ।

आन्तरिक आयः स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ५५, ५७, ५८ र ५९ मा एकीकृत सम्पत्ति कर र घरजग्गा कर, घरजग्गा वहाल कर, व्यवसाय कर र वहाल विरौटी शुल्क उठाउने व्यवस्था रहेको छ । ती आय शीर्षकमा आय अनुमान र असुली स्थिति निम्नानुसार रहेको देखिन्छ ।पालिका भित्र रहेका करदाताहरुको अभिलेख व्यवस्थित नरहेको एवं बुझाउन ल्याएको अवस्थामा मात्र कर एवं शुल्क बुझ्ने परिपाटी रहेकोले उल्लिखित असुली यथार्थ मान्न सक्ने अवस्था देखिएन ।तसर्थ आफ्नो क्षेत्रभित्र करदाताको अभिलेख अद्यावधिक गरी करको दायारामा ल्याउनु पर्दछ।

३०.२ **आन्तरिक आय अवस्थाः** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय समेतको व्यवस्थापन गर्न सक्ने व्यवस्था छ । पालिकाले आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा केन्द्रीय अनुदानबाट गरेको खर्चका तुलनामा आन्तरिक आयको स्थिति देहाय बमोजिम छ ।

क्र.सं.	प्राप्तिकोश्रोत	वार्षिक अनुमानितआय	आम्दानी
१	११३१३ - सम्पतीकर	१२,००,०००.००	२,९०,५५१.१७
२	११३१४ - भुमिकर/ मालपोत	२०,४०,०००.००	२९,१८,९३४.९४
३	११३१७ - वहाल कर	१०,००,०००.००	१८,१६,५०५.३३
४	११३१८ - वहाल विटौरी कर	२४,००,०००.००	१,१३,६५४.००
५	११४५१ - सवारी साधन कर (साना सवारी)	३०,०००.००	६,०००.००
६	११४५२ - पुर्वाधार सेवाको उपयोगमा लाग्ने कर	६९,००,०००.००	९४,३९,९५०.००
७	११६३१ - कृषितथा पशुजन्य वस्तुको व्यावसायिक कारोवारमा लाग्ने कर	५,००,०००.००	१,५००.००
८	११६९१ - अन्य कर	१,००,०००.००	२००.
९	१४१५१ - सरकारी सम्पत्तीको वहालबाट प्राप्त आय	२,००,०००.००	५२,६७,६१४.०४
१०	१४२१२ - सरकारी सम्पतीको बिक्रीबाट प्राप्त रकम	१,००,०००.००	३,८६,४५८.००
११	१४२१३ - अन्य बिक्रीबाट प्राप्त रकम	२५,०००.००	०
१२	१४२१९ - अन्य सेवा शुल्क तथा बिक्री	४,००,०००.००	१०,८७,३३४.३९
१३	१४२२१ - न्यायिक दस्तूर	२०,०००.००	२१,१९५.००
१४	१४२२३ - शिक्षा क्षेत्रको आम्दानी	१,००,०००.००	८७,१५०.००
१५	१४२२४ - परीक्षा शुल्क	२५,०००.००	०
१६	१४२२९ - अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क	१४,००,०००.००	१,०७,०७९.००
१७	१४२४१ - पार्किङ्ग शुल्क	५०,०००.००	०
१८	१४२४२ - नक्सापास दस्तुर	७,००,०००.००	७,६२,९५९.८४
१९	१४२४३ - सिफारिश दस्तुर	१७,००,०००.००	२५,१२,०००.००
२०	१४२४४ - व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर	३,२५,०००.००	४,०१,४००.००
२१	१४२४५ - नाता प्रमाणित दस्तुर	२,५०,०००.००	४,९९,६००.००
२२	१४२४९ - अन्य दस्तुर	१२,००,०००.००	१४,२४,४०५.००
२३	१४२५३ - व्यावसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर	०	२२,६९,४१०.१०
२४	१४३१२ - प्रशासनिक दण्ड, जरिवाना र जफत	१०,००,०००.००	२२,९८,४१३.००
२५	१४५२१ - प्रदुषण नियन्त्रण शुल्क	०	४,५०,१६२.५०
२६	१४५२९ - अन्य राजस्व	३०,००,०००.००	१३,९५,४९४.०४
२७	१४६११ - व्यवसाय कर	२२,००,०००.००	१९,५००.००
२८	१५१११ - बेरूजू	२,५०,०००.००	६,६८,६८१.३४
२९	३२१२१ - नगद	०	१,००,५६८.००
३०	३२१२२ - बैंक मौज्दात	०	(१,००,५६८.००)
जम्मा		२,७१,१५,०००.००	३,४२,४६,१५१.६९

उपर्युक्त विवरण अनुसार स्थानीय तहमा प्राप्त केन्द्रीय अनुदानबाट भएको खर्चको तुलनामा आन्तरिक आयको हिस्सा न्यून रहेको छ । त्यसैले पालिकाको आन्तरिक आय सङ्कलनको दायरालाई फराकिलो पार्दै आन्तरिक आय वृद्धि गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ ।

३०.३ **नक्शा पास** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ३९. बमोजिम पालिका क्षेत्र भित्र निर्माण गरिने भवन नेपाल सरकारबाट स्वीकृत मापदण्ड बमोजिम अनुमति लिई निर्माण गरी रहेको छ छै पालिकाले जाँचबुझ र कारबाही गर्न सक्ने व्यवस्था छ । ऐनमा उक्त व्यवस्था भए पनि यस पालिकाले पालिका क्षेत्र भित्र निर्माण गरिने भवन नेपाल सरकारबाट स्वीकृत मापदण्ड बमोजिम अनुमति जारी नै नगरेकोमा स्वीकृत मापदण्ड बमोजिम निर्माण भए नभएको जाँचबुझ र कारबाही गरेको अद्यावधिक अभिलेख तयार गरी राखेको पाइएन । पालिका भित्र निर्माण गरिने भवन स्वीकृत मापदण्ड बमोजिम निर्माणका लागि स्वीकृत दिने र स्वीकृति दिए बमोजिम काम भए नभएको निरन्तर अनुगमन मुल्याँङ्कन गर्ने व्यवस्था कार्यान्वयनमा ल्याउनु पर्दछ ।

व्यवसाय कर - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ५८ मा पालिकाले आफ्नो कार्यक्षेत्र भित्र रहेका विभिन्न व्यवसाय गर्ने व्यक्तिबाट व्यवसाय कर उठाउनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । यस वर्ष पालिकाले व्यवसाय रजिष्टेसन दस्तूर वापत रु २२६९४१० र व्यवसाय कर रु १९५०० कर सङ्कलन गरेकोमा पालिकाको क्षेत्रभित्र रहेका व्यवसायीहरुको अभिलेख अद्यावधिक गरेको छैन । जसबाट पालिकाले सङ्कलन गरेको व्यवसाय कर यथार्थ मान्न सक्ने अवस्था छैन। तसर्थ पालिकाले आफ्नो क्षेत्र भित्र सञ्चालनमा रहेका सम्पूर्ण व्यवसायीको अद्यावधिक अभिलेख राखी करको दायराभित्र ल्याउनु पर्दछ।

३०.४ **आन्तरिक राजस्व अनुमान र असुलीः** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ५५,५६, ५७, ५८ र ५९ मा एकीकृत सम्पत्ति कर र घरजग्गा कर, भूमिकर (मालपोत), घरजग्गा वहाल कर, व्यवसाय कर र वहाल विरौटी शुल्क उठाउने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाको ५ आर्थिक वर्षको आन्तरिक राजस्वको प्रक्षेपण तथा असुलीको अवस्था देहाय बमोजिम रहेको छ ।

विवरण	**आर्थिक वर्ष २०८१।८२**	**आर्थिक वर्ष २०८०।८१**	**आर्थिक वर्ष २०७९।८०**	**आर्थिक वर्ष २०७८।७९**	**आर्थिक वर्ष २०७७।७८**
अनुमान रु	२७११५०००।	७७१४९६२६।००	८३३८२५२०।००	११५१०२५२०।००	१११२४६२०८।००
प्राप्ती रु	३४२४६१५१.६९	३६८०७३८०।००	४८८४५११०।००	५८६२४९८९।००	५२६०२५०४।०४
प्रतिशत	**१२६.२९**	**५०.३**	**५८.५७**	**५०.९३**	**४७.२८**

उपर्युक्त विवरण अनुसार पालिकाले आ. व. २०७७।७८ मा आन्तरिक राजस्वको अनुमान रु. ११ करोड १२ लाख गरेकोमा रु. ५ करोड २६ लाख(४७.२८ प्रतिशत) असुली भएको देखिन्छ, आ. व. २०७८।७९ मा आन्तरिक राजस्वको अनुमान रु. ११ करोड ५१ लाख गरेकोमा रु. ५ करोड ८६ लाख(५०.९३ प्रतिशत) असुली भएको देखिन्छ आ. व. २०७९।८० मा आन्तरिक राजस्वको अनुमान रु. ८ करोड ३३ लाख गरेकोमा रु. ४ करोड ८८ लाख(५८.५७प्रतिशत) असुली भएको देखिन्छ आथिक वर्ष २०८०।८१ यस्तो राजस्व रु.७ करोड ७१ लाख अनुमान गरेकोमा रु.३करोड ३८ लाख (५०.३ प्रतिशत) असुली भएको विवरणबाट देखिएको छ । ५ आर्थिक वर्ष को तुलनात्मक विवरणमा यस आर्थिक वर्ष २०७८।७९मा राजस्व रु. ११ करोड ५१ लाख अनुमान गरेकोमा रु. ५ करोड ८६ लाख असुली भएकोमा यस आर्थिक वर्षमा आन्तरिक राजस्व ३ करोड ४२ लाख प्राप्त भएको सम्वन्धमा क्रमिक रुपमा आन्तरिक राजस्व घटेको देखिन्छ सो राजस्व घट्नुको कारण वित्तीय प्रतिवेदनमा खुलासा गरेको छैन ।आन्तरिक आय घट्नुको कारण प्रतिवेदन हुनुपर्दछ । आन्तरिक राजस्व अनुमान गर्दा तथ्यपरक ढंगबाट अनुमान गरी असुली गर्ने तथा राजस्वका दायरा बढाई आय वृद्धि गर्नेतर्फ पालिकाले थप पहल गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

३०.५ **आन्तरिक आय** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय समेतको व्यवस्थापन गर्न सक्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यो वर्ष नेपाल सरकारबाट प्राप्त समानिकरण अनुदान र राजस्व बाँडफाटबाट प्राप्त रकमको तुलनामा आन्तरिक आयको स्थिति देहाय बमोजिम छ ।

केन्द्रीय अनुदान (समानिकरण अनुदान र राजस्व बाँडफाटको योग)	आन्तरिक आय रु.	आन्तरिक आय प्रतिशत
४९००९४४८९.३१	३४२४६१५१।६९	६.९८

उपर्युक्त विवरण अनुसार स्थानीय तहमा प्राप्त केन्द्रीय अनुदानबाट भएको खर्चको तुलनामा आन्तरिक आयको हिस्सा ६.९८ प्रतिशत मात्र रहेको छ। स्थानीय वित्तीय आधारलाई फराकिलो बनाउदै आन्तरिक आय सङ्कलन प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउनु पर्दछ।

३१ म्याद थप

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२१ मा व्यवसायी वा आपूर्तिकर्ताले कारण सहित खरिद सम्झौताको थपको लागि निवेदन दिएमा मनासिव कारण विश्लेषण गरी सम्झौता अवधि थप गर्न सम्म व्यवस्था छ। यो वर्ष कार्यालयले १ खरिद सम्झौता गरेकोमा सम्झौताको ५० प्रतिशतसम्म र १ सम्झौताको सो भन्दा वढी म्याद थप गरेको देखियो। उल्लेखित नियमावलीको नियम १२०(६)मा भएको व्यवस्था अनुसार ५० प्रतिशत भन्दा बढी अवधिको म्याद थप गर्न नपाइनेमा नियमावलीको व्यवस्था कार्यालयमा भएको छैन। यसरी कानुन वाहिरको परिस्थिति बाहेक पूर्व निर्धारित क्षतिपूर्ति समेत निर्धारण नगरी नियमित रूपमा म्याद थप गर्ने पदाधिकारीको कार्य सम्पादन अवस्था विश्लेषण गरेर यस्तो कार्यमा नियन्त्रण हुनपर्दछ।

क्र.सं.	कार्यक्रमको नाम	जम्मा कायम सम्झौता सङ्ख्या	म्याद थप भएको सम्झौता सङ्ख्या			
			अवधि थप गर्नु नपर्ने	सुरु अवधिको ५०% सम्म थप	सुरु अवधिको ५१ देखि १००% सम्म थप	शतप्रतिशतभन्दा बढी अवधि थप
१	१० सैया अस्पाताल निर्माण कार्य	१				१०० प्रतिशत बढी
२	मुर्चुङ्गे खोला पक्की पुल	१		५० प्रतिशत सम्म		

३२ कार्य सञ्चालन तथा अन्य कोष

नेपाल सरकारले कुनै आयोजना वा कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा विनियोजन बजेट भित्रबाट गर्ने, विभिन्न कोषमा रकम मौज्दात राख्ने, उक्त कोषबाट खर्च गर्ने पद्धत्तिमा नियन्त्रण गर्ने बेहोरा उल्लेख गरेपनि यो कार्यालयले यो वर्ष विविध कोष लगायत कोषमा गत वर्षबाट जिम्मेवारी सारेको रु ५४३९१६३.९४ सहित रु २४८६५९९८.४३ आय र रु.१७९७४६९०.५९खर्च गरी रु ६८९१३०७.८४ मौज्दात देखाएको छ। यसरी कोषमा रकम राखेर खर्च गरी खर्चमा दोहोरा पना आउने, खर्चमा मितव्ययिता कायम नहुने हुँदा अत्यावश्यक बाहेकमा यसरी कोषमा रकम राख्ने, ट्रान्सफर गरेर खर्च गर्ने पद्धतिमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।

कोषको नाम	कोष गठन भएको कानुन	सुरु मौज्दात	यो वर्ष थप	यो वर्षको खर्च	बाँकी
प्रकोप व्यवस्थापन कोष खाता	विपद ऐन २०७९	११६८३९८.	६१७५०००.	६५२६६३८.	८१६७६०.
विविध खर्च खाता	lknlhP;lk sfo{sd(IT)	१९५०४७.७६	४३६४९९.८३	४२४७०१.५९	२०६८४६
कर्मचारी कल्यान कोष		१८०४१५६.१८	५०००००.	०	२३०४१५६.१८
कार्य सञ्चालन कोष-बिबिध	गरिबी निवारण कोष सञ्चालन कार्यविधि, २०८१	५८४१६१.	१४१६२१७.	३०२९०८.	१६९७४७०.
मर्मत सम्भार कोष	मर्मत सम्भार कोष निर्देशिका २०७४	१६८७४०१	१०८९९११७.६६	१०७२०४४३.	१८६६०७५.६६
	जम्मा	**५४३९१६३.९४**	**१९४२६८३४.४९**	**१७९७४६९०.५९**	**६८९१३०७.८४**

३३ डी पि आर निर्माण

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७३ मा सभाबाट स्वीकृत बजेट खर्च गर्दा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले बजेट खर्च गर्दा नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता र औचित्यता कायम गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाउनु पर्ने उल्लेख छ । पालिकाले गत वर्ष निर्माण गरेका निम्नानुसार डिपिआर वापत रू. ३६०३३५८।०० खर्च भएको छ । यो वर्ष ८ वटामा रू. २५८९५४०।०० को डि पि आर तयारीमा बजेट खर्च गरेको देखियो । डी.पी.आर.तयार गर्दा कार्यालयको प्राविधिक जनशक्ति प्रयोग नगर्नाको कारण स्पष्ट गर्दै आगामी दिनमा आगामी दिनमा कार्यालयको प्राविधिक जनशक्तिबाट यस्तो कार्य गराउनु पर्दछ । साथै कार्यान्वियन नहुने कार्यमा डिपिआर तयार गर्ने र समयमा कार्यान्वियनमा नआउदा मूल्यवृद्धि तथा अन्य पारिस्थितिजन्य परिवर्तनका कारण औचित्य समेत समाप्त हुन सक्ने सम्भावना भएकोले कार्यान्वियन हुने तथा खरिद व्यवस्थापन हुन सम्भव भएका कार्यमा मात्र डिपिआर निर्माणमा खर्च गर्नुपर्दछ ।

क्र.सं.	बजेट उपशीर्षक	खर्च				खरिद विधि				कार्यन्वयमा गएको			
		गत वर्ष		यो वर्ष		सिलबन्दी दरभाउपत्र		सिधै वा आसयपत्र		गत वर्ष		यो वर्ष	
		संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रक
१	पुँजीगत	९	३६०३३५८	८	२५८९५४०	०	०	८	२५८९५४०	७	२९७१६३१	६	१९

३४ म्याद ननाघेको पेश्की

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ५० मा पेश्की दिईएको रकम तोकिएको म्याद भित्र फर्स्यौट गर्नु गराउनु पेश्की लिने दिने दुवैको कर्तव्य हुने उल्लेख छ। पालिकाले देहायको निर्माण व्यवसायीलाई दिएको पेश्की रू. २४,४९,०००।०० सुत्रमा म्याद ननाघेको देखिएको छ। उक्त पेश्की नियम अनुसार फर्स्यौट गर्नुपर्दछ।

क्र.सं.	पेश्की विवरण	पेश्की लिनेको नाम	रकम रु.
१	अन्तरधार्मिक शान्ति पार्क निर्माण	फुलमुन डेभलपर्स प्रा.लि.	२४,४९,०००।००

३५ सेवा प्रवाहको स्थिति

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन,२०७४ को दफा ११ (२) मा पालिकाको काम कर्तव्य र अधिकारको व्यवस्था छ। पालिका तथा अन्तर्गतका वडाहरुबाट यस वर्ष सम्पादित सेवा प्रवाहको स्थिति निम्नानुसार रहेको छ। पालिकाबाट यो वर्ष नागरिकता सिफारिस, घरबाटो सिफारिस, जन्म तथा मृत्यु दर्ता, नाता प्रमाणित, बसाईसराई, सम्बन्ध बिच्छेद, बिवाह दर्ता र अन्य दर्ता तथा सिफारीस जस्ता विषयमा पञ्जिकरण तथा सिफारिस गरेको भएतापनि सोको आर्थिक वर्ष खुल्नेगरी स्पष्ट अभिलेख उपलव्ध गराउन सकेन। पालिका कार्यालय तथा वडा कार्यालयबाट सम्पादित सेवालाई सरल सहज र व्यवस्थित तुल्याउँदै सेवा प्रवाहलाई सूचना प्रविधिमा आधारीत सरल र प्रभावकारी बनाउने र सोको अद्याबधिक अभिलेख समेत तयार गरी राख्नुपर्दछ।

विवरण	जम्मा
स्वीकृत घरनक्सा दर्ता पास	१९
पञ्जिकरणतर्फ	
जन्मदर्ता	६१३
मृत्युदर्ता	२५९
बसाईसराई दर्ता	५५९
विवाह दर्ता	३७९
सम्बन्धविच्छेद दर्ता	१०७
पूर्वाधार विकास सडक निर्माण	
कालोपत्रे सडक निर्माण (कि.मी)	४३
कालोपत्रे सडक मर्मत(कि.मी)	१
ग्राभेल सडक निर्माण(कि.मी)	४
ग्राभेल सडक मर्मत(कि.मी)	२

३६ **क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति**

स्थानीय तहको एकीकृत, समानुपातिक र दिगो विकासका क्षेत्रगत रुपमा समानुपातिक बजेट विनियोजन गरी खर्च गर्नुपर्ने हुन्छ । यस पालिकाको २०८१।८२ को क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति देहायअनुसार रहेको देखिन्छ । उपर्युक्त विवरण अनुसार सभाले विनियोजन गरेको बजेट मध्ये कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक मा सबैभन्दा बढी ८६.६७ प्रतिशत र सामाजिक विकास मा सबै भन्दा घटीमा ८२.९२ प्रतिशत रहेको छ।

क्र.सं.	विवरण	बजेट	खर्च	बजेट । खर्चप्रतिशतमा
१	आर्थिकविकास	५,६३,४१,०००.००	४,८२,४४,१०२.००	८५.६२
२	सामाजिकविकास	२७,११,८८,५००.००	२२,४८,९०,५९८.५४	८२.९२
३	पूर्वाधारविकास	११,६५,७५,०००.००	९,७०,०३,१५१.८५	८३.२१
४	सुशासनतथा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्र	५,४०,०८,५००.००	४,६३,४१,७५७.४०	८५.८
५	कार्यालयसञ्चालन तथा प्रशासनिक	११,६६,७४,०००.००	१०,११,२९,९३३.२७	८६.६७
	जम्मा	**६१,४७,८७,०००.००**	**५१,७६,०९,५४३.०६**	**८४.१९**

३७ **बजेट सीमा निर्धारण समिति**

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ६६(१) बमोजिम पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय,राजस्व बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने रकम, ऋण र अन्य आयको प्रक्षेपण तथा सोको सन्तुलित वितरणको खाका र बजेट सीमा निर्धारण गर्न ७ सदस्यीय स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिको गठनको व्यवस्था छ।उक्त समितिले आयको प्रक्षेपण, साधनको सन्तुलित वितरणको खाका, बजेटको कुल सीमा, बजेटको क्षेत्रगत सीमा निर्धारण, बजेट तथा कार्यक्रमको प्राथमिकिकरण, विषयक्षेत्रगत बजेट तर्जुमा मार्गदर्शन तय गर्नुपर्नेजस्ता कार्यहरु फाल्गुन महिनाभित्र सम्पन्न गरिसक्नुपर्ने र बजेट प्रक्षेपण गर्दा बजेट वर्ष पछिको थप दुई वर्षको समेत प्रक्षेपण तयार गर्नुका साथै तयार भएको आगामी आर्थिक वर्षको बजेट सीमा प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतले चैत्र १५ गतेभित्र पालिकाका विषयगत शाखा तथा वडा समितिलाई उपलब्ध गराउनुपर्ने कानुनी व्यवस्था रहेकोमा पालिकाले समितिको गठन गरेता पनि ऐनमा व्यवस्था

भएअनुसार बजेट सीमालगायत क्षेत्रगत विषय समेटी बजेट प्रक्षेपण सम्बन्धी नियम तथा कार्यविधि तर्जुमा एवं सोको पालना गरेको पाइएन। ऐनमा भएको व्यावस्थाको पालना गर्नेतर्फ पदाधिकारीहरुको ध्यान जानुपर्दछ।

३८ **बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा**

बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमाः स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६७(१) बमोजिम गठन हुने बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति गठन गरी आगामी वर्षको नीति तथा कार्यक्रम, बजेट तथा कार्यक्रम, कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, विषय क्षेत्रगत कार्यक्रम, योजना तथा कार्यक्रममा दोहोरोपना हुन नदिई आपसी तादाम्यता तथा परिपूरकता कायम गर्नुपर्ने व्यवस्था अनुसार समिति गठन गरेको भएता जनाएतापनि उक्त वैठकको माइन्युट माग गरिएकोमा माईन्युट लेखापरीक्षणमा पेश भएन। जसबाट बजेट तथा तर्जुमा समितिले कानुन वमोजिम कार्यक्रमको प्राथमिकिकरण विषयगत कार्यक्रम लगायतका विषयमा परीक्षण गर्न सकिएन आगामी आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रम, कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, कार्यक्रमबीच परिपूरकता गर्नेगरी बजेट तर्जुमा गर्नुपर्नेमा सो व्यवस्थाको पालना गरे नगरेको सम्वन्धमा यकिन गर्न सकिएन । पालिकाले बजेट तर्जुमा गर्दा ऐनमा भएको व्यवस्थाको परिपालनामा ध्यान दिनुपर्दछ ।

३९ **दिगो विकास लक्ष्यहरुको स्थानीयकरण**

संयुक्त राष्ट्रसंघद्वारा गठित वातावरण र विकास सम्बन्धी विश्व आयोग ब्रुटल्याण्ड कमिसनद्वारा सन् १९८७ मा प्राकृतिक स्रोत साधन, वातावरण, जनसंख्या र विकास गतिविधिहरूको उचित एवं सन्तुलित तालमेलका लागि ल्याएको हाम्रो साझा भविष्य नामक अवधारणा बमोजिम संयुक्त राष्ट्र संघका सदस्य राष्ट्रहरूले संयुक्त रुपमा अङ्गिकार गरी सन् २०१६ बाट कार्यान्वयनमा ल्याइएको आवधिक विकासका साझा मार्ग चित्रलाई दिगो विकास नाम दिइएको छ । यस अन्तर्गत तय भएका लक्ष्यहरू प्राप्तिका लागि नेपालका तिनै तहका सरकार समान रुपले जिम्मेवार छन् । यस पालिकाले तयार गरेको आवधिक विकास योजना समेत दिगो विकास लक्ष्य प्राप्तिका लागि प्रतिबद्धता जाहेर गरेको छ। पालिकाको वार्षिक बजेट र संचालन गरिने कृयाकलापहरूलाई दिगो विकास लक्ष्य प्राप्ति तर्फ केन्द्रित गर्नका लागि यसका सूचकहरूलाई स्थानीयकरण गर्न अपरिहार्य हुन्छ। दिगो विकासका लक्ष्यहरू आन्तरिकीकरण नगरी योजना तर्जुमा गर्दा दिगो विकासका लक्ष्यहरूमा योगदान पुग्ने कार्यक्रमहरू तर्जुमा हुन नसक्ने जोखिम रहने भएकोले पालिकाले दिगो विकासका लक्ष्यहरूको आन्तरिकीकरण गरी दिगो विकासका मध्यमकालिन लक्ष्य निर्धारण गर्ने र सो बमोजिम भएको प्रगतिको मूल्याङ्कन गर्नुपर्दछ ।

४० **वार्षिक खरिद योजना/गुरु योजना**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ ले सार्वजनिक निकायले तोकेको सीमाभन्दा बढी रकमको खरिद गर्दा तोकिए बमोजिमको खरिद गुरुयोजना र वार्षिक खरिद योजना तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यस्तै सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ७ ले वार्षिक १० करोडभन्दा बढीको खरिद गर्दा गुरुयोजना तयार गर्नुपर्ने नियम ८ ले वार्षिक १० लाखभन्दा बढीको खरिद गर्दा वार्षिक खारिद योजना बनाउनुपर्ने व्यवस्था छ। यस पालिकाले विभिन्न शीर्षक अन्तर्गत वार्षिक रु. १४ करोड ४४ हजार पुँजीगत खर्च खरिद निर्माण कार्य गरेको छ । पालिकाले आफ्नो खरिद नियमावली नबनाएको अवस्थामा उक्त ऐन, नियम बमोजिम वार्षिक खरिद योजना र गुरुयोजना नबनाई खरिद कार्य गरेको देखियो । अतः पालिकाले उक्त नियमावली बमोजिम खरिद योजना/गुरुयोजना बनाई व्यवस्थित र प्रभावकारी हुने गरी खरिद कार्य गर्नुपर्दछ ।

४१ **सरकारी सम्पत्ती अभिलेख**

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ९७(४) मा पालिकाले आफ्नो चल तथा अचल सम्पत्तिको उपयोग सम्बन्धमा अभिलेख अद्यावधिक राख्नु पर्दछ । पालिकाले आफ्नो मातहतको सार्वजनिक जग्गा, भवन लगाएतका सार्वजनिक सम्पत्तिको विवरण (PAMS) प्रणालिमा अद्यावधिक गरेको देखिएन । पालिका अन्तर्गतका सम्पुर्ण भवन तथा सरकारी जग्गाको सार्वजनिक सम्पत्ति व्यवस्थापन प्रणाली (PAMS) मा पूर्ण रुपमा विवरण अद्यावधिक गर्नु पर्दछ ।

स्थानीय सरकार सञ्चाल ऐन, २०७४ को दफा ९७ मा पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको सरकारी सामुदायिक तथा सार्वजनिक सम्पत्तिको रेखदेख, मर्मत सम्भार र संरक्षण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। यस सम्वन्धमा देखिएका व्यहोराहरु निम्नानुसार छन:

• पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको सार्वजनिक सम्पत्तिको मर्मत सम्भार एवं संरक्षण गरेको एवं अभिलेख राखेको पाइएन । पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको सम्पत्तिको रेखदेख मर्मत सम्भार एवं संरक्षण गर्नु/गराउनु एवं अभिलेख राख्नु पर्दछ।

• पालिकाले सार्वजनिक स्थलमा सामुदायिक भवन निर्माण गर्दा वा अन्य भौतिक संरचना निर्माण गर्दा संरचना निर्माण गर्ने स्थलको जग्गा सरकारी वा सार्वजनिक के हो सो को बारेमा नापी र मालपोत कार्यालयबाट यकिन गरेर मात्र त्यस्तो संरचना निर्माण गर्नुपर्दछ ।

• पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको सार्वजनिक जग्गामा उक्त जग्गा सार्वजनिक जग्गा भएको उल्लेख गरी सूचना पार्टी टाँस गर्नुपर्दछ । भू उपयोग ऐन, २०७६ को दफा १८ मा प्रत्येक स्थानीय तहमा स्थानीय भु उपयोग परिषद गठन गर्नुपर्ने र उक्त परिषदले स्थानीय भु उपयोग योजना तर्जुमा गर्ने, भूमि सम्वन्धी लगत संकलन, बिशलेषण र प्रयोग गर्ने, आफ्नो तहको भु उपयोग सम्वन्धी नक्सा तयार गर्ने र आवश्यकता अनुसार भु उपयोग उप क्षेत्रको वर्गिकरण गर्ने लगायतका काम कर्तव्य रहने उल्लेख गरेको छ । नगरपालिकामा भु-उपयोग ऐन र नियममा भएको व्यवस्था बमोजिम स्थानीय भु उपयोग परिषद गठन गरी ऐन र नियममा उल्लेख भए बमोजिमको कार्य गरी भु उपयोग क्षेत्र वर्गीकरण कार्यलाई प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वियन गर्नुपर्दछ ।

४२ **अनुगमन, मूल्यांकन र भ्रमण खर्च परीक्षण**

भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ को नियम २१ मा भ्रमणमा खटिने पदाधिकारी वा कर्मचारीले भ्रमण प्रारम्भ गरेपछि सम्बन्धीत कार्यालयले अनुसूची–६ बमोजिमको ढाँचामा भ्रमण अभिलेख राख्नुपर्ने उल्लेख छ । कार्यालयले विभिन्न पदाधिकारी तथा कर्मचारीले विभिन्न स्थानमा अनुगमन तथा भ्रमण गरेको भनी अनुगमन तथा मूल्याकंनमा रु ८९९११०।०० र भ्रमण खर्चमा रु २०४२५४७।०० लेखेकोछ। नियमाबलीमा उल्लेख भए बमोजिम भ्रमण अभिलेख तथा भ्रमण प्रतिबेदन राखेर मात्र भ्रमण खर्च लेख्ने र एकैदिन जान आउन सकिने स्थानमा बास बस्ने गरी काज खटाउने कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।

४३ **कानून निर्माण एवं कार्यान्वयन**

४३.१ **कानून निर्माणः** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ अनुसार स्थानीय तहहरुले आफ्नो अधिकार क्षेत्र भित्रका विषयमा ऐन तथा सोको अधिनमा रही नियम निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड बनाई कार्यान्वयनमा ल्याउन सक्ने व्यवस्था छ । जसअनुसार स्थानीय तह सञ्चालनको लागि संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट विभिन्न नमूना कानुनहरु बनाई उपलब्ध गराएकोमा यस पालिकाले हालसम्म २७ ऐन, ५ नियमावली , ४७ कार्यविधि , ३ निर्देशिका , ५ मापदण्ड लगायत ८७ कानुन निर्माण गरी कार्यान्यिनमा ल्याएको छ । पालिकाले आवस्यक कानुनहरु निर्माण गरी सभा र कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनु पर्दछ ।

४३.२ **न्यायिक समिति:** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ४६ देखि ५३ सम्म न्यायिक समितिको अधिकार क्षेत्र तथा न्याय सम्पादन प्रक्रियाको व्यवस्था गरेको छ। समितिमा परेको उजुरीमध्ये मेलमिलाप प्रकृतिका आधारमा विवाद दर्ता भएको ३ महिनाभित्र टुङ्गो लगाउने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरण अनुसार गतवर्ष फर्स्यौट वा कारबाही किनारा गरी टुङ्गो लगाउन बाँकी १२ र यो वर्ष थप ८६ विवाद दर्ता भएकोमा ८८ वटा फस्र्यौट भई बाँकी १० वटा रहेको विवरण प्राप्त भएको छ । न्याय सम्पादन प्रक्रियालाई ऐनले तोकेको म्यादभित्र फस्र्यौट वा कारबाही किनारा गरी टुङ्गो लगाउनुपर्दछ ।

४४ **कार्यालय सम्बन्धी खर्च**

कार्यालयलाई वर्षभरमा आवश्यक पर्ने सामानको एकमुष्ठ विवरण बनाई सार्वजनिक खरिद ऐन तथा नियमावलीको प्रावधान वमोजिम खरिद योजना बनाई प्रतिस्पर्धात्मक तवरले खरिद गर्नुपर्नेमा यस वर्ष मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री खरिदमा रु ५०२१५१९।०० खर्च लेखेको छ । सामानको आवश्यकता तथा परिमाण शुरुमै निश्चित गरी प्रतिस्पर्धात्मक रुपले खरिद कारवाही अवलम्बन गर्नेतर्फ पालिकाले ध्यान दिन जरुरी छ । पटक पटक बिभिन्न मितिहरुमा सोझै खर्च गर्ने परिपाटीमा नियन्त्रण गरी कानुनको पालना गरी खरिदलाई मितव्ययी तथा प्रतिस्पर्धी बनाउनुपर्दछ ।

४५ **इन्धन खर्च**

अर्थ मन्त्रालयबाट जारी कार्य संचालन निर्देशिका, २०८१ मा सवारी साधन प्रयोग गर्ने व्यक्तिलाई सोही अनुसार विभिन्न परिमाणमा ईन्धन उपलव्ध गर्न सकिने व्यवस्था छ। पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार ४ पाङ्ग्रे सवारी साधन ४ थान , ट्रक १ ,सववाहन १, बारुणयन्त्र १, मोटरसाइकल ३३ थान रहेकोमा इन्धन पदाधिकारी शीर्षक मा रु १५५२८९१।०० इन्धन कार्यालय प्रयोजन शिर्षकमा रू ३९५३६९६।०० र इन्धन अन्य शिर्षकमा रू १८३२७९। गरी जम्मा रू. ५६८९८६६।०० इन्धनमा खर्च गरेको छ। सवारी साधन प्रयोग गर्ने पदाधिकारीहरुले प्रयोग गरेको ईन्धनको अभिलेख र बारुणयन्त्र ट्रक जस्ता सवारीको प्रयोग अवधि र उक्त सवारीले खपत गर्ने ईन्धनको मापदण्ड समेत नबनेकोले ईन्धन खपतको वस्तुगत परीक्षण गर्न सकिने अवस्था देखिएन। ईन्धन खपत सम्बन्धमा Public Asset Management System (PAMS) को पूर्णरुपमा प्रयोग गरी इन्धन खर्चको व्यवस्थित अभिलेखाङ्कन गरी ईन्धन खर्चलाई मापदण्डमा आधारीत बनाउनु पर्दछ।

४६ आर्थिक सहायता

पालिकाले स्पष्ट मापदण्ड र कार्यविधि तर्जुमा गरी तथा बजेट विनियोजन गरेर मात्र आर्थिक सहायता वितरण गर्नु पर्दछ। पालिकाले मापदण्ड र कार्यविधि तयार गरी विभिन्न व्यक्तिहरुलाई रु २९७०००।०० आर्थिक सहायता वितरण गरेको छ । यस्ता आर्थिक सहायता खर्चको पारदर्शिता र जवाफदेहिता प्रवर्धनको लागी यसरी आर्थिक सहायता प्राप्त गर्नेको नाम, ठेगाना र प्राप्त रकम वेबसाइटबाट सार्वजनिकरण गर्नु गराउनु पर्दछ ।

आर्थिकसहायता रकम			**कैफियत**
कुलखर्च रकम	कार्यविधि वेगरको खर्चरकम (कार्यविधि तयार भए नभएको)	वितरणको मुख्य शिर्षकखुलाउने	प्राप्त गर्नेको संख्या
२९७०००	आर्थिक सहायता सम्वन्धी कार्यक्रम २०७७	विपन्न नागरिक स्वाथ्य उपचार कार्यक्रम	३७

४७ जिन्सी मौज्दात जिम्मेवारी

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ९४. को उपनियम (३) मा जिन्सी मालसामान तथा तत् सम्बन्धी स्रेस्ता भण्डार शाखा प्रमुखको जिम्मामा रहने, नियम ९५.(२) मा सम्पत्ति तथा जिन्सी मालसामानको लगत तयार गर्ने र लगत बमोजिमको सम्पत्ति तथा जिन्सी मालसामान कार्यालय प्रमुखको रेखदेखमा भण्डार शाखा प्रमुखले जिम्मा लिनुपर्ने उल्लेख छ। विगतमा जिन्सी सामाग्री तथा सम्पत्तिको अभिलेख व्यवस्थापनको लागि सार्वजनिक सम्पत्ति व्यवस्थापन प्रणाली (PAMS) को version 1 लागु भएको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ बाट PAMS version 2 (PAMS V2) लागु भएकोले आर्थिक वर्षको अन्त्यमा PAMS version 1 मा बाँकी रहेको जिन्सी सामाग्रीको मौज्दात version 2 मा जिम्मेवारी सार्नुपर्नेमा version 1 को युजर आइडी उपलब्ध हुन सकेन ।जसले गर्दा जिम्मेवारी सारे नसारेको यकिन हुन सकेन ।

४८ सँगठन तथा कर्मचारी व्यवस्थापन

४८.१ **सँगठन तथा कर्मचारी व्यवस्थापनः** स्थानीय सरकारी सेवा (गठन तथा सञ्चालन) ऐन,२०८० को दफा ६ मा स्थानीय तहमा स्थानीय सरकारी सेवाको सँगठन संरचना वा दरबन्दी सृजना गर्न तथा त्यस्तो सँगठन संरचना वा दरबन्दीमा पुनरावलोकन वा हेरफेर गर्न सम्बन्धीत स्थानीय तहको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतको संयोजकत्वमा सिफारिस समिति गठन गरी सँगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण गर्नुपर्ने, सँगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण गर्दा सँगठनको दरबन्दी सृजना, पुनरावलोकन वा हेरफेर गर्नु पर्ने देखिएमा तोकिएको आधार तथा कारण खुलाई सो समितिले नगर/गाउँ कार्यपालिकामा प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्ने र नगर/गाउँ कार्यपालिकाको सिफारिसमा नगर/गाउँ सभाले दरबन्दीको आवश्यकता र औचित्य समेतको आधारमा त्यस्तो सङ्गठन संरचना वा दरबन्दीको प्रस्ताव स्वीकृत गर्ने र दफा ७ मा दफा ६ बमोजिम सङ्गठन संरचना र दरबन्दी स्वीकृत भएको मितिले तीन महिनाभित्र स्थानीय सरकारी सेवाको पदहरुको सेवा, समूह, उपसमूह तथा तह समेत खुल्ने गरी प्रदेश किताबखानामा त्यस्तो पद दर्ता गराउनुपर्ने उल्लेख छ। पालिकाको नगरसभाबाट स्वीकृत भएको संशोधित सँगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षण ,२०८१ मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रीपरीषदको कार्यालयमा पठाएकोमा हालसम्म पनि पद दर्ता भई नआएको पाइएको छ। स्वीकृत भएको सँगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षण, २०८१ अनुसार नगरपालिकामा २०७ विभिन्न पद

नगरसभाबाट स्वीकृत भएको पाइयो। स्वीकृत दरवन्दीमध्ये कार्यपालिकातर्फ ४८, वडा तर्फ १८ ,स्वस्थ्य चौकी तर्फ १८, अस्पताल २७, सेवा करारमा ९६ सहित २०७ दरबन्दी मध्ये ६० स्थानी पदपूर्ति करारमा ५२ जना डोर हाजिरमा ३४ जना नियुक्ति गरी सेवा प्रवाह गरेको छ ।

४८.२ **करार कर्मचारीः** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ मा स्थानीय तहले आफ्नो अधिकार क्षेत्र र कार्यबोझको विश्लेषण गरी व्यवस्थापन सर्वेक्षणको आधारमा स्थायी प्रकृतिको कामको लागि तथा सेवा करारबाट लिईने कर्मचारीको दरबन्दी प्रस्ताव गर्नुपर्ने र अस्थायी दरबन्दी सृजना गर्न नसकिने व्यवस्था रहेको छ। तर पालिकाले विभिन्न पदमा कर्मचारी करारमा राखी निजहरुको तलब भत्ता बापत यस वर्ष रु. ३७२५७३०२।४१ खर्च लेखेको छ। त्यसैगरी स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनको दफा ८३(८) वमोजिम पालिकाले सवारी चालक, सयश, कार्यालय सहयोगी, प्लम्बर, इलेक्ट्रीसियन,चौकिदार, मालि, बगैँचे लगायतका पदमामात्र करारबाट सेवा लिन सकिने व्यवस्था गरेको छ। पालिकाले स्वास्थ्य करार ८ नगरपालिका तर्फ २४, संघिय करार ६, नगरप्रहरी १४ सहित ५२ जना करार सेवा र सव ईन्जिनियर २, सहायक कम्प्युटर अपरेटर ८, कार्यालय सहयोगी ९, सरसफाई कर्मचारी ८, ह स चा ३, सडक हेरालु ३ ल्यfव टेक्निसियन १ सहित ३४ जना डोर हाजिर कर्मचारी नियुक्ति गरी वर्ष भरीमा निजहरुको तलब भत्ता बापत रु.३७२५७३०२।४१ भुक्तानी गरेको छ। स्थायी पदपुर्ती गर्नुपर्ने पदमा करार सेवामा कर्मचारी नियुक्ति गर्ने परिपाटीको अन्त्य हुनुपर्दछ।

४८.३ **अवकास कोषः** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ९१ बमोजिम स्थानीय तहले स्थानीय सेवाका आफ्नो दरबन्दीमा कार्यरत प्रत्येक कर्मचारीले खाईपाई आएको मासिक तलबबाट १० प्रतिशत रकम कट्टा गरी सो रकम बराबरले हुन आउने रकम थप गरी जम्मा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले यस वर्ष वित्तीय समानीकरण/राजस्व बाँडफाटबाट कर्मचारी अवकास कोषमा रु ५०००००।०० ट्रान्सफर गरेको छ। तर उक्त कोषको सञ्चालन सम्बन्धी पालिकाबाट ऐन कानुनको व्यवस्था भएको देखिएन। कानूनको व्यवस्था नगरी पालिका अनुदानबाट सोझै कर्मचारी अवकास कोषमा रकम ट्रान्सफर गर्न मिल्ने नदेखिएकाले उक्त रकम फिर्ता लिई स्थानीय तहको सञ्चित कोषमा दाखिला हुनुपर्दछ।

४९ **१० शैय्या अस्पताल (ठेक्का नं. LM।MOR।NCB।W।17/77-78)**

पालिकाले १० शय्याको अस्पताल निर्माण गर्न रू.११०००१०९५।३९ को लागत अनुमान तयार गरी न्यून कबोल गर्ने निर्माण व्यवसायी प्रेरा / एच एम कन्सट्रक्सन जेभीसँग मिति २०७८।४।१८ मा २०७९।१२।१० सम्ममा निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने गरी रू.९९९३६९३१।६४ बरावरको ठेक्का सम्झौता गरेको पाइयो। तोकिएको समयमा कार्यसम्पन्न हुन नसकि पटक पटक म्याद थप भएको यस निर्माण कार्यको म्याद अन्तिम पटक कार्यपालिकाको मिति २०८२।।९।२ को निर्णयले मिति २०८२।११।३० सम्म म्याद थप भएको पाइयो। यस वर्ष पेश भएको नवौं रनिङ्ग विलसम्म मू.अ. कर समेत रु.८४१३५९४८।७६ (मूल्य समायोजन बाहेक) भुक्तानी भएको निर्माण कार्यको सम्बन्धमा देखिएका थप व्यहोरा निम्नानुसार छन्।

४९.१ खरिद सम्झौता र पेश्की रकममा मूल्य समायोजनः सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को प्रस्तावनामा सार्वजनिक खरिद प्रकृया मितव्ययी र विवेकपूर्ण ढंगबाट गर्नुपर्ने उल्लेख छ। सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११९(१ मा) सार्वजनिक निकायले मूल्य समायोजन गर्न सकिने कुरा खरिद सम्झौतामा उल्लेख गर्नुपर्नेछ भन्ने व्यवस्था छ। त्यसैगरी सार्वजनिक खर्च गर्दा मितव्ययी हुनुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले निर्माण व्यवसायीसँगको खरिद सम्झौताको GCC 53.1 तथा SCC मा पेश्की रकम घटाउनुभन्दा अगाडीको रकममा मूल्य समायोजन भुक्तानी दिनेगरी खरिद सम्झौता गरेको पाइयो भने यस वर्ष भुक्तानी गरेको सातौं, आठौं र नवौं रनिङ्ग विलबाट निर्माण व्यवसायीको रु.९३३५३७२।०० पेश्की कट्टा गरेकोमा पेश्की रकमको समेत मूल्य समायोजन भुक्तानी दिएको पाइयो। निर्माण व्यवसायीलाई खरिद सम्झौता लगत्तै पेश्की भुक्तानी हुने तथा उक्त पेश्की रकम निर्माण कार्यको शुरुमै निर्माण सामाग्री खरिद लगायतका कार्यमा खर्च गर्ने हुँदा पेश्की रकमको मूल्य समायोजन भुक्तानी दिनु औचित्यपूर्ण देखिंदैन। अतः पालिकाले खरिद सम्झौता गर्दाको वखत नै पेश्की रकम कट्टा गरेर मात्र मूल्य समायोजन भुक्तानी दिनेगरी खरिद सम्झौता गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ।

४९.२ मितव्ययी मूल्य समायोजन इन्डेक्सको प्रयोगः सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को प्रस्तावनामा सार्वजनिक खरिद प्रकृया मितव्ययी र विवेकपूर्ण ढंगबाट गर्नुपर्ने उल्लेख छ। सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११९(१ मा) सार्वजनिक निकायले मूल्य समायोजन गर्न सकिने कुरा खरिद सम्झौतामा उल्लेख गर्नुपर्नेछ भन्ने व्यवस्था छ। खरिद सम्झौता तथा निर्माण व्यवसायीले पेश गरेको मूल्य समायोजन डाटा सिटमा निर्माण मजदुरको इन्डक्स लिंदा नेपाल राष्ट्र बैंकको National Salary and wages rate index of construction labour अथवा जिल्ला दररेट निर्धारण समितिले तय गरेको मजदुरको जिल्ला दररेटमध्ये कुनै एक र Machinery and equipment को इन्डेक्स लिंदा नेपाल राष्ट्र बैंकले निर्धारण गरेको National Salary and wages rate index of construction labour अथवा नेपाल आयल निगमले तोकेको इन्धनको मूल्यमध्ये कुनै एक सार्वजनिक निकायले छान्नसक्ने उल्लेख छ। हालसम्म भुक्तानी भएका नवौं रनिङ्ग विलसम्म निर्माण व्यवसायीलाई रु.१००१८८०६।०० मूल्य समायोजन भुक्तानी भएकोमा पालिकाले माथी उल्लेखित दुवै इन्डेक्स नेपाल राष्ट्र बैंकले जारी गर्ने National Salary and wages rate index of construction labour र National Salary and wages rate index of construction labour प्रयोग गरी भुक्तानी भएको पाइयो। निर्माण व्यवसायीलाई मूल्य समायोजन भुक्तानी दिंदा मूल्य समायोजनको एउटै सिट बनाएर भुक्तानी दिनुपर्नेमा हरेको रनिङ्ग विलको छुट्टाछुटै गणना सिट बनाएको कारण लेखापरीक्षणको क्रममा अन्य इन्डेक्स समेत राखी गणना गर्न कठिनाई भएको कारण पालिकाले निर्माण कार्यको आगामी विल भुक्तानी गर्दा सम्झौताको शर्त तथा मूल्य समायोजन डाटा सिटमा उल्लेख भए बमोजिम हालसम्म भुक्तानी भएका सम्पूर्ण रनिङ्ग विलको पुनः गणना गरी कुन इन्डेक्स प्रयोग गरी मूल्य समायोजन भुक्तानी दिंदा मितव्ययी हुन्छ सोही इन्डेक्स प्रयोग गरी भुक्तानी दिनुपर्दछ।

५० **दर विश्लेषण**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १० मा सार्वजनिक निकायले निर्माण कार्यको लागत अनुमान तयार गर्दा नियम ९ को अधीनमा रही तयार गर्नु पर्ने र निर्माण कार्यको लागत अनुमान तयार गर्दा निर्माण सम्बन्धी नर्म्स भए त्यस्तो नर्म्स बमोजिम र त्यस्तो नर्म्स नभएको अवस्थामा आवश्यक नर्म्स तयार गरी त्यस्तो नर्म्स नेपाल सरकार, मन्त्रिपरिषद्बाट स्वीकृत गराई स्वीकृत नर्म्स बमोजिम लागत अनुमान तयार गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । नेपाल सरकारले भवन निर्माणको लागि शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभागले जारी गरेको नर्म्सको प्रयोग गर्नुपर्ने देखिन्छ। भवन विभागले जारी गरेको नर्म्समा इट्टाको संख्या इट्टाँको साइजमा निर्भर गर्ने उल्लेख गरेको छ। पालिकामा यस वर्ष निर्माण भएका विभिन्न आयोजनाहरुमा इट्टाको गारो लगाउने कार्यमा भवन विभागले जारी गरेको नर्म्सको प्रयोग गरी प्रति घनमिटर ५०० वटा इट्टाको मुल्य भुक्तानी गरेको दर विश्लेषणबाट देखिन्छ।हाल बजारमा उत्पादन हुने इट्टाको साइज अनुसार प्रति घनमिटर ४०० सम्म लाग्ने र यसै जिल्लाका अन्य पालिकाहरुले समेत अधिकतम ४०० लाग्ने गरी दर विश्लेषण गरेको र निर्माण कार्य सम्पन्न भएको समेत भएको देखिन्छ। यस नगरपालिकाले इट्टाको साइजको एकिन नगरी प्रति घनमिटर ५०० वटा इट्टाको मुल्य भुक्तानी गर्दा बजारमा प्राप्त हुने इट्टाको साइज बमोजिम अधिकतम ४०० इट्टालाई आधार मान्दा प्रति घनमिटर १०० वटा इट्टाको प्रति इट्टा रु.२०.२१ को दरले प्रति घनमिटर रु.२२८४।००(मुअकर सहित) ले निम्न आयोजनामा भुक्तानी भएको रकमको सम्बन्धमा आवश्यक प्रमाण(प्रयोग भएको इट्टाको साइज र सो साइज बमोजिम प्रति घनमिटर इट्टाको संख्या) पेश गर्नुपर्ने अन्यथा असुल गर्नुपर्ने रु.

सि.न.	**आयोजनाको नाम**	**निर्माण व्यवसायी/ उपभोक्ता समितिको नाम**	**इट्टाको गारो(घमि)**	**प्रति घमि बढी इट्टाको मुल्य रु.**	**जम्मा रु.**
१.	लक्ष्मी मावि भवन निर्माण	रिजन रुट कन्स्ट्रक्सन	३२.२२	२२८४	७३५९०
२.	महाभारत मावि	रिजन रुट कन्स्ट्रक्सन	२२.१४	२२८४	५०५६८
३.	बुधबारे हाट बजार	सुड्देल निर्माण सेवा	८.८६	२२८४	२०२३६
४.	स्वास्थ्य भवन निर्माण वडा न ९	जकाब्स इन्टरनेशनल प्रालि	१८.५५	२२८४	४३३६८
	जम्मा				**१८६७६३**

प्रमाण पेश नगरेको	१,८६,७६३

५१ **मुर्चुङ्गी खोलामा पुल निर्माण (ठेक्का नं. LM।MOR।NCB।W।१।२०८०।०८१)**

पालिकाले मुर्चुङ्गी खोलामा पुल निर्माण गर्न रू.३७८४६८६६।२७ को लागत अनुमान तयार गरी २०८०।५।१२ मा प्रकाशन गरेको बोलपत्रको सूचना अनुसार दाखिला हुन आएका ८ बोलपत्रमध्ये रू.२८७५६५०३।२१ कबोल गर्ने शेर्पा हेना सुनामी जे. भी. बोलपत्र सम्झौताको प्रकृया चलिरहेको अवस्थामा कालोसूचीमा परेको कारण उक्त बोलपत्र मूल्याङ्कनबाट हटाई दोस्रो क्रममा रहेको आर.के./ सुजल/बी.बी.जेभीको रू.२९७६८१०१।७६ को बोलपत्र स्वीकृत गरी निर्माण व्यवसायी आर.के/सुजल/ बी.बी.जेभीसँग २०८२।३।५ सम्म सम्पन्न गर्ने गरी २०८०/०९/०५ मा रू.२९७६८००१.७६ को खरिद सम्झौता गरेकोमा कार्यपालिकाको २०८२।३।१० को निर्णय बमोजिम २०८२।१२।३१ सम्म म्याद थप गरेको देखिन्छ। यो वर्ष प्रदेश समपुरक अनुदानको गोश्वारा भौचर नं.६।२०८१।१। १० बाट रु.४३,६१,८३७.३९ र नगरपालिकाको गोश्वरा भौचर न. ४३,२०८१।७।१२ बाट रू.४५,०४,४८९.७५ गरी रु.८७,८९,६४९.५४ भुक्तानी भएको छ। हालसम्मको निर्माण कार्यको वित्तीय प्रगति २९.५२ प्रतिशत मात्र देखिएको छ। उक्त पुल निर्माण सम्वन्धमा निम्नानुसारका प्रमुख व्यहोरा देखिएको छ:

५१.१ **पेश्की फस्यौंट** आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ४७(४) र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११३ मा पेश्की फस्यौंट सम्बन्धी व्यवस्था रहेको छ। पालिकाले मुर्चुङ्गी खोलामा पुल निर्माणको लागि गत आर्थिक वर्षमा निर्माण व्यवसायी श्री आर.के/सुजल/बी.बी.जेभीलाई दिइएको मोबिलाइजेशन पेश्की रू.४८,७५,०००.०० यस आर्थिक वर्षको अन्त्यसम्म पनि फस्यौंट नभई बाँकी रहेको देखिन्छ। पालिकाले निर्माण व्यवसायीसँग भएको सम्झौताको शर्त र नियमानुसार बाँकी पेश्की फछ्यौंट गर्नुपर्नेमा २०८२।९।९ मा पेश्की फिर्ताको लागि निर्माण व्यवसायीले राखेको बैक ग्यारेन्टी वापतको रकम फिर्ताको लागि पत्राचार गरेको देखिन्छ। सार्वजनिक खरिद ऐन तथा नियमावली र सम्झौताको शर्त बमोजिम उक्त पेश्की फस्यौंट हुनुपर्ने देखिन्छ।

५१.२ **न्युन कार्य प्रगति** - सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली २०६४ बमोजिम सार्वजनिक निकायले खरिद सम्झौता बमोजिम तोकिएको समयमा कार्य सम्पन्न गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। निर्माण व्यवसायि सँग भएको सम्झौता वमोजिम उक्त निर्माण कार्य २०८२।१२। ३१ मा सम्पन्न गर्नुपर्ने देखिन्छ। निर्माणको हालको वित्तीय र भौतिक प्रगति हेर्दा तोकिएको समयमा निर्माण कार्य सम्पन्न हुने अवस्था देखिएन। पालिकाले सम्झौताका शर्त तथा खरिद कानुन वमोजिम निर्माण व्यवसायिलाई थप जवाफदेही वनाई निर्माण कार्य सम्पन्न गराउने तर्फ ध्यान दिनु पर्दछ।

५२ **ट्याककोटमा वढि भुक्तानी**

स्ट्यान्डर्ड स्पेसिफिकेसन अफ रोड एण्ड ब्रिज, २०७३ को बुँदा १३०२ मा कालोपत्रे सडकमा प्रयोग हुने बिटुमिनको ट्याक कोटको स्प्रे दर ०.४ देखि ०.६ लिटर प्रति वर्गमिटरसम्म हुने व्यवस्था छ।नगरपालिकाले यस वर्ष निर्माण गरेका विभिन्न सडक आयोजनाहरुमा फरक फरक दरमा ट्याक कोटको स्प्रे दर प्रयोग भएको नापि किताबबाट देखिन्छ। पालिका भित्रका निर्माण कार्यमा फरक फरक दरमा स्प्रे दर प्रयोग गरेको सम्बन्धमा लेखापरीक्षणको क्रममा कुनै यथेष्ठ प्रमाण तथा सोको जवाफ पेश नगरेको तथा यस पालिका तथा यसै जिल्ला अन्तर्गतका अन्य पालिकाले प्रयोग गरेको औषत दर ०.५० लिटर प्रति वर्ग मिटरको दरले ट्याक कोटको स्प्रे दर भुक्तानी गर्नुपर्नेमा सो भन्दा वढि दरमा भुक्तानी गर्दा निम्न निर्माण कार्य मितव्ययी नदेखिदाँ पालिकालाई थप व्ययभार परेको रु

सि.न.	आयोजनाको नाम	ठेक्का नम्बर	निर्माण व्यवसायीको नाम	जम्मा क्षेत्रफल	बढी भुक्तानी भएको ट्याक कोटको स्प्रे दर	बिटुमिन लिटर	भुक्तानी दर रु.	बढी भुक्तानी(मुअकर सहित) रु
१	बुद्ध मार्ग कालोपत्रे निर्माण	LM/MOR/NCB/W/२०८१/८२-६	जय भवानी निर्माण सेवा	७५५८.७९	०.०५	३७७.९३९५	११०	४६९७८
२	शिक्षा विकास मार्ग	LM/MOR/NCB/W/२०८१/८२-४	बारजी कन्स्ट्रक्सन	६८४५.७६६	०.१०	६८४.५७६६	९५	७३४८९
	जम्मा							**१२०४६७**

अनियमित भएको	१,२०,४६७

५३ **शिक्षा विकास मार्ग निर्माण**

सार्वजनिक खरिद नियमावली,२०६४ को नियम १२३(१)(ख) बमोजिम सार्वजनिक निकायले खरिद सम्झौता बमोजिम रनिङ बिल वा अन्य कुनै बिल बीजकको भुक्तानी गर्दा करारका शर्त बमोजिम भुक्तानी गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले शिक्षा विकास मार्ग निर्माण गर्न रू.१४१५३९७६।५९ को लागत अनुमान तयार गरी रू.१०९१९८८०।०० कबोल गर्ने बारजी कन्स्ट्रक्सनसँग २०८२।३।१५ सम्म सम्पन्न गर्ने गरी २०८१/१२/१९ मा खरिद सम्झौता गरेकोमा तोकिएको समय अवधि भित्र निर्माण कार्य सम्पन्न गरी रु.१,००,७३,७२५.०० भुक्तानी भएको छ।उक्त निर्माण कार्यको नापी किताब परीक्षण गर्दा विभिन्न चेनेजमा ३ वटा कल्भर्ट निर्माण गरी सोही स्थानमा कालोपत्रे समेत गरेकोमा उक्त कल्भर्टमाथि समेत सव वेस,वेस,प्राइम कोट,ट्याक कोट र अस्फाल्ट प्रयोग गरेको नापी किताबबाट देखिन्छ।उक्त ३ वटा कल्भर्टको जम्मा लम्बाई ३.९ मिटरमा उक्त कार्य नहुने हुदाँ उक्त लम्बाई घटाउनुपर्नेमा घटाएको नदेखिएकोले सोमा भुक्तानी भएको देहाय बमोजिमको रकमको सम्बन्धमा यथेष्ठ प्रमाण पेश गर्नुपर्नेमा अन्यथा उक्त रकम बारजी कन्स्ट्रक्सनबाट असुल गर्नुपर्ने रु.

सि.न.	विवरण	लम्बाई	चौडाई	उचाइ	जम्मा परिमाण	भुक्तानी रकम प्रति इकाइ रु	जम्मा भुक्तानी रकम रु.
१	सव वेस	३.९	५.३	०.१५	३.१००५	४००	१२४०
२	वेस	३.९	५	०.१०	१.९५	१५००	२९२५
३	प्राइम कोट(१ लि)	३.९	५.३	-	२०.६७	९५	१९६४
४	ट्याक कोट(०.६ लि)	३.९	५.३	-	१२.४०२	९५	११७८
५	अस्फाल्ट	३.९	५	०.०४	०.७८	१८५००	१४४३०
	जम्मा						**२१७३०**

असुल गर्नुपर्ने	२१,७३०

५४ **बुद्ध मार्ग कालोपत्रे निर्माण**

सार्वजनिक खरिद नियमावली,२०६४ को नियम १२३(१)(ख) बमोजिम सार्वजनिक निकायले खरिद सम्झौता बमोजिम रनिङ बिल वा अन्य कुनै बिल बीजकको भुक्तानी गर्दा करारका शर्त बमोजिम भुक्तानी गर्नुपर्ने व्यवस्था छ।यस निर्माण कार्यको लागि रु.१३५५६९४०।०० लागत अनुमान रहेकोमा रु.९९२९१७६।६८ मा मिति २०८१।११।६ सम्झौता भएकोमा उक्त कार्य २०८२।३।१५ मा सम्पन्न भएको छ। उक्त कार्यको दोस्रो रनिङ विल भुक्तानी गर्दा पिएस वापतको जम्मा रु.१७०००।०० मध्ये रु.७०००।०० को मात्र विल पेश गरेकोले बाँकी रु.१००००।०० को विल बेगर रकम भुक्तानी भएको देखियो। तसर्थ विल वेगर भुक्तानी गरेको रकम रु.१००००।०० मा मुअकर सहित रु.११३००।०० निर्माण व्यवसायी श्री जय भवनी निर्माण सेवाबाट असुल गर्नुपर्ने रु.

असुल गर्नुपर्ने	११,३००

५५ अधुरो कार्य

सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ को दफा ५९(३ख) मा सेवा प्रदायक वा व्यवसायीले काम नगरेको कारणबाट सार्वजनिक निकायले काम गराउनु पर्दा लागेको थप लागतको दायित्व निज व्यवसायी ले व्यहोर्नु पर्ने व्यवस्था छ। सम्झौता अवधिको शत प्रतिशत अवधि समाप्त हुँदा पनि व्यवसायीले कार्य नगरेको कारणले आयोजना अधुरा रहेको छ। यस्तो अवस्थामा सम्बन्धित व्यवसायीको कार्य योजना लिएर निर्माण/आपूर्ति कार्य गर्नु पर्दछ। सो अनुसार नगर्ने व्यवसायीको कारणबाट आयोजनाको समय र लागत वढ्दै गएको अवस्थामा ठेक्काको अवस्था विश्लेषण गरी उल्लिखित कानुनी व्यवस्था अनुसार बैकल्पिक माध्यमले कार्य गरेर वढी दायित्व आउने लागत सम्बन्धितबाट भराउने गरी कार्य सम्पादन गराउनु पर्दछ।

क्र.सं.	निर्माण कार्य	निर्माण व्यवसायीको नाम	संझौता मिति	सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति	गत वर्षसम्मको खर्च	यो वर्षको खर्च	जम्मा खर्च	भौतिक प्रगति
१	कोल्ड स्टोरेज भवन निर्माण	सयपत्रि मल्टिप्रोपोज कम्पनी	२०७८।०९।२१	२०८०।०६।३०	५१२८०१८	०	५१२८०१८	४९

५६ औषधी खरिद

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ८५ को उपनियम १(क) मा पच्चिस लाख रुपैयाँसम्मको औषधिजन्य मालसामान उत्पादकले राष्ट्रिय स्तरको समाचार पत्रमा सूचना प्रकाशन गरी तोकेको बिक्री मूल्यमा सोझै खरिद गर्न सकिने व्यवस्था छ । पालिकाकालाई आवश्यक पर्ने औषधि पालिकाबाट खरिद गर्नुपर्ने र तालुक निकायबाट प्राप्त हुने परिमाण यकिन गरी वार्षिक आवश्यकताको परिणाम विवरण तयार गरी पुल सिस्टमको आधारमा आपूर्ति व्यवस्थापन गर्नु पर्दछ। आपूर्ति हुने औषधी वा अन्य सामानमा उत्पादन मिति , म्याद सकिने मिति, ब्याच नं., उत्पादक कम्पनीको नाम र नि:शुल्क वितरणको लागि लगायतका सूचना उल्लेख रहेको हुनुपर्दछ। आपूर्ति भएका औषधिको म्याद सकिने मिति भण्डार दाखिला समयदेखि कम्तीमा १८ महिना वाँकी हुनुपर्ने तथा भण्डारमा दाखिला गर्दा समेत उल्लेखित सबै विवरण खुलाउनुपर्दछ। त्यसैगरी औषधि दाखिला गर्दा खरिद ईकाइका पदाधिकारी एवम् विज्ञ सहितको टोलीबाट स्पेशिफिकेशन बमोजिम भए नभएको मुचुल्का खडा गर्ने गरेको समेत देखिएन। यस वर्ष पालिकाले रु.३७५६७६६।०० को औषधि तथा औषधिजन्य सामाग्री खरिद गरेको देखिन्छ। पालिकाले यस बर्ष खरिद गरेका तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त भएका औषधी तथा सर्जिकल सामाग्री मध्ये वर्षान्तमा रु.२१६४८०२।०० मौज्दातमा रहेको विवरण पेश गरेको छ। अत: पालिकाले औषधि खरिद, उपयोग र मौज्दातको अवस्था यकिन गरी औषधि खरिदलाई व्यवस्थित बनाउनुपर्दछ।

५७ न्यानो झोला कार्यक्रम

स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयबाट जारी गरेको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा सशर्त अनुदान तर्फ स्थानीय तहबाट सञ्चालन गरिने कार्यक्रमहरुको मार्गदर्शनमा प्रसुतिका आधारमा अनुमान गरी न्यानो झोलाको लागि अस्पतालहरुले सार्वजनिक खरिद ऐन र नियमावली अनुसार तोकिएको स्पेशिफिकेशन अनुसार खरिद गरी सो अनुसार गुणस्तर भए नभएको आधिकारिक तहबाट गुणस्तर परीक्षण गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यस वर्ष न्यानो झोला खरिद नगरेको र गत वर्ष बाँकी रहेका परिमाण यस वर्ष वितरण गरेको र वर्षको अन्त्यमा कुनै परिमाण बाँकी नरहेको जवाफ पेश गरेको छ। विगत वर्षमा खरिद भएका त्यस्ता झोलाहरु तोकिएको स्पेशिफिकेशन अनुसार गुणस्तर भए नभएको आधिकारिक तहबाट परीक्षण गरेको देखिएन। तसर्थ माग र आवश्यकताको वस्तुनिष्ठ आङ्कलन गरी गुणस्तरीय झोला खरिद गर्नुपर्दछ। लामो समय भण्डारण गर्दा सोको गुणस्तरमा ह्रास आउने हुनाले त्यसतर्फ समेत पालिकाले ध्यान दिनुपर्दछ।

५८ सोझै खरिद

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ६ मा सार्वजनिक निकायले तोकिएको सीमाभन्दा बढी रकमको खरिद गर्दा तोकिए बमोजिम खरिदको गुरु योजना र वार्षिक खरिद योजना तयार गर्नुपर्ने उल्लेख छ। त्यसैगरी सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ८४ मा सार्वजनिक निकायले स्वीकृत कार्यक्रम र योजना अनुसार २० लाख रुपैयाँसम्मको लागत अनुमान भएको मालसामान, निर्माण कार्य सिलबन्दी दरभाउपत्र आह्वान गरी खरिद गर्नुपर्ने व्यवस्था छ भने नियम ८५ मा रु.१० लाख सम्मको लागत अनुमान भएको मालसामान

वा निर्माण कार्य सोझै खरिद गर्न सकिने तर एक आर्थिक वर्षमा एकै पटक वा पटक पटक गरी सिमा भन्दा बढि रकमको वा एउटै व्यक्ति, फर्म, कम्पनी वा संस्थाबाट एक पटक भन्दा बढी सोझै खरिद गर्न नसकिने व्यवस्था छ। पालिकाले यसवर्ष रु.३७२७६८८।०० बराबरको मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री खरिद गरेकोमा लागत अनुमान तयार गरी खरिद ऐन तथा नियमावलीमा भएको व्यवस्था अनुसारका खरिद विधि अपनाई खरिद गर्नुपर्नेमा सो नगरी विभिन्न फर्मबाट पटक पटक सोझै खरिद गरेको पाइयो। यसरी खरिद ऐन तथा नियमावलीमा भएको व्यवस्था विपरित सोझै खरिद गर्दा प्रतिस्पर्धा सिमित भई खरिद कार्य मितव्ययी नहुने हुँदा खरिद ऐन तथा नियमावलीमा भएको व्यवस्थाको परिपालनामा पालिकाको ध्यान जानुपर्ने देखिन्छ।

५९ **अन्य निकायको खर्च**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा २४ (१) अनुसार स्थानीय तहले आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्रका विषयमा स्थानीयस्तरमा आवधिक, वार्षिक, रणनीतिक योजना बनाई लागू गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । ऐनको दफा ११ मा गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको अधिकार क्षेत्रको बारेमा उल्लेख छ । स्थानीय तहले स्वीकृत बजेटबाट स्वयं सञ्चालित संस्थाहरुलाई सञ्चालन खर्च अनुदान स्वरुप रकम उपलब्ध गराउन मिल्ने आधार देखिँदैन । पालिकाले विभिन्न सरकारी कार्यालयहरुलाई नगरसभा कार्यक्रममा उल्लेख गरी पूर्वाधार निर्माण तथा व्यवस्थापन भनी सहयोग गरेको पाईयो। यसरी पालिकाले अधिकार क्षेत्र भन्दा वाहिरको निकायहरुको भौतिक पूर्वाधार लगायतको निर्माण गर्ने कुनै कानूनी आधार देखिएन। अतः ऐनमा भएको व्यवस्था विपरित प्रहरी चौकी व्यवस्थापन शिर्षकमा खर्च गरेको नियमसम्मत नदेखिएको रु.

क्रम संख्या	**गो भौ नं मिति**	**वापत**	**भुक्तानी पाउनेको नाम**	**खर्च रकम**
1.	४४।२०८१।५।२९	वारङ्गी प्रहरी चौकी व्यवस्थापन	लेटाङ्ग भोगटेनी ट्रेडर्स	५६६६५
2.	२३२।२०८१।७।२३	वारङ्गी प्रहरी चौकी मर्मत	यु पि आई कन्स्ट्रक्सन	१९५०७६
जम्मा				**२५१७४१**

अनियमित भएको	२,५१,७४१

६० **अनुत्पादक खर्च**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ मा वितरणमूखी खर्चलाई नियन्त्रण गर्दै संघ तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त रकमलाई स्थानीय पूर्वाधार विकास तथा दीर्घकालीन पूँजी निर्माण हुने कार्यमा खर्च गर्नुपर्ने उल्लेख छ। त्यसैगरी सार्वजनिक निकायले सरकारी रकम खर्च गर्दा मितव्ययीता अपनाउनुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले जनप्रतिनिधिसंग टोलवासी कार्यक्रम, नगरस्तरीय कार्यक्रम खर्च लगायतका शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरी रु.७३२१३०।०० बजेट खर्च लखेको पाइयो। ऐनमा भएको व्यवस्था बमोजिम संघ तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त रकमलाई स्थानीय पूर्वाधार विकास तथा दीर्घकालीन पूँजी निर्माण हुने कार्यमा खर्च गर्नुपर्नेमा जनप्रतिनिधिसंग टोलवासी कार्यक्रम, भेटघाट कार्यक्रम लगायतका कार्यक्रम गरी खाजाखाना खर्च बैठक भत्ता लगायतका शिर्षकमा बजेट खर्च गरेको पाइयो। यसरी ऐनले तोकेकोभन्दा फरक शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरी अनुत्पादक कार्यमा खर्च गरेको नियमसम्मत नदेखिएको रु.

क्रम संख्या	**गो भौ नं मिति**	**खर्च रकम**	**कैफियत**
१	५६७।२०८१।१०।९	७२०००	प्रल्हाद खड्कालाई भुक्तानी
२	१५७८।२०८२।३।२२	१०००००	पे.फ. स्वकीय सचिव प्रल्हाद खड्का
३	१५८५।२०८२।३।२२	१०००००	पे.फ. स्वकीय सचिव प्रल्हाद खड्का
४	८६४।२०८१।१२।१९	३०००००	पे.फ. स्वकीय सचिव प्रल्हाद खड्का
५	१६५५।२०८२।३।२४	१६०१३०	पे.फ. स्वकीय सचिव प्रल्हाद खड्का
जम्मा		**७३२१३०**	

अनियमित भएको	७,३२,१३०

६१ **कन्टीन्जेन्सी रकम कट्टा नगरेको**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१८** को निर्णयले रू **६,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

६२ **मकै विउ खरिद तथा वितरण**

पालिकाले वडा नं ६ को स्वीकृत कार्यक्रम अन्तर्गत मकैको विउ खरिद कार्य वापत पाथीभरा भेट्स फर्मालाई गो भौ नं ७८७।२०८१।१२।३ बाट रु.४९९८८०।०० भुक्तानी दिएको पाइयो। उक्त विउ वितरण कार्यको लागि पालिकाले सूचना प्रकाशन, लाभग्राही छनौटका आधार लगायतका कार्यहरु गरेको पाइएन भने लागत सहभागित समेत सुनिश्चित नगरी विभिन्न ११ वटा टोल विकास संस्थालाई मकैको विउ वितरण गरेको पाइयो। पालिकाबाट संचालित यसै प्रकारका कार्यक्रममा लागत सहभागिता वापत २५ प्रतिशत रकम राखी कार्यक्रम संचालन भएकोमा वडाले लागत सहभागिताको अंश नराखी कार्यक्रम संचालन गरेको पाइयो। यसरी वितरणको सूचना प्रकाशन समेत नगरी तथा लाभग्राही छनौटको मापदण्ड वेगर खरिद कार्य गरी टोल विकास संस्थालाई अनुदान वितरण गरेको नियमसम्मत नदेखिएको रु.

अनियमित भएको	४,९९,८८०

६३ **लागत सहभागिता**

विल विजकको भुक्तानी गर्दा तोकिएका शर्त अनुसार भुक्तानी हुनुपर्दछ। पालिकाले ७५ प्रतिशत अनुदानमा घाँसको विउ खरिद वितरण कार्यको लागि घाँसको विउ खरिद कार्य वापत महालक्ष्मी कृषि केन्द्रलाई रु.२९८६१५।०० भुक्तानी दिएको पाइयो। कुल विजक रकम रु.३६३६१५।०० रहेको यस कार्यमा ७५ अनुदान वापत रु.२८०२११।०० पालिकाबाट भुक्तानी हुनुपर्नेमा रु.२९८६१५।०० अर्थात रु.१८४०४।०० बढी भुक्तानी भएको पाइएकोले लागत सहभागिता वापत नपुग भएको रकम सम्बन्धित कृषकबाट असूल हुनुपर्ने रु.

असुल गर्नुपर्ने	१८,४०४

६४ **लागत सहभागिताको रकम नउठाएको**

विल विजकको भुक्तानी गर्दा तोकिएका शर्त अनुसार भुक्तानी हुनुपर्दछ। पालिकाले ७५ प्रतिशत अनुदानमा घाँसको विउ खरिद वितरण कार्यको लागि घाँसको विउ खरिद कार्य वापत दमक कृषि डेरी एण्ड एग्रो प्रा.लि. लाई गो.भौ. नं ३२९।२०८१।८।२४ बाट रु.२०००००।०० भुक्तानी दिएको पाइयो। कुल रु.२५००००।०० वरावरको घाँसको विउ खरिद भएको यस कार्यमा कृषकबाट २५ प्रतिशत लागत सहभागिताको रकम रु.६२५००।०० र पालिकाबाट रु.१८७५००।०० खर्च लेख्नुपर्नेमा पालिकाबाट बढी खर्च लेखेको पाइएकोले स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार लागत सहभागिताको नपुग रकम रु.१२५००।०० सम्बन्धित कृषकबाट असूल हुनुपर्ने रु.

असुल गर्नुपर्ने	१२,५००

६५ **पर्यटन पुर्वाधार निर्माण/पैतिस बिघे नगर प्रवेश पार्क सौन्दर्यकरण**

४२१,२०८२।३।२३ सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२३(१) मा खरिद सम्झौता अनुसार सार्वजनिक निकायले रनिङ बिल वा अन्य कुनै बिल बिजकको भुक्तानी गर्दा प्राविधिक नापजाँच गरी नापी कितावमा उल्लेख भएको वास्तविक कार्य सम्पादनको आधारमा भुक्तानी गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ।यस योजनाको नापि किताबको परीक्षण गर्दा मेशिनले खन्ने कार्यको लागि प्रति घनमिटर रु.२८२.०४ दर विश्लेषण गरी कुल ६१३.०६ घनमिटर ग्राभेलको रकम भुक्तानी गरेको छ।दर विश्लेषण गर्दा खन्ने कार्यको लागि प्रति घनमिटर रु.६१.९२, लोड अनलोड कार्यको लागि रु.१८२.६० समेत समावेश गरेको देखिन्छ। साथै उक्त खन्ने कार्यबाट प्राप्त भएको ६१३.०६ घनमिटर ग्राभेल ४.२ किलोमिटरको दुरीमा ढुवनी गरेको उल्लेख गरी सोको ढुवानी रकम समेत भुक्तानी गरेको छ। उक्त कार्यमा जेसिविद्धारा खनेको र खन्दा निस्केको नदीजन्य पदार्थ सोहि समयमै ढुवानीको लागि लोड हुने र उक्त लोड भएको नदिजन्य

पदार्थ ढुवानीको साधनमार्फ नै अनलोड हुने हुदाँ लोड अनलोडको रकम भुक्तानी गर्नुपर्ने देखिदैन। तसर्थ उक्त खन्ने कार्यमा भुक्तानी भएको लोड अनलोड वापतको ६१३.०६ घनमिटरको प्रति घनमिटर रु.१८२.६० को दरले हुने रु.१११९४५।०० पैतिस बिघे पार्क सौन्दर्यकरण उपभोक्ता समितिबाट असुल गर्नुपर्ने रु

असुल गर्नुपर्ने	१,११,९४५

६६ जोरकुप इनार क्षेत्रलाई पर्यटकिय स्थलको रुपमा स्तरोन्नती

(..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२७** को निर्णयले रू **७,०५५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

६७ इट्टाको संख्या(उपभोक्ता समिति मार्फत)

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १० मा सार्वजनिक निकायले निर्माण कार्यको लागत अनुमान तयार गर्दा नियम ९ को अधीनमा रही तयार गर्नु पर्ने र निर्माण कार्यको लागत अनुमान तयार गर्दा निर्माण सम्बन्धी नर्म्स भए त्यस्तो नर्म्स बमोजिम र त्यस्तो नर्म्स नभएको अवस्थामा आवश्यक नर्म्स तयार गरी त्यस्तो नर्म्स नेपाल सरकार, मन्त्रिपरिषद्बाट स्वीकृत गराई स्वीकृत नर्म्स बमोजिम लागत अनुमान तयार गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। नेपाल सरकारले भवन निर्माणको लागि शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभागले जारी गरेको नर्म्सको प्रयोग गर्नुपर्ने देखिन्छ। भवन विभागले जारी गरेको नर्म्समा इट्टाको संख्या इट्टाँको साइजमा निर्भर गर्ने उल्लेख गरेको छ। पालिकामा यस वर्ष निर्माण भएका विभिन्न आयोजनाहरुमा इट्टाको गारो लगाउने कार्यमा भवन विभागले जारी गरेको नर्म्सको प्रयोग गरी प्रति घनमिटर ५०० वटा इट्टाको मुल्य भुक्तानी गरेको दर विश्लेषणबाट देखिन्छ।हाल बजारमा उत्पादन हुने इट्टाको साइज अनुसार प्रति घनमिटर ४०० सम्म लाग्ने र यसै जिल्लाका अन्य पालिकाहरुले समेत अधिकत ४०० लाग्ने गरी दर विश्लेषण गरेको र निर्माण कार्य सम्पन्न भएको समेत भएको देखिन्छ। यस नगरपालिकाले इट्टाको साइजको एकिन नगरी प्रति घनमिटर ५०० वटा इट्टाको मुल्य भुक्तानी गर्दा बजारमा प्राप्त हुने इट्टाको साइज बमोजिम अधिकतम ४०० इट्टालाई आधार मान्दा प्रति घनमिटर १०० वटा इट्टाको प्रति इट्टा रु.२०.२१ को दरले प्रति घनमिटर रु.२२८४।००(मुअकर सहित) ले निम्न आयोजनामा भुक्तानि भएको असुल गर्नुपर्ने रु.

सि.न.	गोश्वरा भौचर/ मिति	आयोजनाको नाम	निर्माण व्यवसायी/ उपभोक्ता समितिको नाम	इट्टाको गारो(घमि)	प्रति घमि बढी इट्टाको मुल्य रु.	जम्मा रु.
१.	१६,२०८२।३।१९	ज्ञानज्योती बालकेन्द्र भवन निर्माण	ज्ञानज्योती बालकेन्द्र	६.३५	२२८४	१४५०३
२.	१३,२०८२।३।१७	किर्तांतिश्वर शिवालय मन्दिर पर्यटन पुर्वाधार शौचालय निर्माण	किर्तांतिश्वर शिवालय मन्दिर व्यवस्थापन समिति	७.५५	२२८४	१७२४४
		जम्मा				**३१७४७**

असुल गर्नुपर्ने	३१,७४७

६८ नवज्योति बाल विकास केन्द्र भवन निर्माण

३१६,२०८२।३।५ सार्वजनिक खरिद नियमावली,२०६४ को नियम १२३(१)(ख) बमोजिम सार्वजनिक निकायले खरिद सम्झौता बमोजिम रनिङ बिल वा अन्य कुनै बिल बीजकको भुक्तानी गर्दा प्राविधिक नाप जाँच गरी नापी किताबमा उल्लेख भएको वास्तविक कार्यसम्पादनको आधारमा भुक्तानी गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। यस निर्माण कार्यको नापी किताब बमोजिम १३५ (पिसिसि १:२:४ को कार्य ५०.५५ वर्ग मिटर(करिव ४ घनमिटर), १:३:६ को कार्य १.७७ घनमिटर,१:४ को कार्य ७.९८ घनमिटर र १:१.५:३ को कार्य ९.१४ घनमिटर अनुसार) बोरा सिमेन्ट प्रयोग भएको उल्लेख गरी सोहि बमोजिम दर विश्लेषण गरी रकम भुक्तानी भएको छ। तर उपभोक्ता

समितिले पेश गरेका प्रमाण कागजात/ बिल परीक्षण गर्दा जम्मा १२२ बोरा सिमेन्ट खरिद गरेको देखिन्छ। यसबाट १३ बोरा सिमेन्टको प्रतिबोरा रु.७५० को दरले मुअकर सहित रु.११०१८।०० नवज्योति बालविकास केन्द्रबाट असूल गर्नुपर्ने रु.

असुल गर्नुपर्ने	११,०१८

६९ **माटो खन्ने कार्यमा नर्म्स फरकपारी बढी भुक्तानी**

सार्वजनिक खरिद नियमावली¸ २०६४ को नियम ९७(६) मा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायले हरेक किस्ताको कामको प्राविधिक मूल्यांकन¸ बिल भरपाई र खर्च प्रमाणित गर्ने अन्य कागजात त्यस्तो समिति वा समुदायवाट अनुमोदन गराई सम्वन्धित सार्वजनिक निकायमा पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था छ भने नियम ९७(४) मा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायलाई निर्माण कार्यको बिल भुक्तानी दिँदा लागत अनुमानमा रहेको मुल्य अभिवृद्धि कर, ओभरहेड¸ कन्टिन्जेन्सी रकम र जनसहभागीताको अंश कट्टा गरेर मात्र भुक्तानी दिनु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले उपभोक्ता समितिबाट गराएका निम्नानुसारका बाटो स्तरोन्नती कार्यमा माटो खन्ने कार्यको लागि माटो खन्ने कार्यको लागि मेसिन प्रयोगको दरविश्लेषणबाट दररेट कायम गरी माटो खन्ने कार्यमा पुनः मानिसद्वारा खनेको समेत आइटम समावेश गरी भुक्तानी दिएको पाइयो। मेशिन पुग्ने ठाउँमा मानिसद्वारा थप खन्न नपर्ने अवस्थामा मानिसद्वारा खनेको देखाई भुक्तानी भएको पाइएकोले बढी दरमा भुक्तानी भएको निम्नानुसारको परिमाणको रकमबाट उपभोक्ता समितिको अंश कट्टा गरी सम्बन्धित उपभोक्ता समितिबाट असूल हुनुपर्ने रु.

क्रम संख्या	गा भौ नं मिति	निर्माण कार्य।उपभोक्ता समिति	परिमाण	फरक दर	उपभोक्ताको अंश कट्टी पछिको बढी भुक्तानी
१	१०४।२०८१।९।२९	जाँते डाँडादेखि एक्लेसम्म सडक स्तरोन्नती	४१५	५१४.५९	१३१४०४
२	२१५।२०८२।१।१०	डाँडागाउँ बाटो मर्मत उ.स.	१३४	४४५.८८	४३७८४
जम्मा					**१७५१८८**

असुल गर्नुपर्ने	१,७५,१८८

७० **उपभोक्ता समितिको कार्य निर्माण व्यवसायीबाट गराएको**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ को नियम उपनियम (१०) मा उपभोक्ता समितिले पाएको काम आफैले सम्पन्न गर्नुपर्नेछ र कुनै निर्माण व्यवसायी वा सब-कन्ट्र्याक्टरबाट गराउन सकिने छैन भन्ने व्यवस्था छ। कुनै कारणवश सो समिति आफैले समयमा सो काम सम्पन्न गर्न नसक्ने भएमा सो कुराको सुचना सार्वजनिक निकायलाई दिनु पर्ने र त्यसरी सूचना प्राप्त भए पछि सार्वजनिक निकायले सो सम्बन्धमा आवश्यक जाँच गरी समितिसँग भएको सम्झौता तोडी बाँकी काम ऐन र यस नियमावली बमोजिम गराउनु पर्ने व्यवस्था रहेको छ। पालिकाले यस वर्ष उपभोक्ता समितिलाई भुक्तानी गरेको निर्माण कार्यको नमुना परीक्षण गर्दा देहाय बमोजिका कार्य उपभोक्ता समिति मार्फत सम्पूर्ण कार्य निर्माण व्यवसायले गरेको देखियो। उपभोक्ता समितिसँग सम्झौता गरी उक्त कार्य निर्माण व्यवसायी मार्फत गराउँदा सार्वजिनक खरिद ऐन, २०६३ बमोजिम सार्वजनिक खरिद प्रक्रियामा प्रतिस्पर्धा र मितव्ययीता नहुने भएकोले यस्तो कार्यमा पालिकाले सुधार गर्नुपर्ने देखिन्छ।

सि.न.	गो.भौ.न/ मिति	निर्माण कार्य	कुल भुक्तानी रकम रु.	निर्माण व्यवसायीको नाम	निर्माण व्यवसायिको बिजक रकम रु.
१	३६६,२०८२।३।१७	फडनी लक्ष्मी मार्ग नयाँ सडक ट्याक निर्माण	२०००००	एल एम मामा भान्जा निर्माण सेवा प्रा लि	२२५०९१
२	२९२,२०८२।२।२७	खेल मैदान स्तरउन्नती	३२५४२८	घर संसार निर्माण सेवा प्रालि	३१६६३१
३	३५८,२०८२।३।१७	सिंचाई पैनीहरुको मर्मत संभार	१२३६७००	रोयल जाँतिली कस्ट्रक्सन प्रालि	२८९१४६
		जम्मा	**१७६२१२८**		**८३०८६८**

७१ **सिंचाइ पैनी मर्मत**

३५८,२०८२।३।१७ सार्वजनिक खरिद नियमावली,२०६४ को नियम १० को उपनियम (१) मा सार्वजनिक निकायले निर्माण कार्यको लागत अनुमान तयार गर्दा नियम ९ को अधीनमा रही तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको र उपनियम २ मा उक्त लागत अनुमान तयार गर्दा प्रयोग गरिने नर्म्स सम्बन्धी व्यबस्था रहको छ । पालिकाले सञ्चालन गरेका योजनाहरुको लागि आफ्नै छुट्टै नर्म्स नभएकोले यस सम्बन्धमा प्राविधिक शाखासँग छलफल गर्दा सडक तथा भवन विभागको नर्म्स प्रयोग गर्ने गरेको जनाएको छ। सडक विभागले जारी गरेको नर्म्स बमोजिम नर्म्सको सि.न.८.२ मा ढुङ्गा संकलन गर्न अदक्ष कामदारको १.४ गुणा लाग्ने उल्लेख छ। पालिकाले सिचाई पैनीहरुको मर्मत कार्यको लागि रु.१८१९६३१।०० लागत अनुमात तयार गरी मिति २०८२।२।८ मा रु.१८१९७३५।०० मा विभिन्न पैनि मर्मत उपभोक्ता समितिसंग सम्झौता गरेको देखिन्छ। उक्त नर्म्स बमोजिम ढुङ्गा संकलन कार्यको लागि मोरङ जिल्लाको जिल्ला दररेट बमोजिम अदक्ष कामदारको प्रतिदिन ज्याला रु.७३५ अनुसार रु.१०५९.९८(१.४ गुणामा ३ प्रतिशत टुल्स सहित) कायम गर्नुपर्नेमा सिंचाई पैनीहरुको मर्मत संभार कार्य अन्तर्गत ग्याविन वक्समा ढुङ्गा भर्ने कार्यमा ८६१.३० घनमिटरको १२१८.८५ को दरले भुक्तानी गरेको देखिन्छ। जसले गर्दा ८६१.३० घनमिटर ढुङ्गाको प्रति घन मिटर रु.१५८.९८ को दरले रु.१३६९२९.०० बढी भुक्तानी भएको रकम विभिन्न पैनी मर्मत उपभोक्ता समितिबाट असुल गर्नुपर्ने रु.

असुल गर्नुपर्ने	१,३६,९२९

७२ **प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम**

स्थानीयतहमा सूचीकृत बेरोजगार व्यक्तिलाई न्यूनतम रोजगारीको प्रत्याभूत गराउन एवम् सामूदायिक पूर्वाधारहरुको विकास मार्फत नागरिकको जीवनयापनमा सुधार ल्याउने उद्देश्यले स्थानीय तह भित्र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको छ। यस कार्यक्रम व्यवस्थित रुपमा सञ्चालनका लागि प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका,२०७५ तयार गरेको छ। यो वर्ष नगरपालिकामा कुल ५४९ जना वेरोजगार सुचिकृत भएको देखिन्छ। यस कार्यक्रम अन्तर्गत पालिका अन्तर्गत ९ वडामा २५ योजना सञ्चालन गरी यस वर्ष ७८ जनालाई औसत ८८.१५ दिनले ६८७६ दिन(तालिम सहित) रोजगारी उपलव्ध गराई रु.४५,९३,१६८.०० श्रमिक ज्याला (तालिम सहित) खर्च गरेको छ। पालिकाका नियमित योजना र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गतका योजना छनौट गर्दा योजना छनौटको आधार नखुलाएकोले दोहोरो परे नपरेको सम्बन्धमा स्पष्ट हुन सकिएन। योजनामा दोहोरो नहुने गरी योजना छनौट गरी कार्यान्वियन गर्नुपर्दछ। उक्त खर्चबाट लक्षित वर्गमा अल्पकालीन रोजगारी सृजना भए तापनि कामको दीगोपना तथा दीर्घकालीन रोजगारी सिर्जना भएको देखिँदैन। तसर्थ कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका बमोजिम व्यवस्थित तवरले कार्य सञ्चालन गर्नुपर्दछ। यस वर्ष प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गत सत्र्चालन भएका योजना र सोमा लागेको खर्चको विवरण देहायबमोजिम रहेको छ:

क.स.	आयोजनाको नाम	वडा नं.	श्रमिक संङ्ख्या	दिन	प्र.म.रो.का ज्याला रकम	स्रोत
१	लेटाङ भलिबल क्लब अगाडी ड्रेन निर्माण	लेटाङ ४	८	३४०	२,२७,१२०	नेपाल सरकार
२	अजम्बरी मार्ग ड्रेन निर्माण	लेटाङ ५	८	२९२	१,९५,०५६	नेपाल सरकार
३	भूवा ग्रामीण विकास पैनी मर्मत स्तरोन्नती	लेटाङ ६	७	१२०	८०,१६०	नेपाल सरकार
४	पर्यटन प्रवर्द्धनका लागि बराह मन्दिर सिडि निर्माण	लेटाङ ७	१५	३४१	२,२७,७८८	नेपाल सरकार
५	वडा नं. ७ जाने मुख्य बाटो सोलिङ	लेटाङ ७	१७	४७९	३,१९,९७२	आई.डि.ए.
६	झोलुङ्गे पुलदेखि बान्द्रेनीटारसम्म गोरेटो बाटो निर्माण	लेटाङ ७	१५	३६०	२,४०,४८०	नेपाल सरकार
७	लोखरा पैनी मर्मत	लेटाङ १	८	३१५	२,१०,४२०	नेपाल सरकार
८	बगुवा सरुपेटार पैदल मार्ग निर्माण	लेटाङ १	८	१४९	९९,५३२	नेपाल सरकार
९	खर्बनी सिंहेलाबा देखि कन्यादेवी प्रा.वि जोड्ने पैदलमार्ग निर्माण	लेटाङ १	८	१२२	८१,४९६	नेपाल सरकार
१०	लेटाङ १ सामुहिक आँगन निर्माण	लेटाङ १	८	२१४	१,४२,९५२	नेपाल सरकार
११	नमुना मार्ग ड्रेन निर्माण	लेटाङ ५	१०	२८४	१,८९,७१२	आई.डि.ए.
१२	विमिरे ईनार जलाधार संरक्षण तथा पर्यटन प्रवर्द्धन	लेटाङ ५	८	१२३	८२,१६४	नेपाल सरकार
१३	शान्ती मार्ग ख एजिंग वाल निर्माण	लेटाङ ५	१०	२७९	१,८६,३७२	आई.डि.ए.
१४	जोरकुप ईनार पर्यटकिय क्षेत्रमा स्तरोन्नती	लेटाङ ५	१०	५९	३९,४१२	आई.डि.ए.
१५	श्री मा वि जाँते कच्ची भवन मर्मत बेराबारा	लेटाङ ९	७	११९	७९,४९२	आई.डि.ए.
१६	श्री शिक्षा ज्योति प्रा वि चमेना गृह निर्माण	लेटाङ ९	७	५९	३९,४१२	आई.डि.ए.
१७	आहाले विश्रान्ती घाट निर्माण	लेटाङ ९	७	५०	३३,४००	आई.डि.ए.
१८	सुकेपोखरी शौचालय निर्माण	लेटाङ ७	२३	५८	३८,७४४	आई.डि.ए.
१९	सुकेपोखरी संरक्षणको लागि ड्राई वाल निर्माण	लेटाङ ७	२३	९२	६१,४५६	आई.डि.ए.
२०	वडा नं ७ को विभिन्न स्थानमा तारजालि	लेटाङ	२३	२१९	१,४६,२९२	आई.डि.ए.

		७				
२१	प्वालटार अतिथि भवन निर्माण	लेटाङ ७	२३	३०२	२,०१,७३६	आई.डि.ए.
२२	महेन्द्र मा वि शौचालय निर्माण	लेटाङ ७	१५	२९७	१,९८,३९६	नेपाल सरकार
२३	महेन्द्र मा वि गेट निर्माण	लेटाङ ७	१५	८२	५४,७७६	नेपाल सरकार
२४	फेदापजुङ प्लास्टिक पोखरी तथा थोपा सिँचाई सेट निर्माण	लेटाङ ७	१५	९१	६०,७८८	नेपाल सरकार
२५	मलिङ्गेनी पित्लुम्बा फुर्केटार सिकारीथुम्का खानेपानी टयाङ्की निर्माण पाईप खरिद धारा निर्माण	लेटाङ ७	१५	१८०	१,२०,२४०	नेपाल सरकार
	तालिम खर्च		७८	१८५०	१२३५८००	आई.डि.ए.
	जम्मा		**७८**	**६८७६**	**४५९३१६८**	

७३ **बढी मुअकर भुक्तानी**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १० मा निर्माण कार्यको लागत अनुमान सम्बन्धी व्यववस्था छ। पालिकाले वडा नं २ वडा कार्यालय सामान्य माटोले पुर्ने कार्यको लागि गो भौ नं १३०।२०८१।११।०७ बाट रिदिमा निर्माण सेवालाई रु.१४०२०९।०० भुक्तानी दिएको पाइयो। निर्माण कार्यको लागत अनुमान वनाउँदा माटोको स्वीकृत जिल्ला दररेट प्रति घन मिटर रु.१५७।५० को दरले राखी दर विश्लेषण गर्नुपर्नेमा मू.अ.कर समेत प्रति घन मिटर रु.१७७।९७ राखी दर विश्लेषण गर्दा दोहोरो मू.अ.कर भुक्तानी भएको पाइयो। यसरी ३४०।७० घन मिटर माटोको प्रति घन मिटर रु.२०।४७ को दरले रु.६९७४ बढी भुक्तानी भएको पाइएकोले बढी भुक्तानी भएको रकम निर्माण व्यवसायी रिदिमा निर्माण सेवाबाट असूल हुनुपर्ने रु.

असुल गर्नुपर्ने	६,९७४

७४ **उपभोक्ता समितिको कार्य निर्माण व्यवसायीबाट गराएको**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ को नियम उपनियम (१०) मा उपभोक्ता समितिले पाएको काम आफैले सम्पन्न गर्नुपर्नेछ र कुनै निर्माण व्यवसायी वा सब-कन्ट्र्याक्टरबाट गराउन सकिने छैन भन्ने व्यवस्था छ। कुनै कारणवश सो समिति आफैले समयमा सो काम सम्पन्न गर्न नसक्ने भएमा सो कुराको सुचना सार्वजनिक निकायलाई दिनु पर्ने र त्यसरी सूचना प्राप्त भए पछि सार्वजनिक निकायले सो सम्बन्धमा आवश्यक जाँच गरी समितिसँग भएको सम्झौता तोडी बाँकी काम ऐन र यस नियमावली बमोजिम गराउनु पर्ने व्यवस्था रहेको छ। पालिकाले यस वर्ष उपभोक्ता समितिलाई भुक्तानी गरेको निर्माण कार्यको नमुना परीक्षण गर्दा देहाय बमोजिका कार्य उपभोक्ता समिति मार्फत सम्पूर्ण कार्य निर्माण व्यवसायले गरेको देखियो। उपभोक्ता समितिसँग सम्झौता गरी उक्त कार्य निर्माण व्यवसायी मार्फत गराउँदा सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ बमोजिम सार्वजनिक खरिद प्रक्रियामा प्रतिस्पर्धा र मितव्ययीता कायम नहुने हुदाँ पालिकाले यस सम्बन्धमा आवश्यक ध्यान दिई प्रतिस्पर्धा र मितव्ययी कायम हुने गरी सार्वजनिक खरिद कार्य गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ।

सि.न.	गो.भौ.न/ मिति	निर्माण कार्य	कुल भुक्तानी रकम रु.	निर्माण व्यवसायीको नाम	निर्माण व्यवसायिको बिजक रकम रु.
१	२७।२०८१।७।१४	अधेरी साकफारा लाख सडक मर्मत उ स	१६७३८८	एल एम मामा भान्जा निर्माण सेवा प्रा ली	१६२८८७
२	६४।२०८१।८।१२	जाँते लालझोडा सडक निर्माण उ स	२७७५९१	पाथीभरा कन्स्ट्रक्सन	२७३९३९
३	७५।२०८१।८।१७	ज्यामिरे बाटो मर्मत संभार उ स	४२२२१५	पि ओ जे इष्ट वेष्ट फ्रेण्डसिप कन्स्ट्रक्सन प्रा ली	४१२५८१
४	७६।२०८१।८।१७	जाँते अधेरी धापाशिखर बाटो मर्मत उ स	२३३२९१	पि ओ जे इष्ट वेष्ट फ्रेण्डसिप कन्स्ट्रक्सन प्रा ली	२३०४५६
५	९१।२०८१।९।१२	हैकले अपुरो नयाँ ट्र्याक निर्माण उ स	४४४६८३	एल एम मामा भान्जा निर्माण सेवा प्रा ली	४३२६८३
६	१००। २०८१।९।२८	वडा स्तरीय सडक मर्मत उ स	८८९०००	राजारानी निर्माण सेवा।टिम विल्डर्स प्रा ली	८८९०००
७	१०१। २०८१।९।२८	भुवा खोला फिकौंली सडक मर्मत उ स	७८९०००	राजारानी निर्माण सेवा।टिम विल्डर्स प्रा ली	७८९०००
८	१४४। २०८१।११।१२	हातिनुम्बा देखि फलेवाससम्म मोटरबाटो स्तरोन्नती उ स	३८९०००	एल एम मामा भान्जा निर्माण सेवा	३८९०००
९	२०४। २०८२।१।१	कालिमाटी सिंहदेवी मोटरबाटो नयां ट्र्याक निर्माण उ स	३३४०००	एल एम मामा भान्जा निर्माण सेवा	३३४०००
जम्मा					**३९१३५४६**

७५ **प्राकृतिक स्रोत संकलन तथा बिक्री शुल्क**

कोशी प्रदेश आर्थिक ऐन, २०८१ को दफा ७ बमोजिम प्रदेशभित्र प्राकृतिक स्रोत संकलन तथा बिक्री वापतको शुल्क अनुसुची ६ बमोजिम लगाई असुल गरिने र शुल्कको संकलन, नियमन र प्रशासन सम्बन्धित गाउँपालिका वा नगरपालिकाले गर्ने उल्लेख छ। सोहि ऐनको अनुसुची ६ बमोजिम ढुङ्गा, गिट्टी र ग्राभेलको प्रति क्यु फिट रु.७ को दरले शुल्क लाग्ने व्यवस्था रहेको छ। सोहि ऐनको दफा ७ बमोजिम प्राकृतिक स्रोत संकलन तथा बिक्री शुल्क र उपदफा ४ बमोजिम संकलित जरिवाना रकम स्थानीय विभाज्य कोषमा जम्मा गरी ४० प्रतिशतले हुन आउने रकम प्रदेश सञ्चित कोषमा दाखिला गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ। पालिकामा यस वर्ष उपभोक्ता समिति मार्फत निर्माण गरेका विभिन्न आयोजनामा प्रयोग भएको नदिजन्य पदार्थ ढुङ्गा, गिट्टी, वालुवा, माटो र ग्राभेलको विल भरपाई परीक्षण गर्दा उक्त नदीजन्य पदार्थ संकलन गरी निर्माण कार्य गरेको पाइयो। यस बाट उक्त आयोजनामा प्रयोग भएको नदिजन्य पदार्थ ठेक्का मार्फत उत्खनन गरेको आधिकारिक फर्म/कम्पनीबाट खरिद गरेको देखिएन। नदीजन्य पदार्थमा प्रदेश आर्थिक ऐन, २०८१ बमोजिम तिर्नुपर्ने शुल्क पालिकालाई भुक्तानी गरेको नदेखिएकोले उक्त नदीजन्य पदार्थमा ढुङ्गा, गिट्टी र ग्राभेलमा प्रति क्युफिट रु.७ को दरले प्रति घनमिटर रु.२४६.९६, वालुवामा प्रति क्युफिट रु.६ को दरले प्रति घनमिटर रु.२११.६८ र माटोमा (व्यक्तिको निजि जगामा) प्रति क्यूफिट रु.१.५ को दरले प्रति घनमिटर रु.५२.९२ को दरले हुने रकम सम्बन्धित व्यक्ति/उपभोक्ता समितिबाट वास्तविक परिमाणको एकिन गरी सोमा लाग्ने जरिवाना समेत असुल गरी सम्बन्धित संञ्चित कोषमा जम्मा गर्नुपर्ने रु.

सि.न.	गो.भौ/ मिति	आयोजना/ उपभोक्ता समितिको नाम	नदिजन्य पदार्थको नाम	प्रयोग भएको जम्मा नदीजन्य पदार्थ(घमि)	प्रति घनमिटर मुअकर बाहेक रु.	असुल गर्नुपर्ने रु
१	१०६।२०८१।१०।२	खेरुवा खोला जाली भर्ने उ स	ढुंगा	१०९	२४६.९६	२६९१८
२	१२२।२०८१।१०।१२	वडा नं १ तटवन्धन उ स	ढुंगा	३५९.७	२४६.९६	८८८३१
३	२१५।२०८२।१।१०	डाँडागाउँ बाटो मर्मत उ.स.	सववेस ढुंगा गिटी	७००.७७	२४६.९६	१७३०६२
४	२१५।२०८२।१।१०	डाँडागाउँ बाटो मर्मत उ.स.	वालुवा	३९	२११.६८	८२५५
जम्मा						**२९७०६६**

असुल गर्नुपर्ने	२,९७,०६६

७६ **विपद् योजना र कार्यपालिकाको निर्णय**

पालिकाले गो भौ नं १४५५।२०८२।३।१७ बाट बालकेन्द्र टोल चौक सडक ग्राभेल उ.स. लाई रु.१८९३८८।०० भुक्तानी दिएको पाइयो। लेटाङ नगरपालिकाको आ व २०८१।८२ को वार्षिक नीति कार्यक्रम तथा बजेट पुस्तिकामा उपभोक्ता समिति तथा टोल विकास संस्थाबाट संचालन हुने योजनामा कम्तिमा १० प्रतिशत नगद लागत सहभागिता अनिवार्य गरेको पाइयो। तर यस योजनाको सन्दर्भमा कार्यपालिकाले विपद् युक्त योजना भनी लागत समभागित वेगर निर्माण कार्य गर्ने निर्णय गरे तापनि उक्त योजना विपदयुक्त नभई नियमित प्रकृतिको पाइयो। यसरी केवल लागत सहभागिता छल्नेगरी कार्यपालिकाले निर्णय गरे तापनि विपदयुक्त नभएको यस योजना संचालन वापत बजेटले गरेको व्यवस्था अनुसार १० प्रतिशत लागत सहभागिता वापतको रकम रु.१८९३८।०० सम्बन्धित उपभोक्ता समितिबाट असूल हुनुपर्ने रु.

असुल गर्नुपर्ने	१८,९३८

७७ **किसान सूचिकरण कार्यक्रम**

१७७, २०८२।०२।२२ किसान सूचीकरण कार्यक्रम कार्यान्वयन विधि २०७७ को वुँदा न ८ मा किसान सूचिकरण कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्दा पालिका भित्रका किसानको विवरण संङ्कलन गरी सोको सूची तयार गरी प्रकाशन गर्नुपर्ने उल्लेख छ। सो सम्बन्धमा सम्बन्धित किसानले सच्याउनको लागि अनुरोध गर्न सक्ने उल्लेख छ। पालिकाले किसानको विवरण संकलन गरेको भएपनि सोको प्रकाशन गरेको देखिदैन। विधिको वुँदाको नं.२४ मा संकलन गरिएको विवरणलाई समय समयमा अद्यावधिक गर्नुपर्ने उल्लेख भएकोमा अद्यावधिक समेत गरेको देखिदैन। विधिको वुँदा नं.२५ मा संघ, प्रदेश र स्थानीय तहले अनुगमन सो कार्यक्रमको कार्यान्वयन गर्नुपर्ने उल्लेख छ। पालिकाले संकलन गरेको किसानको विवरणलाई वर्गिकरण गरी सो अनुसार नगरपालिका अन्तर्गतका कृषि तथा पशुपालन जन्य कार्यक्रममा किसानलाई आवद्ध गरेको समेत नदेखिएकोले सो कार्यक्रमको उद्धेश्य अनुसार सूचीकृत किसानको वर्गिकरण अवस्थाको आधारमा परिचयपत्र प्रदान तथा पालिका तथा प्रदेशबाट प्रदान गरिने कृषि तथा पशुपालन सम्बन्धी मल, विउ, अनुदान तथा राहत वितरण गर्दा प्राथमिकताक्रम अनुसार समन्यायिक ढंगबाट किसानलाई प्रोत्साहनहुने गरी प्रदान गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ।

७८ **दोहोरो यातायात खर्च**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-४** को निर्णयले रू **३५,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

७९ **अन्य निकायको खर्च**

अन्य निकायको खर्च पालिकाले आफ्नो छेत्रमा सरकारको पूर्ण वा आंशिक स्वामित्व भएका सार्वजनिक संस्थानहरुको खर्च व्यहोर्नु पर्ने अवस्था भएमा उक्त कार्यालयको तालुक मन्त्रालयबाट स्विकृती प्राप्त गरे पछी मात्र खर्च व्यहोर्नु पर्दछ। नमुना छनौट गरी परीक्षण गर्दा पालिकाले निम्नानुसारका सघ/सस्था र कार्यालयलाहरुलाइ निम्नानुसारको खर्चको भुक्तानी दिएको छ ।अन्य सरकारी कार्यालयहरुको खर्च तालुक निकायका मन्त्रालयका स्वीकृती बेगर पालिकाबाट खर्च गरिएको रकम दोहोरो भए नभएको एकिन गर्न सकिएन । यसरी छुट्टै अस्तित्व र बजेट व्यवस्था भएका देहायका कार्यालय तथा सघंसस्थाहरुलाइ रकम वितरण गरेको नियम सम्मत नदेखिएको रु

कार्यलय/ संस्थाको नाम	भुक्तानी प्रयोजन	भुक्तानी रकम रु.
बुधबारे प्रहरी चौकी	मासिक पेट्रोल	३३८४०
इलाका प्रहरी कार्यलय, लेटाङ	मासिक डिजेल	१२५७६०
अस्थायी प्रहरी चौकी जाँते	मासिक पेट्रोल	३३८४०
इलाका प्रहरी कार्यलय, लेटाङ	मर्मत खर्च	६००००
	जम्मा	**२५३४४०**

अनियमित भएको	२,५३,४४०

८० **पदाधिकारी सुविधा**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७३. मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले स्वीकृत बजेट खर्च गर्दा नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता र औचित्य समेत कायम राख्न आवश्यक व्यवस्था मिलाउनु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाको यस वर्ष पदाधिकारी सुविधाको वापत रु ८४१६०००।०० खर्च गरेकोमा पालिकाको आन्तरिक आय रू.३४२४६१५१.६९ रहेको छ।जुन आन्तरिक आयको २४.५७ प्रतिशत हुन जान्छ। पालिकाले आफ्नो आन्तरिक आयको आकार र कर्मचारी तथा पदाधिकारी सुविधा बीचमा आवश्यक तादम्यता मिलाई चालु खर्चलाई व्यवस्थित र मापदण्डमा आधारीत बनाउनु पर्दछ।

सि.नं	विवरण	प्रमुख	उपप्रमुख	वडाअध्यक्ष ९ जना	कार्यपालिका सदस्य ८ जना	सभाका सदस्य २७जना	जम्मा ४६ जना
१	टेलिफोन,मोबाईल	४८०००	४८०००	२७००००	१४४०००	४८६०००	९९६०००
२	खाजा	६६०००	६६०००	३७८०००	१४४०००	४८६०००	११४००००
३	पुस्तक,पत्रपत्रिका,इन्टरनेट	२४०००	२४०००	२१६०००	९६०००	३२४०००	६८४०००
४	अनुगमन भत्ता	१३२०००	१३२०००	४८६०००	१९२०००	०	९४२०००
५	पानी तथा विजुली	४२०००	३००००	१०८०००	९६०००	३२४०००	६०००००
६	सरसफाई,मर्मत	३६०००	३६०००	१०८०००	९६०००	०	२७६०००
७	अतिथि सत्कार	१२००००	७२०००	५४००००	२४००००	८१००००	१७८२०००
८	यातायात खर्च	०	०	४८६०००	२४००००	८१००००	१५३६०००
९	चाड पर्व खर्च	१००००	१००००	९००००	८००००	२७००००	४६००००
	कुल जम्मा	**४७८०००**	**४१८०००**	**२६८२०००**	**१३२८०००**	**३५१००००**	**८४१६०००**

८१ **रसिद नियन्त्रण खाता**

पालिकाले स्वीकृत ढाँचाको रसिद नियन्त्रण खाता पेश नगरेकाले नगदि रसिद नियन्त्रण खाता म.ले.प फा.न. ९०४ साविकको १०८ अनुसार तयार गरेको देखिएन। रसिद नियन्त्रण खाता व्यवस्थित र अद्यावधिक तवरले नराखेको कारण नगदी रसिदको जम्मा प्राप्ती, खर्च भएको ठेलि तथा नगदि रसिद र सोबाट प्राप्त आम्दानी यकिन गर्न सकिएन। गत बर्षको मौज्दात ठेलि सङ्ख्या, यो बर्ष छापिएको

ठेलिको सङ्ख्या र जिन्सी दाखिलाको प्रमाणित विवरण लेखापरीक्षणको क्रममा पालिकाले उपलब्ध गाराएको विवरण अनुसार देहायअनुसारको रसिद प्रयोग गरी देहाय अनुसारको आम्दानी गरेको छ। पालिकाले रसिदको प्राप्ति, खर्च र बाँकिको विवरण स्पष्ट हुनेगरी स्विकृत म.ले.प फारम अनुसार रसिद नियन्त्रण खाता व्यवस्थित बनाई राख्नुको साथै नगदि रसिदको उपयोग गरी प्राप्त आयलाई समयमा बैंक दाखिला गर्नुपर्दछ।

सि.न	टेलिको प्रकार/ प्रयोजन	प्रयोग नभएको ठेली	प्रयोग भएको रसिद	बाँकी रसिद	उठेको राजस्व	दाखिला भएको
१	वालुवा	८	२२८	३७२	१,३६,०३३।९२	१,३६,०३३।९२
२	ढुङ्गा गिट्टी रोडा		१७४०	१६०	१२,११,१७९।२	१२,११,१७९।२
३	माटो १० चक्के		६८७	११३	४,१२,०००	४,१२,०००
	६ चक्के		४३	३५७	१२,९००	१२,९००
जम्मा		८	२६९८	१००२	१७,७२,११३।१२	१७,७२,११३।१२

८२ **फरक खर्च शिर्षक**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३८ मा तोकिएको खर्च शिर्षकमा मात्र वजेट खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। साथै महालेखा नियन्त्रक कार्यालयद्वारा जारी एकीकृत आर्थिक संकेत तथा वर्गीकरण र व्याख्या, २०७४ (दोस्रो परिमार्जन) मा समेत तोकिएको तथा संवन्धित खर्च शिर्षकमा मात्र बजेट खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले निम्नानुसारका खर्च गर्दा तोकिएको शिर्षकवाट वजेट खर्च नगरी फरक शिर्षकवाट वजेट खर्च गरेको पाइएकोले ऐन, नियममा भएको व्यवस्था विपरित फरक खर्च शिर्षकवाट खर्च गरको नियमसम्मत नदेखिएको रु.

क्रम संख्या	**वजेट शिर्षक**	**गो भौ नं मिति**	**खर्च लेख्नुपर्ने शिर्षक**	**खर्च लेखेको शिर्षक**	**खर्च रकम**	**कैफियत**
१	न पा चालु	४९१।२०८१।३।२२	कर्मचारी तालिम	कर्मचारी प्रोत्साहन तथा पुरस्कार	३१९७२०	सेवाकालिन तालिम
२	न पा चालु	५५३।२०८१।१०।१	विविध।परीक्षा संचालन	कर्मचारी प्रोत्साहन तथा पुरस्कार	३३८०७१	नगर प्रहरी परीक्षा संचालन
जम्मा					**६५७७९१**	

अनियमित भएको	६,५७,७९१

८३ **दुधमा अनुदान**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९(५) मा सरकारी रकम खर्च गर्दा त्यस्तो खर्च पुष्टी गर्ने बिल, भरपाई, प्रमाण र कागजात संलग्न गर्नुपर्ने तथा ३९(१०) मा जिम्मेवार व्यक्तिले सरकारी खर्च लेख्नु अघि त्यस्तो रकम खर्च गर्न वा भुक्तानी दिन आवश्यक विल भरपाई, कागजात समावेश रहे नरहेको तथा संलग्न कागजात अनुसार भुक्तानी दिन रीत पुगे वा नपुगेको जाँच गर्नुपर्ने व्यहोरा उल्लेख छ। पालिकाले दुध उत्पादन गर्ने किसानलाई प्रति लिटर ०.५० रुपैयाँ अनुदान उपलब्ध गराउने व्यवस्था गरे अनुसार गो.भौ.नं १६४८।२०८२।३।२४ बाट लेटाङ दुग्ध उत्पादक सहकारी संस्थालाई रु.२८७६०३।०० भुक्तानी दिएको पाइयो। कुल ५७५२०६ लिटर दुधको प्रति लिटर पचास पैसाको दरले भुक्तानी भएकोमा उक्त रकम कृषकलाई भुक्तानी भएको खुल्ने आवश्यक प्रमाण कागजात पेश भएन। अतः सहकारीलाई भुक्तानी भएको अनुदान रकम सम्बन्धित दुध उत्पादन गर्ने किसानको खातामा जम्मा भएको प्रमाण पेश हुनुपर्ने देखिएको रु.

प्रमाण पेश नगरेको	२,८७,६०३

८४ **विज्ञापन कर**

कोशी प्रदेश आर्थिक ऐन, २०८१ को दफा १०(२) मा कोशी प्रदेश सरकार अन्तर्गतका निकाय र स्थानीय तहका सरकारी निकाय तथा बैंक तथा वित्तीय संस्था लगायतका अन्य निकायहरुले विज्ञापन तथा सूचना प्रसारण वापत संचार माध्यम वा विज्ञापन एजेन्सीलाई भुक्तानी गर्दा विजक रकमको ३ प्रतिशत रकम विज्ञापन कर वापत कट्टा गरी भुक्तानी गर्नुपर्ने र त्यसरी कट्टा गरेको रकम स्थानीय तहको विभाज्य कोषमा दाखिला गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। तर पालिकाले विभिन्न सूचना प्रकाशन।प्रशारण वापतको रकम विभिन्न संचार माध्यम तथा विज्ञापन एजेन्सीलाई भुक्तानी गर्दा ऐनले व्यवस्था गरे अनुसारको विज्ञापन कर कट्टा नगरी भुक्तानी गरेको पाइयो। यसरी ऐनमा भएको व्यवस्था अनुसार निम्नानुसारको भुक्तानीमा विज्ञापन कर वापत कट्टा गर्न छुट भएको रकम सम्बन्धित फर्मबाट असूल गरी पालिकाको विभाज्य कोषमा जम्मा गर्नुपर्ने देखिएको रु.

क्रम संख्या	गो भौ नं मिति	भुक्तानी पाउनेको नाम	विजक रकम	३ प्रतिशत कर रकम	कैफियत
१	५६।२०८१।६।३	आँखिभुई मल्टिमिडिया	२२४९१०	६७४७	न.पा. चालु
२	१६८।२०८१।६।२१	युग पब्लिकेशन	१४२४८३	४२७४	न.पा. चालु
३	२११।२०८१।७।१३	युग पब्लिकेशन	२२२१८०	६६६५	न.पा. चालु
४	२११।२०८१।७।१३	नवयुग मिडिया	५००००	१५००	न.पा. चालु
५	२८४।२०८१।८।२	युग पब्लिकेशन	८५५२५	२५३५	न.पा. चालु
६	५१४।२०८१।९।२५	रोज एडभरटाइजिङ एजेन्सी	५००००	१५००	न.पा. चालु
७	५१४।२०८१।९।२५	नवयुग मिडिया	५००००	१५००	न.पा. चालु
८	१६४२।२०८२।३।२४	नवयुग मिडिया	५००००	१५००	न.पा. चालु
९	१८६।२०८१।१२।२०	युग पब्लिकेशन	३४०१७०	१०२०५	न.पा. पूँजीगत
१०	४१८।२०८२।३।२३	युग पब्लिकेशन	२३९४३०	७१८२	न.पा. पूँजीगत
जम्मा				**४६३२८**	

असुल गर्नुपर्ने	४६,३२८

८५ **अवलोकन भ्रमण**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ मा वितरणमूखी खर्चलाई नियन्त्रण गर्दै संघ तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त रकमलाई स्थानीय पूर्वाधार विकास तथा दीर्घकालीन पूँजी निर्माण हुने कार्यमा खर्च गर्नुपर्ने उल्लेख छ। पालिकाले भगिनी सम्बन्ध विस्तार कार्यको भ्रमण खर्च वापत गो.भौ.नं. ११५४।२०८२।२।१९ बाट रवि सुवेदीलाई रु.४२६६५९।०० भुक्तानी दिएको पाइयो। यसरी विभिन्न २४ जना कर्मचारी तथा पदाधिकारीहरुले मिति २०८२।१।१८ देखि २१ सम्म लुम्बिनी प्रदेशका विभिन्न ठाउँ लगायतको भ्रमण गरी रु.४२६६५९।०० खर्च गरेको पाइयो। भगिनी सम्बन्ध विस्तारका नाममा ऐनले व्यवस्था गरे अनुसार स्थानीय पूर्वाधार विकास तथा दीर्घकालीन पूँजी निर्माण हुने कार्यम बजेट खर्च नगरी यस किसिममा अनुत्पादक शिर्षकमा बजेट खर्च गरेको नियमसम्मत नदेखिएको रु.

अनियमित भएको	४,२६,६५९

८६ **सामुदायिक वनलाई कार्यालय संचालन अनुदान**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ मा वितरणमूखी खर्चलाई नियन्त्रण गर्दै संघ तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त रकमलाई स्थानीय पूर्वाधार विकास तथा दीर्घकालीन पूँजी निर्माण हुने कार्यमा खर्च गर्नुपर्ने उल्लेख छ। यसबाट संस्थालाई अनुदान उपलब्ध गराउने व्यवस्था रहेको देखिंदैन। पालिकाले विभिन्न ८ वटा सामुदायिक वनलाई रु.१०००००।०० को दरले रु.८०००००।०० संचालन तथा व्यवस्थापन अनुदान उपलब्ध गराएको पाइयो। आन्तरिक आय समेत प्राप्त गर्ने सामुदायिक वनको संचालन तथा व्यवस्थापनको लागि पालिकाले लेटाङ नगरपालिकाको सामुदायिक वन अनुदान कार्यान्वयन कार्यविधि, २०८१ जारी सामुदायिक

वनलाई संचालन तथा व्यवस्थापन अनुदान दिएको पाइयो।यसरी स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन,२०७४ ले गरेको व्यवस्था बमोजिम स्थानीय पूर्वाधार विकास तथा दीर्घकालीन पूँजी निर्माण हुने कार्यमा खर्च नगरी सामुदायिक वनको संचालन तथा व्यवस्थापन कार्यमा खर्च गरेको नियमसम्मत नदेखिएको रु.

क्रम संख्या	सामुदायिक वनको नाम	भुक्तानी रकम
१	कुवापानी सामुदायिक वन निर्माण उ स	१०००००
२	श्री शिशिर सामुदायिक वन उ स	१०००००
३	श्री शिवशक्ति सामुदायिक वन उ स	१०००००
४	बसन्त सामुदायिक वन	१०००००
५	श्री आकाशे सामुदायिक वन उ स	१०००००
६	श्री साल विसाउनी सा व उ स	१०००००
७	पञ्चकन्या सामुदायिक वन उ स	१०००००
८	श्री वावेनी सामुदायिक वन उ स	१०००००
जम्मा		**८०००००**

अनियमित भएको	८,००,०००

८७ **क्याम्पसलाई अनुदान**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ (१) अनुसार स्थानीय तहले आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्रका विषयमा स्थानीयस्तरमा आवधिक, वार्षिक, रणनीतिक योजना बनाई लागू गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । ऐनको दफा ११ मा गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको अधिकार क्षेत्रको बारेमा उल्लेख छ। स्थानीय तहले स्वीकृत बजेटबाट स्वायत्त संस्थाहरुलाई सञ्चालन खर्च अनुदानका रुपमा उपलब्ध गराउन मिल्ने आधार देखिँदैन। पालिकाले यस वर्ष लेटाङ क्याम्पसलाई सार्वजनिक निर्माण तथा संचालन र व्यवस्थापन गरी गो.भौ.नं १४८१।२०८२।३।१८ बाट रु.१४९५४८४।०० अनुदान उपलब्ध गराएको पाइयो। पालिकाले शैक्षिक क्षेत्र तर्फ अनुदान वितरण गर्ने कार्यविधि तयार गरेको पाइएन भने क्याम्पसले आफ्नो लेखापरीक्षण प्रतिवेदन पेश गरी प्राप्त अनुदानको सदुपयोग भएको प्रमाण समेत पेश गरेको देखिएन । अतः पालिकाले आफ्नो अधिकार क्षेत्र भन्दा बाहिरका निकायलाई अनुदान भुक्तानी गरेको नियमसंगत नदेखिएको रु.

अनियमित भएको	१४,९५,४८४

८८ **आन्तरिक लेखापरीक्षणबाट देखिएका व्यहोराहरु**

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७७ (२) मा स्थानीय तहले आर्थिक कारोबारको नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारिताको आधारमा प्रत्येक चौमासिक समाप्त भएको एक महिना भित्र आन्तरिक लेखापरीक्षण गराउनु पर्ने उल्लेख छ । आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा ३४ मा स्थानीय तहले लेखा तथा आर्थिक कारोबारको नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारीताको आधारमा आन्तरिक लेखापरीक्षण गर्नु गराउनु पर्ने, आन्तरिक लेखापरीक्षण प्रतिवेदनका उल्लेख भए बमोजिम सुधार भए नभएको परीक्षण गर्न तथा आवश्यक कारवाही गर्न लेखापरीक्षण समिति गठन गर्नुपर्ने र आन्तरिक लेखापरीक्षकले प्रस्तुत गरेको प्रतिवेदन र सो उपर भएको कारवाहीको विवरण सहित पालिका प्रमुख समक्ष प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले यस आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को आन्तरिक लेखापरीक्षण गराई प्रतिवेदन प्राप्त गरेको देखियो । आन्तरिक लेखापरीक्षणबाट कायम भएका बेरुजुहरुमध्ये निम्नानुसारका बेरुजु अन्तिम लेखापरीक्षण अवधिसम्म समेत फछ्र्यौट नभएको हुँदा उल्लेख भए अनुसारको बेरुजुमा उल्लेखित व्यहोरा अनुसार फछ्र्यौट गराई पेश गर्नुपर्दछ।

८८.१ **असुल सम्बन्धी व्यहोरा देहायअनुसार रशेकोछ ।**

क्र.स	विवरण	असुल गर्नुपर्ने रकम
२	बढी भुक्तानी: गौश्वरा भौचर १९ मिति २०८१।०६।१८ मर्मत सम्भार कोष शिर्षकवाट मर्मत सम्भार गरेवापत भनि राजारानी निर्माण सेवा प्रालि लाई भुक्तानी दिएको रकम रु ३८८८४। र कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन अनुसार रु ३७७१२.९३ को काम भएको देखिएकोमा बढी भुक्तानी दिएको रकम रु ३१२२.०७। को प्राविधिक विल संलग्न नरहेको तथा फोटो संलग्न नरहेकोले प्रमाणका साथ असुल गर्नुनुपर्ने रु.	३१२२।०७
३	कर छुट: गौश्वरा भौचर २१६मिति २०८२।१।१० कार्यलयले गणेश मन्दिर जातो चोक बिश्रान्ती घाट बिध्युत विस्तार योजना शिर्षकवाट वडा नं ९ को सिफारिसमा वडा नं ९ का वडा सचिव प्रेमकुमार विश्वकर्मालाई भुक्तानी दिएको रकम रु ९६८१० को अग्रिम कर कट्टि नगरी भुक्तानी भएको रु ९७०।२ असुल गर्नुपर्ने रु.	९७०।२
	जम्मा	४०९२।२७

असुल गर्नुपर्ने	४,०९३

८८.२ **प्रमाण पेशगर्नुपर्ने व्यहोराहरु देहाय अनुसार रहेको छ ।**

क.स	देहिएका व्यहोराहरु	रकम
१	टमाटर बिउ खरिद: गौश्वरा भौचर ३१ मिति २०८१।०५।२९ कार्यालयले टमाटरको बिउ ५० प्रतिशत अनुदानमा वितरण शिर्षकवाट वडा नं ९ को सिफारिसमा पारिजात कृषि भण्डार लाई भुक्तानी दिएको रकम रु ३९८७९५। को फोटोकपी बिल रहेको तथा ३ वटा फर्मसंग कोटेशन माग गरी सोझै खरिदको प्रक्रिया मार्फत खरिद भएको देखिएतापनी अन्य २ वटा फर्म खड्का कृषि भण्डार र इटहरी कृषि भण्डारको फर्म दर्ता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि, कर चुक्ता प्रमाणपत्र र पान दर्ता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि संलग्न नरहेको पेश गर्ने तथा लागत अनुमान कार्यालय प्रमुखवाट स्विकृत नभएको, लागत अनुमान कार्यालय प्रमुखवाट स्विकृत गराएर मात्र खरिद कारवाहि अगाडि बढाउनु पर्नेमा नगरेकोले रु.३९८७९५को प्रमाण पेश हुनुपर्ने रु.	३९८७९५
२	सवारी साधन मर्मत: गौश्वरा भौचर६०४, मिति २०८१।१०।१२ कार्यालयले सवारी साधन मर्मत खर्च शिर्षकवाट सवारी साधन मर्मत वापत मोरङ अटो वर्क शपलाई भुक्तानी दिएको रकम रु २८१०३० मर्मत आदेश कार्यालय प्रमुखबाट स्विकृत नभएको, मर्मत सम्पन्न फारम कार्यालय प्रमुखवाट स्विकृत नभएको , कार्यालयले कोटेशन माग गर्दा कोटेशन पेश गर्ने समयसिमा उल्लेख नभएको तथा रु.५००० मूल्य भन्दा बढीका फेरिएका पुराना सामाग्री स्टोरमा दाखिला नभएको, स्विकृत ढाँचाको भण्डार शाखाबाट मर्मत सम्पन्न भएको फाराम कार्यालय प्रमुखबाट स्वीकृत भएको प्रमाण पेश हुनुपर्ने रु.	२८१०३०
३	ई रिक्सा खरिद: गौश्वरा भौचर ११७५ मिति २०८२।०२।२१ कार्यलयले ५० प्रतिशत अनुदानमा स्थानीय कच्चा पदार्थमा आधारित घरेलु तथा साना उद्योग प्रवर्द्रनका लागि प्रविधि हस्तान्तरण शिर्षकवाट कार्यालयले रु.१२९१०० र उद्यमिले रु १२९१०० गरी जम्मा रु २५८२०० भुक्तानी हुने गरी कार्यालयले १ थान इरिक्सा खरिद वापत शुभलक्ष्मी इन्टरप्राइजेजलाई भुक्तानी दिएको रकम रु.१२००४० तर लागत अनुमान नरहेको तथा खरिद आदेश र उक्त ई रिक्साको जिन्सी दाखिला तथा हस्तान्तरण नभएकोले सोको लागत अनुमान, खरिद आदेश, जिन्सी दाखिला तथा हस्तान्तरणको प्रमाण पेश हुनुपर्ने रु.	१२९१००
४	अभिमुखिकरण तालिम: गौश्वरा भौचर १६९२ मिति २०८२।०३।२४ कार्यक्रम खर्च शिर्षकवाट टोल विकास संस्था क्षमता विकास तालिम वापत भनि अर्जुन प्रसाद तिवारीलाई कर कट्टी गरी रु ३७३४४ र डा कृष्ण बहादुर राईलाई कर कट्टि गरी रु ३७३४४ गरी जम्मा रु ७४७८८ भुक्तानी भएकोमा टोल विकास संस्था क्षमता विकास तालिमको विषय वस्तु, तालिम सिकाइका विषयहरु उल्लेख नभएको तथा अभिमुखिकरण गराईएका विषयहरुको हेण्ड्स आउट नरहेको, कति शेषन कक्षा संचालन भएको उल्लेख नभएको त्यस्तै गरी कुन स्विकृत नम्सलाई आधार मानि प्रति प्रशिक्षक १२ दिनको प्रति दिन रु ३६६१।२ का दरले हुने गरी भुक्तानी दिईएको आधारप्रमाण पेश गरी नियमित गर्नुपर्नेरु.	७४७८८
५	कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन: गौश्वरा भौचर ६ मिति २०८१।०५।२९ कार्यालयले प्रकोप व्यवस्थापन कोष शिर्षकवाट गुवाबारीको विभिन्न ठाउंमा तारजाली लगाउने काम वापत जे.बि. भैरब मल्टिपर्पोज कम्पनीलाई भुक्तानी दिएको रकम रु २३३४५६को कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन र प्राविधिक मूल्यांकन संलग्न नरहेकोले प्रमाण पेश गर्नुपर्ने रु.	२३३४५६
६	प्राविधिक मूल्याङ्कन र वितरण मापदण्ड: गौश्वरा भौचर १९३ मिति २०८१।१२।२७ बिपन्न नागरिकलाई सोलार सेट वितरण कार्यक्रम शिर्षकवाट वडा नं ६ सिफारिसमा २९ थान सोलार सेट खरिद वापत सोलार कन्स्ट्रक्सन एण्ड इनर्जी प्रालि लाई भुक्तानी दिएको रकम रु ४७९३८९। उक्त सोलार सेट भर्पाई गरी वितरण गरिएको देखिएतापनी विपन्न नागरिक छनोटको आधार तथा मापदण्ड नदेखिएको , वितरण गरीने विपन्न नागरिकहरु वडा समितिवाट छनोट भएको नदेखिएको तथा स्पेशिफिकेसन बमोजिम सामाग्री प्राप्त भए नभएको सम्बन्धित प्राविधिकवाट निरिक्षण भएको निरिक्षण प्रतिवेदन नरहेकोले सोको प्रमाण पेश गर्नुपर्ने रु.	४७९३८९
७	कर कट्टि: गौश्वरा भौचर २३२ मिति २०८२।१।२२ कार्यालयले सडक पहिचान बोर्ड निर्माण शिर्षकवाट ८ नं वडा कार्यालयको सिफारिसमा सडक पहिचान बोर्ड जडान वापत पाथिभरा गल उध्योग लाई भुक्तानी दिएको रकम रु ३२३५१९ तर कोटेशन माग गर्ने, कायदिश दिने, अधिकार प्राप्त अधिकारी प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतवाट हुनु पर्नेमा वडा अध्यक्षबाट भएको तथा वडा समितिको निर्णय अनुसार सम्झौता गरी कार्य गर्ने भनिएकोमा सम्झौता भएको नदेखिएको, त्यस्तै गरी मु.अ.कर ३.९ ले हुन आउने रु ११५६१।७ कट्टि हुनु पर्नेमा रु ५००० मात्र कट्टि भएकोले रु ६५६१।७ घटी मुअकर कट्टि भएकोले कर समायोजन प्रमाण पेश गर्ने अन्यथा असुलउपर रु	६५६१।७
८	भ्रमण प्रमाण: गौश्वरा भौचर४७०मिति २०८१।०९।२१ कार्यलयले सेवा तथा परामर्श खर्च शिर्षकवाट भ्रमण खर्च वापत बिहेन्द्र महर्जनलाई भुक्तानी दिएको रकम रु १५५९८। तर आते जाते गरी हवाईजहाजको भांडा लेटाङ नगरपालिकाको मिति २०८१।०९।१४ को निर्णय वमोजिम बिहेन्द्र महर्जनलाई परामर्श सेवा वापत भ्रमण खर्च रु.१५५९८ प्रदान गरेको देखिन्छ। निजको आतेजाते वापत हवाई जहाजको विल पेश भई भुक्तानी भएकोमा एउटा मात्र वोर्डिङ पास संलग्न रहेकोले दुइवटा वोर्डिङ पास संलग्न रहनु पर्नेमा नरहेको तथा भ्रमण प्रतिवेदन समेत नरहेकाले सोको प्रमाण पेश हुनुपर्ने अन्यथा फर्किदाको हवाई यातायात वापतको रु. ५४९९असुलउपर गर्नुपर्ने रु.	५४९९
जम्मा		१६०८६१८।७

प्रमाण पेश नगरेको	१६,०८,६१८.७

८९ करार कर्मचारी

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ मा स्थानीय तहले आफ्नो अधिकार क्षेत्र र कार्य बोझको विश्लेषणगरी संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षणको आधारमा स्थायी प्रकृतिको कामकोलागि तथा सेवा करारबाट लिईने कर्मचारीको दरबन्दी प्रस्ताव गर्नुपर्ने र

अस्थायी दरबन्दी सृजना गर्न नसकिने व्यवस्था छ। त्यसै गरी सोही ऐनको दफा ८३(८) वमोजिम पालिकाले नगरप्रहरी, सवारी चालक, सयश, कार्यालय सहयोगी, पलम्बर, इलेक्टीसियन, चौकिदार, मालि, बगैँचे लगायतका पदमा मात्र करारबाट सेवालिन सकिने व्यवस्था गरेको छ। पालिकाले पेश गरेको विवरण अनुसार कार्यक्रम तर्फका समेत गरी विभिन्न पदमा २६ जना करार कर्मचारी, ९ जना नगर प्रहरी, ३३ जना ज्यालादारी कर्मचारी गरी कुल ६८ जना कर्मचारीलाई करार सेवा शुल्कबाट गरी कुल रु.२३९४५८३५।०० खर्च लेखेको पाइयो। स्थानीय तहले माथि उल्लेखित पदवाहेक स्थायी पदपूर्ती गर्नुपर्ने इन्जिनियर २, सव इन्जिनियर ३, कम्प्यूटर अपरेटर १, अमिन १, सहायक चौथो २ गरी विभिन्न तहमा करार र ज्यालादारी गरी ९ कर्मचारी राखी वर्षभरीमा रु.४३१५०५२।०० बजेट खर्च लेखेको पाइयो। यसरी स्थायी पदपुर्ती गर्नुपर्ने पदमा करारमा कर्मचारी राख्ने प्रवृत्तिमा सुधार हुनुपर्दछ।

९० तलबी प्रतिवेदन

स्थानीय सेवा (गठन तथा सञ्चालन) ऐन, २०७९ को दफा ७(२) कार्यालयले तलबी प्रतिवेदन पास नगराई खर्च लेख्न नमिल्ने कुरा उल्लेख छ। विगतका वर्षहरुमा कानूनी अस्पष्टताको कारण तलबी प्रतिवेदन पारित नगराई खर्च लेखेकोमा संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयको च.नं.१८, मिति २०७६।०५।१८ को पत्रबाट स्थानीय तहका कर्मचारी र संघबाट काजमा कामकाज गर्न खटिएका कर्मचारीको हकमा सम्बन्धित जिल्ला स्थित कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयबाट तलबी प्रतिवेदन पारीत गराउनु पर्ने स्पष्ट निर्देशन प्राप्त भएकोमा तलबी प्रतिवेदन पारित बिना नै तलब, ग्रेड भुक्तानी भएको पाईयो। यस आर्थिक वर्षमा पालिकाले कर्मचारी पारिश्रमिक बापत नगरपालिका चालुतर्फ रु.२२०४४६३८।८८ तथा सशर्त चालुतर्फ रु.२२९३५३२४।७६ गरी कुल रु.४४९७९९६३।६४ खर्च लेखेको छ। तलबी प्रतिवेदन पारित नगरी खर्च लेख्दा पाउने भन्दा बढी तलब भत्ता, ग्रेड भुक्तानी हुन सक्ने तथा लेखापरीक्षणको क्रममा भुक्तानीको तुलना गर्न नसकिने भएकोले तलबी प्रतिवेदन पारित गराएर तलब भत्ता भुक्तानी गर्नुपर्दछ।

९१ ज्यालादारी कर्मचारीलाई चाडपर्व खर्च

पालिकाले दरवन्दी अनुसार पदपूर्ती नभएको जनाई अधिक मात्रामा दैनिक ज्यालादारीमा कर्मचारी राखी तलवभत्ता भुक्तानी दिएको पाइयो। डोर हाजिरीमा कर्मचारी राख्दा आवश्यकताको आधारमा कार्यगरेको जम्मा दिनको जिल्ला दररेटका आधारमा भुक्तानी दिनु पर्नेमा तलव स्केलका आधारमा मासिक भुक्तानी दिनुको साथै चाडपर्व खर्च समेत भुक्तानी दिएको पाइयो। यसरी कार्यपालिकाले मिति २०८१।६।२० मा लेटाङ नगरपालिकामा डोरहाजिरीमा कार्यरत ६ महिना अवधी पुरा भएका कर्मचारीलाई चाडपर्व खर्च उपलब्ध गराउने निर्णय गरे बमोजिम विभिन्न ३० जना कर्मचारीलाई चाडपर्व खर्च वापत रु.४७८०६७।०० उपलब्ध गराएको पाइयो। यसरी डोर हाजिरीमा नियुक्त कर्मचारीलाई भुक्तानी दिन नमिल्ने चाडपर्व खर्च सम्बन्धितबाट असुल गर्नुपर्ने रु.

कर्मचारीको नाम	भुक्तानी रकम	कर कट्टी पछिकोरु
नविना मगर	२००००	१९८००
निकेश पौडेल	२००००	१९८००
श्याम कुमार मगर	२००००	१९८००
दिव्या लिम्बु	२००००	१९८००
छत्र कुमार निरौला	२००००	१९८००
ममता शर्मा दाहालभण्डारी	२००००	१९८००
सन्तोष तामाङ	२००००	१९८००
पवित्रा राई	२००००	१९८००
गोपीमाया राई	२००००	१९८००
सन्झा लिम्बु	२००००	१९८००
होम खड्का	१८०००	१७८२०
चन्द्रमाया लिम्बु	१३१६८	१३०३६
मधुमाया ठाडा मगर	१३१६८	१३०३६
अस्मिता राई	१३१६८	१३०३६
दीपतारा श्रेष्ठ	१३१६८	१३०३६
उर्मिला राई सूर्य मगर	१३१६८	१३०३६
सुमित्रा श्रेष्ठ	१३१६८	१३०३६
तारा देवी भट्टराई	२००००	१९८००
अम्बेर राई	२००००	१९८००
राज कुमार डाँगी	२००००	१९८००
जिवन भट्टराई	२००००	१९८००
अम्बिका निरौला	२००००	१९८००
विलिछन मल्लिक	१८४००	१८२१६
रितादेवी मल्लिक	१३०००	१२८७०
काली बहादुर मगर	१००००	९९००
किरण मल्लिक	७०००	६९३०
चन्दा मल्लिक डोम	१५९९०	१५८३०
विर बहादुर लिम्बु	७५००	७४२५
तेज बहादुर सुनार	७०००	६९३०
नविन भुजेल	७०००	६९३०
जम्मा		**४७८०६७**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२४** को निर्णयले रू **१९,८००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	४,७८,०६७

९२ **दोहोरो सुविधा**

कोशी प्रदेश सरकारद्वारा जारी गाउँ तथा नगरसभाका सदस्यहरुको सुविधासम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा ७(३) मा स्थानीय तहबाट सवारी साधन प्राप्त गर्ने पदाधिकारीलाई कार्यपालिकाले तोके अनुसार मासिक इन्धन सुविधा प्राप्त हुने उल्लेख छ। साथै सवारी साधन सुविधा उपलब्ध नभएका पदाधिकारीलाई मासिक यातायात सुविधा उपलब्ध गराउने उल्लेख छ भने यातायात सुविधा प्राप्त गर्ने पदाधिकारीलाई इन्धन सुविधा उपलब्ध गराउने व्यवस्था छैन। तर पालिकाले ऐनमा भएको यस व्यवस्थाको विपरित नियमित रुपमा यातायात सुविधा प्राप्त गरिरहेका निम्नानुसारका पदाधिकारीलाई वडा कार्यालयबाट सवारी लगवुक भरी इन्धन सुविधा समेत उपलब्ध गराएको पाइयो। यसरी ऐनमा व्यवस्था नभएको तथा दोहोरो सुविधा हुनेगरी भुक्तानी भएको इन्धन वापतको रकम निम्नानुसारका पदाधिकारीबाट असूल हुनुपर्ने रु.

क्रम संख्या	पदाधिकारीको नाम	पद	इन्धनको परिमाण	रकम	कैफियत
१	मोहन अधिकारी	वडा सदस्य वडा नं २	१८२	२५४८०	पेट्रोलको दर औषतमा प्रति लिटर रु.१४० कायम गरी गणना गरिएको।
२	निलम ज्यू	वडा सदस्य वडा नं २	१४५	२०३००	
३	मिलमाया सार्की	वडा सदस्य वडा नं २	११२	१५६८०	
४	डम्बर बहादुर राई	वडाध्यक्ष वडा नं ३	२५७	३५९८०	
५	नगेन्द्र पराजुली	वडा सदस्य वडा नं ३	६०	८४००	
६	शरण कुमारी वि क	वडा सदस्य वडा नं ३	२७	३७८०	
७	राम कुमार श्रेष्ठ	वडाध्यक्ष वडा नं ४	२२०	३०८००	
८	चम्पामाया मगर	वडा सदस्य वडा नं ४	१८५	२५९००	
९	रङ्ग बहादुर राई	वडा सदस्य वडा नं ४	१७१	२३९४०	
१०	सक्षम सुब्बा	वडा सदस्य वडा नं ४	२४	३३६०	
११	भुम बहादुर सूर्य मगर	वडाध्यक्ष वडा नं ५	१००	१४०००	
१२	राम बहादुर पौडेल	वडा सदस्य वडा नं ५	२२	३०८०	
१३	जंगविर तामाङ	वडाध्यक्ष वडा नं ६	६०	८४००	
१४	याम बहादुर तामाङ	वडा सदस्य वडा नं ६	३८	५३२०	
१५	खगेन्द्र लिम्बु	वडाध्यक्ष वडा नं ७	४७१	६५९४०	
१६	नन्द प्रसाद खतिवडा	वडाध्यक्ष वडा नं ९	९०	१२६००	
१७	खेमराज ढकाल	वडा सदस्य वडा नं ९	७०	९८००	
१८	ओम प्रकाश विश्वकर्मा	वडा सदस्य वडा नं ९	७७	१०७८०	
जम्मा				**३२३५४०**	

असुल गर्नुपर्ने	३,२३,५४०

९३ **कफी खेती अनुगमन**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१८** को निर्णयले रू **१,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१८** को निर्णयले रू **१,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१८** को निर्णयले रू **१,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१८** को निर्णयले रू **१,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१८** को निर्णयले रू **१,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१८** को निर्णयले रू **१,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१८** को निर्णयले रू **१,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१८** को निर्णयले रू **१,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१८** को निर्णयले रू **१,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-१८** को निर्णयले रू **१,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

९४ **नगर प्रहरीलाई दोहोरो भत्ता**

पालिकाले गो भौ नं ४८७।२०८१।९।२२ बाट नदीजन्य पदार्थ नियमन भनी खोलामा खटिएका विभिन्न ५ कर्मचारीलाई खाजा खर्च वापत जनही रु.२१६००।०० को दरले रु.१०८०००।०० खर्च लेखेको पाइयो। चौविस घण्टा ड्युटी खटिनुपर्ने भनी नगर प्रहरीलाई मासिक राशन भत्ता समेत भुक्तानी भएको अवस्थामा निम्नानुसारका नगर प्रहरीलाई पुनः दोहोरो पर्नेगरी खाजाखर्च भुक्तानी दिएको पाइयो। यसरी नियमित राशन खर्च भुक्तानी पाइरहेका कर्मचारीलाई दोहोरो हुनेगरी खाजा खर्च भुक्तानी दिएको रकम सम्बन्धितबाट असूल हुनुपर्ने रु.

क्रम संख्या	कर्मचारीको नाम	भुक्तानी रकम	कर कट्टी पछिको रु.
१	अनिता लिम्बु	२१६००	२१३८४
२	धन कुमार राई	२१६००	२१३८४
३	मनिष श्रेष्ठ	२१६००	२१३८४
जम्मा			**६३१५२**

असुल गर्नुपर्ने	६४,१५२

९५ **व्यवसाय कर**

लेटाङ नगरपालिकाको आर्थिक ऐन,२०८१ को दफा दफा ५ बमोजिम नगरपालिका क्षेत्रभित्र व्यापार, व्यवसाय वा सेवामा पूँजिगत लगानी र आर्थिक कारोवारको आधारमा अनुसूची ४ बमोजिम व्यवसाय कर लाग्ने व्यवस्था छ। सो सँग सम्वन्धित अनुसूची ४ मा वार्षिक तोकिए बमोजिमको दरमा कर लाग्ने उल्लेख छ। पालिकाले आर्थिक ऐनमा भएको व्यवस्था वमोजिम देहाय बमोजिमका व्यवसायले आर्थिक ऐन,२०८१ बमोजिम २०८१/८२ मा तिर्नुपर्ने कर असुल गर्न बाँकी रहेको विवरण पेश गरेकोले असुल गर्न बाँकी व्यवसाय कर असुल गरी स्थानीय संचितकोष दाखिला गर्नुपर्ने रु

(..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२७** को निर्णयले रू **५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२७** को निर्णयले रू **१,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२७** को निर्णयले रू **५,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा ९५ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

असुल गर्नुपर्ने	२,३९,३५०

९६ **गिटि ढुङ्गा वालुवा उत्खनन**

यस सम्बन्धमा देखिएका व्यहोरा देहाय बमोजिम रहेका छ्न

९६.१ **पुर्व तयारी** - उद्योग वाणिज्य तथा आपुर्ति मन्त्रालयवाट जारी भएको ढुङ्गा गिटि वालुवा उत्खनन् विक्री तथा व्यवस्थापन सम्वन्धी मापदण्ड, २०७७ को बुँदा ४ मा नगरपालिका वा नगरपालिकाले उत्खनन् र सङ्कलन सम्बन्धी कार्ययोजना तयार गरी गाउँ वा नगर कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गर्ने, प्रत्येक वर्ष ठेक्का बन्दोवस्त गर्नुपूर्व स्वीकृत बातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदनमा उल्लिखित परिमाणलाई स्थलगत प्राविधिक अध्ययनको आधारमा अद्यावधिक गरी पुनः यकिन गर्ने, नदीजन्य पदार्थको सङ्कलन, उत्खनन् र बिक्री कार्यको लागि ठेक्का व्यवस्था गर्नु पूर्व अनुसूची-१ बमोजिमको चेकलिष्ट तयार गरी प्राविधिकबाट स्थलगत अनुगमन गराई ठेक्का बन्दोवस्त गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा सो मापदण्डमा भएका सबै व्यवस्थाको पालना नगरी वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदनको परिमाणका आधारमा लागत अनुमान गरी कार्यपालिकाको निर्णयका आधारमा ठेक्का लगाउने गरेको देखिन्छ।यस वर्ष विभिन्न ४ ठेक्का आव्हान गरेको देखियो। मापदण्डमा भएका सवै व्यवस्थाको पालना गरी ठेक्का वन्दोवस्त गर्ने गराउने तर्फ पालिकाको ध्यान जानु पर्दछ।

९६.२ **उत्खनन परिमाणको यकिन** ढुङ्गा गिटि वालुवा उत्खनन् विक्री तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी मापदण्ड, २०७७ को बुँदा ४ को उपबुँदा ५,६ र ७ मा नदीजन्य पदार्थको उत्खनन्, सङ्कलन र बिक्री वितरणको ठेक्का प्राप्त गर्ने व्यक्तिसँग अनुसूची-२(ख) बमोजिमको ढाँचामा ठेक्का सम्झौता गरी अनुसूची- २(ग) बमोजिमको ढाँचामा पट्टा फाराम दिनु पर्ने,उत्खनन् तथा सङ्कलन स्थलसम्म जाने र फर्कने मार्ग नगरपालिकाले तोक्नु पर्ने र तोकिएको मार्गमा उत्खनन् तथा सङ्कलनका लागि साधनसहित प्रवेश गर्दाका बखत अनुसूची- ३ बमोजिम प्रवेश आदेश लिएर मात्र प्रवेश गर्ने व्यवस्था मिलाई सोको अभिलेख समेत राख्नुपर्ने उल्लेख छ। ठेक्का प्राप्त गर्नेले तोकिएकै परिमाणमा मात्र ढुङ्गा,गीट्टी, बालुवा सङ्कलन गरेको भनि आश्वस्त हुने अवस्था देखिएन।यसवाट वोलपत्रदाताले के कती परिमाणका उत्खनन गरेको हो एकिन गर्न सकिएन। पालिकाले मापदण्ड र सम्झौता तथा सुचनामा उल्लेख भएका सबै व्यवस्थाको पालना गरी आन्तरिका आय ठेक्का व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ।

९६.३ **ओभर डिपोजिट नदिजन्य पदार्थ व्यवस्थापन** कार्यापालिकाको मिति २०८१।७।४ को निर्णय बमोजिम चिसाङ खोला आसपासमा भएको ओभर डिपोजिट नदिजन्य पदार्थ व्यवस्थापनको लागि आइइ गर्ने निर्णय गरेको देखिन्छ। उक्त निर्णय बमोजिम पालिकाले परामर्शताता नियुक्त गरी रु.३,८७,४९९।०० भुक्तानी गरेको छ। उक्त आइइ प्रतिवेदन बमोजिम चिसाङ खोला आसपासमा व्यवस्थापन

गर्नुपर्ने नदीजन्य पदार्थ ढुङ्गा,गिट्टी,वालुवा र ग्राभेलको परिमाण वार्षिक ८०६०० घनमिटर रहेको (दैनिक २९८.५२ घनमिटर) उल्लेख गरेको छ। उक्त परिमाण व्यवस्थापनबाट पालिकालाई प्रदेश आर्थिक ऐन,२०८१ बमोजिम रु.२२४९२६२२।८८ आम्दानी हुने देखिन्छ। तर पालिकाले उक्त नदिजन्य पदार्थ व्यवस्थापन गरी पालिकालाई आम्दानी गरेको देखिएन।

९६.४ **प्रतिवेदनको कार्यान्वयन नगरेको** कार्यापालिकाको मिति २०८१।७।४ को निर्णय बमोजिम चिसाङ खोला आसपासमा भएको ओभर डिपोजिट नदिजन्य पदार्थ व्यवस्थापनको लागि आइइ गर्ने निर्णय गरेको देखिन्छ। उक्त निर्णय बमोजिम पालिकाले परामर्शताता नियुक्त गरी रु.३,८७,४९९।०० भुक्तानी गरेको छ। उक्त आइइ प्रतिवेदन बमोजिम चिसाङ खोला आसपासमा व्यवस्थापन गर्नुपर्ने नदीजन्य पदार्थ ढुङ्गा,गिट्टी,वालुवा र ग्राभेलको परिमाण वार्षिक ८०६०० घनमिटर रहेको (दैनिक २९८.५२ घनमिटर) उल्लेख गरेको छ। तर पालिकाले उक्त नदिजन्य पदार्थ व्यवस्थापन गरी पालिकालाई आम्दानी गरेको देखिएन।पालिकाले व्यवस्थापन गर्न नसकिने अवस्थामा समेत आइइ गरेको र उक्त प्रतिवेदनको कार्यन्वयन नगरेकोले सोमा गरेको खर्च रकम नियमसम्मत नदेखिएको रु.

अनियमित भएको	३,८७,४९९

९६.५ **स्वीकृत परिमाण भन्दा बढी उत्खनन**: ढुंगा, गीटि, बालुवा उत्खनन्, बिक्रि व्यवस्थापन सम्बन्धी मापदण्ड,२०७७ को दफा ७ मा नगरपालिकाले उत्खनन् वा सङ्कलन गर्न तोकिएको स्थलमा स्वीकृत परीमाणभन्दा बढी उत्खनन् र सङ्कलन हुन नदिन सङ्कलन तथा उत्खनन् आदेश दिनुपूर्व प्राविधिकबाट गरिएको नाप जाँच तथा रेखाङ्कनका आधारमा उत्खनन् वा सङ्कलनको क्षेत्र निर्धारण गरी लाईन लेभल समेत दिनु पर्ने उल्लेख छ। अनुगमनको क्रममा कुनै नदीमा वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदन र ठेक्का सम्झौतामा उल्लेख भए बमोजिमको उत्खननयोग्य परिमाण र क्षेत्रको उत्खनन् भैसकेको पाईएमा अनुगमन समितिले थप सङ्कलन वा उत्खनन् कार्य बन्द गर्ने निर्देशन दिन सक्ने व्यवस्था छ। पालिकाले देहाय वमोजिमका गिट्टि ढुङ्गा वालुवा उत्खननका लागि ठेक्का सम्झौता गरेकोमा वोलपत्रदाताले तोकिएको परिमाण भन्दा वढि नदीजन्य पदार्थ उत्खनन गरेको देखिन्छ। पालिकाले यस वर्ष लगाएका ठेक्का मध्ये मिति २०८१।१२।२२ मा चिसाङ खोलाको ठेक्काको सम्बन्धमा भएको सम्झौता बमोजिमको ५५४६० घनमिटर गिट्टि ढुङ्गा वालुवा उत्खनन गरेकोले उत्खनन कार्य बन्द गर्नु भनी २०८२।१।२० मा श्री बारजी कन्स्ट्रक्सनलाई पत्रचार गरेकोमा सोको पालना नभएको र पुन मिति २०८२।१।२२ मा स्पष्टिकरण समेत सोधेको देखिन्छ। पालिकाको अनुगमन समितिले विभिन्न मितिमा स्थलगत नाप जाँच र मुचुल्का सहित वढि परिमाण उत्खनन गरेको भनि प्रतिवेदन उपर नगर कार्यपालिकाको २०८२।२।६ गतेको १८ औँ वैठको निर्णय नं ४३ वाट अवैध रुपमा उत्खनन गर्ने कवोलकर्ता श्री बारजी कन्स्ट्रक्सनलाई कोशी प्रदेश सरकारको आर्थिक ऐन, २०८१ को दफा ७ को उपदफा ४ सँग सम्वन्धित दण्ड जरिवाना गर्ने र वातावरण संरक्षण ऐन,२०७६ को दफा ३५ को उपदफा १(ख) बमोजिम दश लाख जरिवाना लिने र कोशी प्रदेश आर्थिक ऐन बमोजिमको बढी उत्खनन परिमाण (अन्तरिम आदेश जारी हुनुपर्व प्राविधिक मुल्याङ्कन बमोजिमको ९७०१ घनमिटर) को संकलन दर प्रति क्युफिट रु.७ ले आउने रकम मुअकर सहित रु.२७०८७४२।०० असुल उपर गर्ने अन्यथा प्रचलित कानुन बमोजिम कार्वाहिको प्रक्रिया अगाडी बढाउने निर्णय गरेको देखिन्छ। साथै पालिकाले २०८२।३।३ मा श्री उच्च अदालत विराटनगरमा नदीजन्य पदार्थको प्राविधिक प्रतिवेदन साथ बढी उत्खनन भएको परिमाणमा संकलन दर बमोजिम हुन आउने रकम असुल गर्नुपर्ने भनी फिरात पत्र पेश गरेको देखिन्छ। नगर कार्यपालिकाले निम्न आय ठेक्काको उत्खनन परिमाण बढी भएको भनि २०८२।३।१ मा बढी उत्खनन परिमाण (निर्णय अपलोड गरिएको छ) स्वीकृत गरेकोले कबोल कर्ताले सम्झौता बमोजिमको परिमाणको राजस्व कबोल दर बमोजिम भुक्तानी गरेकोमा सम्झौता/आइइ प्रतिवेदन भन्दा बढी उत्खनन गरेको परिमाणको सम्बन्धमा समेत कबोल दर बमोजिम हुने रकम रु.२६४८७६५७।०० र वातावरण संरक्षण ऐन,२०७६ को दफा ३५ को उपदफा १(ख) बमोजिम लाग्ने जरिवाना(कार्यापालिकाले गरेको निर्णय बमोजिम) वापतको रु.१०,००,०००.०० सहित रु.२७४८७६५७।०० सम्बन्धित कबोलकर्ताबाट यथार्थता एकिन गरी असुल गर्नुपर्ने रु.

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा ९६.५ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

असुल गर्नुपर्ने	२,७४,८७,६५७

९६.६ **स्वीकृत परिमाण भन्दा बढी उत्खनन परिमाणको दर** कोशी प्रदेश आर्थिक ऐन,२०८१ को अनुसुची ११ को क्रम संख्या १(क) बमोजिम विना अनुमति वा अवैध रुपमा उत्खनन वा संकलन गरेको पाइएमा र क्र.म संख्या १(ङ) बमोजिम नदीजन्य पदार्थ वा प्राकृतिक स्रोतको नियम विपरित उत्खनन, निकासी वा बिक्री गरेमा तोकीएको दरमा जरिवाना गरी उत्खनन वा संकलन गरीएको सामग्री जफत र तोकिएको बिक्री दरको दोब्बर शुल्क (अनुसुची ४ बमोजिम बिक्री दर प्रति क्युफिट रु.८ रहेको र सोको दोब्बर शुल्क रु.१६ बमोजिम प्रति घन मिटर मुअकर सहित रु.६३७.८६) बमोजिम रु.३२१२००७८।००(टेबलमा गणना गरे बमोजिम) हुन आउँछ भने कबोल कर्ताले सम्झौता बमोजिम तोकिएको परिमाणको राजस्व कबोल दर बमोजिम भुक्तानी गरेकोमा सम्झौता/आइइ प्रतिवेदन भन्दा बढी उत्खनन गरेको परिमाण समेत कबोल दर(ठेक्का अनुसार फरक फरक रहेको) बमोजिम रु.२६४८७५६७।००(टेबलमा गणना गरिए बमोजिम) हुन आउँछ। आय ठेक्काको सम्बन्धमा पालिकाले सम्झौता/आइइ प्रतिवेदनमा उल्लेख भएको परिमाण भन्दा बढी उत्खनन गरेको सम्बन्धमा आर्थिक ऐन,२०८१ बमोजिम हुने रकम रु.३२१२००७८।०० भन्दा सम्झौताको दर बमोजिम (रु.२६४८७५६७।०० असुल बेरुजु कायम गरीएको) हुने न्युन राजस्व रु.५६२२५११।०० को सम्बन्धमा यथार्थता यकिन गर्नुपर्ने देखिन्छ।

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा ९६.६ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

९७ **कृषी अनुदान**

प्रदेश तथा स्थानीय तहमा सशर्त वित्तीय हस्तान्तरित कृषि विकास कार्यक्रम सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधि,२०८१ को दफा २६(२) बमोजिम अनुदानग्राहिलाई अनुदान उपलब्ध गराउने कार्यालयले अनुदान सम्बन्धी विवरण वेबसाइटमा नियमित रुपमा अद्यावधिक गराउनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ।साथै कार्यविधिमा कार्यक्रम सञ्चालन विधि/क्रियाकलाप/न्यूनतम मापदण्ड/प्रासाङ्गिक विषय/अनुदानको सिमा लगायतको सम्बन्धमा व्यवस्था गरेको छ। पालिकामा यस वर्ष सञ्चालन गरेका निम्न कार्यक्रममा लाभग्राहीको छनौट विधि, मापदण्ड, आधार, मुल्याङ्कन, उक्त कार्यक्रमको लागि तोकिए बमोजिमको लागत अनुमान र उत्पादन ब्लकमा बाली उत्पादन र उत्पादित उपजको बजारीकरणमा सहयोग पुग्ने खालका क्रियाकलापहरुको सार्वजनिक सुचना आव्हान मार्फत आवेदन संकलन गरी उपयुक्त लाभग्राही छनौट गरी विगत वर्षहरुमा प्रदान गरेको लाभग्रिलाई यस वर्ष प्रदान नगर्ने गरी अनुदान प्रदान गर्नुपर्नेमा पालिकाले यस वर्ष कृषि तर्फ सञ्चालन गरेका विभिन्न कार्यक्रममा उक्त कार्यविधिको पुर्ण पालना गरेको नदेखिएकोले आवश्यक मापदण्ड तयार गरी उपयुक्त लाभग्राहिको छनौट गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने र अनुदान प्राप्त लाभग्राहीको विवरण नियमित रुपमा अद्यावधिक गरी सार्वजनिकरण गर्ने तर्फ ध्यान दिनुपर्दछ।

सिन	अनुदानको नाम	समुह/ कृषि सहकारीको नाम	खर्च रु	अनुदान %	स्रोत
१	५० प्रतिशत अनुदानमा मागमा आधारित साना कृषि सामाग्री उपकरण वितरण	उत्तरी मोरङ कृषि सहकारी सं लि, बाली विकास कृषि सहकारी सं. लि लगायत अन्य कृषि समुह र कृषकहरु	६०००००	५०	नगरपालिका
२	७५% प्रतिशत अनुदानमा टमाटरको वीउ वितरण	बाली विकास कृषि सहकारी सं लि, त्रिवेणी कृषि समुह, समावेशी कृषि समुह लगायत अन्य कृषि फर्म र कृषकहरु	५०००००	७५	नगरपालिका
३	५०% अनुदानमा मकैको वीउ वितरण	उत्तरी मोरङ महिला कृषि सहकारी संस्था लि, सदाबहार प्रांगारिक कृषि सहकारी सं लि, चेलीबेटी कृषि सहकारी सं लि लगायत कृषक र कृषि समुह	३०००००	५०	नगरपालिका
४	५०% अनुदानमा धानको वीउ वितरण	खैरेनी कृषि समुह लगायत अन्य कृषि फर्म र कृषक समुह	२०००००	५०	नगरपालिका
५	कफी खेती प्रवर्द्धन कार्यक्रम	गुर्दुम कृषि सहकारी सं लि लेटाङ १ र वारङ्गी कृषक समुह लेटाङ ७	१५०००००	२५	प्रदेश
६	मौरिपालन प्रवर्द्धन कार्यक्रम	लोकल मौरी कृषि फर्म लेटाङ १ र आशा मौरीपालन फार्म लेटाङ ९	७५००००	२५	प्रदेश
		जम्मा	**३८५००००**		

९८ पशुपालनमा अनुदानको विवरण

प्रदेश तथा स्थानीय तहमा सशर्त वित्तीय हस्तान्तरित भएका पशु तथा मत्यविकास कार्यक्रम सञ्चालन सम्बन्धी कार्याविधि,२०८१ को दफा १२(४) बमोजिम सम्बन्धित कार्यालयले सार्वजनिक जानकारीको लागि अनुदानग्राहिको विवरण नियमित अद्यावधिक गरी प्रकाशन तथा सार्वजनिकरण गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ।साथै कार्यविधिमा कार्यक्रम सञ्चालन विधि/क्रियाकलाप/न्यूनतम मापदण्ड/प्रासाङ्गिक विषय/अनुदानको सिमा लगायतको सम्बन्धमा व्यवस्था गरेको छ।पालिकामा यस वर्ष सञ्चालन गरेका निम्न कार्यक्रममा लाभग्राहीको छनौट विधि, मापदण्ड, आधार, मुल्याङ्कन, उक्त कार्यक्रमको लागि तोकिए बमोजिमको लागत अनुमान र सार्वजनिक सुचना आव्हान मार्फत आवेदन संकलन गरी उपयुक्त लाभग्राही छनौट गरी विगत वर्षहरुमा प्रदान गरेको लाभग्रिलाई यस वर्ष प्रदान नगर्ने गरी अनुदान प्रदान गर्नुपर्नेमा पालिकाले यस वर्ष पशु तर्फ सञ्चालन गरेका विभिन्न कार्यक्रममा उक्त कार्यविधिको पुर्ण पालना गरेको नदेखिएकोले आवश्यक मापदण्ड तयार गरी उपयुक्त लाभग्राहिको छनौट गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने र अनुदान प्राप्त लाभग्राहीको विवरण सार्वजनिकरण गर्ने तर्फ ध्यान दिनुपर्दछ।

९९ निरन्तर अनुदान उपलब्ध

प्रदेश तथा स्थानीयमा सशर्त वित्तीय हस्तान्तरित कृषि विकास कार्यक्रम सञ्चालन सम्बन्धि कार्याविधि,२०८१ को दफा ३० बमोजिम अनुदान ग्राहिले एउटै कामको लागि संघ,प्रदेश वा स्थानीय तह वा एक भन्दा बढी निकायबाट अनुदान प्राप्त गर्न सक्ने छैन। साथै अनुदान प्रवाह गर्दा विगतमा अनुदान प्राप्त नगरेकाहरुलाई प्राथमिकता दिनुपर्नेछ भनि व्यवस्था गरिएको छ। तर पालिकाले विगत वर्ष २०७९/८० र २०८०/८१ मा समेत अनुदान प्रदान गरेका लाभग्राहीलाई यस वर्ष २०८१/८२ मा समेत अनुदान प्रदान गरेको देखिन्छ। किसान तथा कृषक समुहले एक वर्ष अनुदान प्राप्त गरे पश्चात उक्त अनुदानबाट उत्पादन भएको कृषी उपजको केहि अशं बिउको रुपमा प्रयोग गर्नुपर्नेमा उक्त कार्य गरेको देखिदैन।पालिकाले एउटै किसान तथा कृषी समुहलाई लगातार अनुदान प्रदान गर्ने कार्यमा सुधार गरी कार्यविधिले तोके बमोजिम अनुदान प्रदान गर्ने र सोको विवरण समेत सार्वजनिकरण गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ।

सिन	अनुदानको नाम	समुह/ कृषि सहकारीको नाम	खर्च रु.	अनुदान प्राप्त गरेको वर्ष		
				२०८१।०८२	२०८०।८१	२०७९।०८०
१	५० प्रतिशत अनुदानमा मागमा आधारित साना कृषि सामाग्री उपकरण वितरण	उत्तरी मोरङ कृषि सहकारी सं लि, बाली विकास कृषि सहकारी सं. लि लगायत अन्य कृषि समुह र कृषकहरु	१८०००००	लिएको	कार्यक्रम नभएको	लिएको
२	७५% प्रतिशत अनुदानमा टमाटरको वीउ वितरण	उत्तरी मोरङ कृषि सहकारि सं लि, उन्नत कृषि सहकारी सं लि, बाली विकास कृषि सहकारी सं लि, त्रिवेणी कृषि समुह, समावेशी कृषि समुह लगायत अन्य कृषि फर्म र कृषकहरु	१९०००००	लिएको	लिएको	लिएको
३	५०% अनुदानमा मकैको वीउ वितरण	उत्तरी मोरङ महिला कृषि सहकारी संस्था लि, सदाबहार प्रांगारिक कृषि सहकारी सं लि, चेलीबेटी कृषि सहकारी सं लि लगायत कृषक र कृषि समुह	८५००००	लिएको	लिएको	लिएको
४	५०% अनुदानमा धानको वीउ वितरण	सदाबहार प्रांगारिक कृषि सहकारी सं लि लेटाङ २, खैरेनी कृषि समुह लगायत अन्य कृषि फर्म र कृषक समुह	६५००००	लिएको	लिएको	लिएको
		जम्मा रु.	**५२०००००**			

१०० प्रविधि हस्तान्तरण

गरिबी निवारणको लागि लद्यु उद्यम विकास कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका,२०७७ को दफा १९(१) बमोजिम कार्यलयले कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने प्रयोजनको लागि प्रथम चौमासिक अवधिभित्र आवश्यक सेवा प्रदायक संस्था छनौट गरिसक्नुपर्ने र उपदफा २ प्रथम चौमासिक अवधिभित्र कुनै कारणवश सेवा प्रदायक संस्था छनौट हुन नसकेमा त्यसरी सेवा प्रदायक छनौट हुन नसक्नुको उचित आधार र कारण उल्लेख गरी उद्यम विकास समितिको निर्णय बमोजिम कार्यालयले दुई महिना म्याद थप गर्न सक्ने व्यवस्था रहेको छ। पालिकाले

यस वर्ष विभिन्न कार्याक्रम सञ्चालन गरेकोमा निम्न प्रविधि हस्तारण सम्बन्धि कार्यक्रम तोकिएको अवधिभित्र संस्थाको छनौट गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरेको नदेखिएको तथा प्रविधिको निरन्तर उपयोग गरी उद्यमशिलता विकास भएको सम्बन्धमा उद्योग सञ्चालन गरिरहेको उल्लेख गरे तापनि सोको अनुगमन गरी प्रतिवेदन मार्फत एकिन गरेको नदेखिएकोले हस्तान्तरित प्रविधिको दिगो उपयोग र उद्यमशिलता विकास तर्फ पालिकाले ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ। पालिकाले यस वर्ष लघुउद्यम विकास कार्यक्रम अन्तर्गत रु.१७५०००.०० को देहाय बमोजिमका प्रविधि खरिद गरी २० प्रतिशत लागत साझेदारी रकम रु.३५०००.०० मा होमस्टे तालिम सञ्चालन गरी उद्यमीहरुलाई प्रविधिको हस्तान्तरण गरेको देखिन्छ।पालिकाले उक्त प्रविधिको दिगो उपयोग र उद्यमशिलता विकासलाई निरन्तरता दिएको सम्बन्धमा ऐनले तोके बमोजिम अनुगमन गर्नुपर्दछ।

क्र.स.	प्रविधिको नाम	साझेदारी गर्ने समुह नाम	साझेदारी रकम २०%	कार्यलय अनुदान८०%(शसर्त)	कुल रकम
१.	बडिजो थान -२	ठोक्रे खरबनी थाम डाडा बाख्रा पालक समुहले.न.पा.-१	६,०००।-	२४,०००।-	३०,०००।-
२.	मादल -२ थान	राजारानी होमस्टे समुहले.न.पा.-१	३,०००।-	१२,०००।-	१५,०००।-
३.	काँस थाल र बटुका- सेट(१२/ १२ थान)झ्याली — २थान	राजारानी होमस्टे समुह	१०,०००।-	४०,०००।-	५०,०००।-
४.	साँस्कृतिक पोशाक-११थान	राजारानी होमस्टे समुह	९,७८५.८०।-	३९१४३.२०।-	४८,९२९।-
५.	लो बेड र किचन टेवल	राजारानी होमस्टे समुह	६२१४.२०।-	२४८५६.८०।-	३१०७१।-
	जम्मा		**३५,०००**	**१,४०,०००**	**१,७५,०००**

१०१ **अपाङ्गता रोकथाम तथा पुन:स्थापना कायक्रम**

१०१.१ **अपाङ्गता अवस्था:** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा पालिकाले पालिकामा रहेका अपाङ्गता भएका व्यक्तिको विवरण तयार गर्ने, समय समयमा अद्यावधिक तथा नविकरण गर्ने र परिचय पत्र प्रदान गर्ने व्यवस्था गरेको छ। पालकाले तयार गरेको विवरण अनुसार 'क' वर्गको १५७ जना, 'ख' वर्गको २७६ जना, 'ग' वर्गको १६६ जना र 'घ' वगको ५४ जना गरी कुल ६४४ जनाले अपाङ्गता परिचय पत्र प्राप्त गरेका छन्।आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा पालिकाबाट वितरण गरिएका परिचयपत्रको गाम्भिर्यताको आधारमा एक वर्ष भित्र 'क' वर्गको १८ 'ख' वर्गको ४७ र 'ग' वर्गमा ५ गरी जम्मा ७० जना थपिएको देखिन्छ। पालिकाले ऐनमा भएको व्यवस्था बमोजिम अपाङ्गता भएका व्यक्तिको विवरण तयार गर्ने, समय समयमा अद्यावधिक तथा नविकरण गर्ने र परिचय पत्र प्रदान गर्ने कार्यलाई प्रभावकारी बनाउनु पर्दछ।

१०१.२ **कोशी प्रदेश र पालिकाको साझेदारी** अपाङ्गता रोकथाम तथा पुन:स्थापना कार्यक्रम सञ्चालन मार्गदर्शन २०८१/२०८२ कोशी प्रदेश अनुसार अपाङ्गता रोकथाम तथा पुनर्स्थापना कार्यक्रम सञ्चालनका लागि नगरपालिका र प्रदेश सरकार बिच भएको सझौता बमोजम खर्च रकममध्ये नगरपालका र सामाजक विकास मन्त्रालय, कोशी देशले ५०।५० प्रनिशत रकम व्यहोर्ने व्यवस्था छ । यस आर्थिक वर्षमा प्रदेशबाट रु.८३३९७९ र पालिकाबाट रु. ९८१२१५ समेत गरी जम्मा रकम रु.१८१५१९४ खर्च भएको छ। कार्यक्रमले लिएको उद्देश्य अनुरुप अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुका लागि सहयोग हुने गरी प्रभावकारी कार्यक्रम सञ्चालन तथा सोको अनुगमन गर्दै समयमा, यथार्थपर र प्रभावकारी प्रतिवेदन तयार गर्नेतर्फ पालिका तथा सम्बन्धित पक्षले ध्यानदिनुपर्दछ।

१०१.३ अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको स्वास्थ्य उपचारमा सहयोग: कार्यक्रमको क्रियाकलाप नं. २.२.३ अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको स्वास्थ्य उपचारमा सहयोग कार्यक्रमको उद्देश्य अपाङ्गता भएका व्यक्तिको स्वास्थ्य सम्बन्धी समस्या कम गरी उनीहरुको दैनिक जीवनयापनमा सहजता तुल्यानु रहेको छ। सो कार्यक्रम सञ्चालन प्रक्रिया को वुँदा नं.१३ मा अपाङ्गता भएका व्यक्तिको उपचारमा लागेको खर्चको बिल, भर्पाई र उपचारसँग सम्बन्धित कागजातको प्रतिलिपिको अभिलेख राखि उपचार खर्च नगद वा बैंकमार्फत भुक्तानी गरी सोको भरपाईमा अपाङ्गता भएको व्यक्ति वा निजको परिवारको सहिछाप गराई उनिहरुको अपाङ्गता परिचय खुल्ने कागजात पेश गर्नुपर्ने उल्लेख छ। उक्त

शिर्षकको रकमबाट शिभिर सञ्चालन तथा समितिको निर्णय वमोजिम अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई सोझै भुक्तानी गरेको देखिन्छ। अपाङ्गता भएका व्यक्तिको स्वास्थ्य उपचार सहयोग कार्यक्रम, अपाङ्गता रोकथाम तथा पुन:स्थापना कार्यक्रम सञ्चालन मार्गदर्शन २०८१/२०८२ को उद्देश्य अनुरुप तोकेको प्रक्रिया अपनाएर सञ्चालन गर्नुपर्दछ।

१०१.४ **अपाङ्गता मिलिजुली सममुहको बचत**: अपाङ्गता रोकथाम तथा पुनर्स्थापना कार्यक्रम अन्तर्गत पालिकाले अपांग व्यक्तिहरु लाभांवित हुने गरी प्रत्यक वडामा मिलिजुली समूह गठन गरी रु. ११००० का दरले कोष स्थापना गरीदिको छ। सो मिलिजुलि समुहको कोषको रकम बढाउने तथा त्यसको सहि सदुपयोग गर्न परिचालन गर्ने समयमा साँवा व्याज उठाने तर्फ ध्यान दिनुपर्छ। सो कोषको बार्षिक रुपमा अद्यावधिक विवरण तयार गरी राख्नुपर्दछ।यस सम्बन्धमा कार्यक्रम संचालन पूर्व सो स्म्बन्धी विस्तृत अध्ययन विश्लेषण गर्नुपर्दछ । कार्यक्रमको उद्धेश्य प्राप्ती भए नभएको मूल्याङ्कन गर्नुपर्ददछ । कार्यक्रम सञ्चालनले अपाङ्ग व्यक्तिहरुको जीवन शैलीमा आएको सकारात्मक परिवर्तन, उनीहरुमाथी समाजले राख्ने दृष्टिकोण, आर्थिक वद्धि, आत्मनिर्भर बन्नका लागि गरीएका कार्यक्रमहरु ती क्षेत्रमा गरिने विस्तृत कृयाकलापको विवरण, सोमा लाग्ने खर्च, लाभग्राहीको छनौट, अपेक्षित प्रतिफल, कार्य सम्पादन सूचक, सार्वजनिक खरिद कानूनको पालना विधि र पारदर्शिताको व्यवस्था निर्धारण नगर्नाले तथा लक्ष्य र प्रगति विवरण पेश नगर्नाले शीर्षकगत खर्चमा स्वीकृत सीमा नाघे ननाघेको, विधिको पालना भए नभएको र अपेक्षित प्रगति हासिल गरे नगरेको यकिन गर्न सकिएन ।

१०१.५ अनुगमन तथा मूल्याङ्कन: अपाङ्गता रोकथाम तथा पुन:स्थापना कार्यक्रम सञ्चालन मार्गदर्शन २०८१/२०८२ को क्रियाकलाप नं. ३.२.१० मा अनुगमण तथा मुल्याङ्कन गर्दा क्रियाकलाप भए/नभएको सम्बन्धमा वास्तविक समयमा अनुगमन गरी सोको मूल्याङ्कन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिका अन्तर्गतका कर्मचारी तथा समुदायमा आधारित पुन:स्थापन सहजकर्ता द्वारा क्रियाकलापहरुको अनुगमन गरी भुक्तानी प्राप्त गरेको मा क्रियाकलाप सञ्चालन भएको समयमा नै अनुगमन गरेको सम्बन्धमा यकिनगर्न सकिएन।कार्यक्रमको उद्देश्य अनुसार क्रियाकलापहरुको अनुगमन तथा मुल्याङ्कन गरी सोको वास्तविक प्रतिवेदन गर्नेतर्फ र कार्यक्रमको प्रभावकारिता तर्फ पालिका र सम्बन्धित पक्षले ध्यानदिनुपर्दछ।

१०२ **शिक्षक दरबन्दी र पदपुर्ति**

शिक्षा तथा मानवश्रोत विकास केन्द्रको कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिका, २०८१।८२ मा स्थानीय तहले दरबन्दी मिलानबाट कायम भएको दरबन्दी, शिक्षक अनुदान कोटा, प्राविधिक धार, प्रारम्भिक बाल विकास सहजकर्ता र विद्यालय कर्मचारी अनुदानमा कार्यरत शिक्षक, प्रशिक्षक तथा कर्मचारीको विद्यालयबाट प्राप्त मागफारम रुजु गरी निर्धारीत तलब, भत्ता, पोशाक खर्च, चाडपर्ब खर्च अनुदान उपलब्ध गराउने व्यवस्था छ। पालिकाको क्षेत्रभित्र रहेका विद्यालयको दरबन्दी मिलान नगरी तलब भत्तामा अनुदान खर्च लेख्ने गरेको छ। साथै नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषदबाट साविकमा नेपाल सरकारले जिल्लागत रुपमा उपलब्ध गराएको प्राथमिक, निम्न माध्यामिक तहका शिक्षक दरबन्दी तथा राहतकोटालाई स्थानीय तहगत रुपमा बाँडफाँड भए बमोजिमको शिक्षक दरबन्दी तथा पदपूर्ति देहाय वमोजिम रहेको र सोही बमोजिम अनुदान निकाशा भएको छ। विद्यालयमा शिक्षक विद्यार्थी अनुपात एकीन गरी नियम बमोजिम विद्यालय व्यवस्थापन र शिक्षक दरबन्दी मिलान हुनुपर्दछ । शिक्षक दरबन्दी पदपुर्तिको अवस्था देहाय बमोजिम रहेको छ:

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा १०२ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

१०३ **इन्टरनेट अनुदान निकासा**

१९३, २०८२।०३।०४ बाट २८ विद्यालयलाई रु.४०८६८४ भुक्तानी दिएको प्राप्त विल रकम भन्दा बढी निकासा वापतको ७ विद्यालयबाट रकम रु. ४४९५४ लेखापरीक्षणको क्रममा असुल भएको छ। देहायका विद्यालयले देहायको मिति उल्लेख भएको विल भरपाई पेश गरेकोले विद्यालयलाई इन्टरनेट वापतको रकम निकासा गर्दा विद्यालयले पेश गरेको विल रकम र मितिलाई यकिन गरी सो अनुसार समायोजन गर्नुपर्दछ।

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	इन्टरनेट रकम अनुदान	विलमा उल्लेख भएको रकम	विल मिति
१	श्री सिरिजङ्धा प्राथमिक विद्यालय	१२०००	१२०९१	२०८२।९।२४
२	श्री माध्यमिक विद्यालय	२००००	२१०२३	२०८२।९।२४
३	श्री सागमा माध्यमिक विद्यालय	२००००	२१०२३	२०८२।९।२४
४	श्री प्राथमिक विद्यालय	१२०००	१२०९१	२०८२।९।२४
जम्मा रकम		६४,०००	६६,२२८	

१०४ **स्यानिटरि प्याड**

पालिकाले आर्थिक वर्ष २०८०।८१ मा खरिद गरेको स्यानिटरी प्याडको मौज्दान ३७० थान रहेको देखिन्छ। आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा रु.४४७४८० बराबरको २०,००० थान स्यानिटरी प्याड खरिद गरी सबै प्याड सम्बन्धित विद्यालयलाई हस्तान्तरण गरेको छ। देहायका विद्यालयलाई देहाय अनुसारको स्यानिटरी प्याड वितरण गरेको र आ.व २०८१।८२ को अन्तिममा विद्यालयलाई वितरण गरेको स्यानिटरी प्याड के कति वितरण गरी के कति बाँकी रहेको सम्बन्धमा पालिकाले अद्यावधिक विवरण तयार गरेको देखिदैन। केहि विद्यालयमा आ.व २०८०।०८१ को नै मौज्दात रहेकोले वितरण गरेको छैन। नगरपालिकाले आर्थिक वर्षको वा शैक्षिक सत्रको अन्तिममा विद्याललाई हस्तातरण गरेको स्यानिटरी प्याडको वितरण र बाँकी मौज्दातको अद्यावधिक विवरण तयार गरी राख्नुपर्दछ। खरिद गरिएको स्यानिटरी प्याडको प्रयोग गर्न मिल्ने समय सीमा समेत ख्याल गरी स्वस्थ र प्रभावकारी किसिकले स्यानिटरी प्याड खरिद र वितरण गर्नुपर्दछ।

क्र.स.	विद्यालयको नाम	वितरण परिमाण	कैफियत
१	साग्मामा.वि.	७००	३७० थान अघिल्लो आ.व.कोबाँकी
२	भोगटेनीमा.वि.	८४०	
३	लक्ष्मीमा.वि.लेटाङ-२	३२२०	
४	शान्तिभगवती मा.वि.	६०००	
५	शिक्षाविकास मा.वि.	१९५०	
६	महाभारतमा.वि.	१२००	
७	महेन्द्रमा.वि.	१०५०	
८	जाँतेमा.वि.	२५६०	
९	श्रीमा.वि.	२८५०	
१०	बाल विकासआ.वि.	अघिल्लोमौजात	
११	ज्योतीआ.वि.	अघिल्लोमौजात	
१२	लक्ष्मीमा.वि.लेटाङ-७	अघिल्लोमौजात	
१३	भगवतीआ.वि.	अघिल्लोमौजात	
जम्मा		२०३७०	

१०५ **विद्यालय अनुदान निकासाको अनुगमन**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११(२)मा सर्वमान्यतामा असर नपर्नेगरी पालिकाको काम कर्तव्य अधिकारको खण्ड (ज) (२१) मा सामुदायिक विद्यालयलाई दिने अनुदान तथा सो को बजेट व्यवस्थापन, विद्यालयको आयव्ययको लेखा, अनुशासन कायम र नियमन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रका विद्यालयहरुले विद्यालय लेखमान दिग्दर्शन बमोजिम नगदी तथा जिन्सीको लेखा राखे नराखेको, कट्टी गरेको कर , नागरिक लगानी कोष, कर्मचारी सञ्चयकोष सम्बन्धित खातामा दाखिला गरे नगरेको र नेपाल सरकारको २०७५।३।३२ को निर्णय बमोजिम विद्यालयमा कार्यरत शिक्षक तथा कर्मचारी पारीश्रमिक सुविधा अनिवार्य रुपमा बैक खाता मार्फत भुक्तानी भए नभएको, विद्यालय सुधार योजना, सामाजिक परीक्षण र आर्थिक लेखापरीक्षण गरे नगरेको जस्ता विषयहरु समेतलाई ध्यान दिई विद्यालय अनुगमन मापदण्ड निर्धारण गरी विद्यालयको अनुगमन गरेको प्रतिवेदन देखिएन।पालिकाले यस वर्ष विभिन्न ४५(बाल विकास केन्द्र सहित) विद्यालयको नाममा रु.१३,२८,२७,३०९।९२ निकासा गरेको छ। पालिकाले उल्लेखित विषयहरुलाई समेत आधार लिई अनुगमन मापदण्ड तयार गरी नियमित अनुगमन गरिनुपर्दछ।

१०६ **विद्यालयहरुको शैक्षिक गुणस्तरको अनुगमन**

कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिका,२०८१।८२ मा सामुदायिक विद्यालयहरूको शैक्षिक गुणस्तर स्थितिको नियमित रुपमा अनुगमन गरी सो को एक प्रति प्रतिवेदन शिक्षा तथा मानवस्रोत विकास केन्द्रमा पठाउने र सोको कार्यान्यिन गरी विद्यालयमा शैक्षिक गुणस्तर सुधार गर्ने व्यवस्था छ। यस पालिकाले आ.व.२०८१।८२ मा विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर बारे मापदण्ड निर्धारण गरी अनुगमन गरेको प्रतिवेदन नदेखिएकोले आफ्नो पालिका क्षेत्रभित्रका विद्यालयहरूको शैक्षिक गुणस्तर सुधारतर्फ ध्यान दिन मापदण्ड निर्धारण गरी नियमित अनुगमन गर्नुपर्दछ।

१०७ **दिवा खाजा कार्यक्रम**

कार्याक्रम कार्यान्वियन पुस्तिका, २०८१।८२ को २.८.७ क्रियाकलापको बुँदा नं ङ मा विद्यालय सञ्चालन हुनासाथ दिवा खाजा व्यवस्थापन गर्नुपर्ने भएकाले आर्थिक वर्षको सुरुमै शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणाली IEMIS मा समावेश भएको प्रारम्भिक बाल विकासदेखि कक्षा ५ सम्मको विद्यार्थी सङ्ख्यालाई आधार मानी प्रति विद्यार्थीका लागि दैनिक रु.१५ का दरले पहिलो त्रैमासिकको बजेट निकासा गर्ने तथा बुँदा नं (घ) मा दोस्रो त्रैमासिकदेखि स्थानीय तहले विद्यालय भौतिक रुपमा पूरा चलेको दिन (परीक्षामा सामेल भएको दिनसमेत) खाजा उपलब्ध गराईएका विद्यालयको प्राधानाध्यापक र विद्यालय व्यवस्थापन समिति अध्यक्षबाट विधार्थीको सङ्ख्यात्मक विवरण प्रमाणित गराई स्थानीय तहमा सङ्कलन गरी सङ्ख्या यकिन भए पश्चात मात्र थप अनुदान दिने व्यवस्था मिलाउने व्यवस्था छ। साथै प्रत्येक त्रैमासिकमा निकासा गर्दा उक्त समयभन्दा अगाडि निकासा गरिएको रकम सदुपयोग भएको सुनिश्चत गर्ने व्यवस्था भएकोमा पालिकाले दिवा खाजा वापत यस वर्ष विभिन्न ४५ विद्यालयको नाममा रु.५८,०२,७८०।०० निकासा गरेको छ। थप निकासा दिनुभन्दा अगाडि पहिलो त्रैमासिकमा निकासा गरिएको रकम सदुपयोग भयो भएन बारे कुनै प्रतिवेदन जारी नगरी निकासा गरेको कार्य विश्वसनीय नभएको हुँदा कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिकाले व्यवस्था गरेको कुराको कार्यान्वियन गर्नेतर्फ पालिकाले ध्यान दिनुपर्दछ।

१०८ **पाठ्यपुष्तक वितरण**

कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिका, २०८१।८२ को क्रियाकलाप नं २.८.३ को उपक्रियाकलाप ३.१ मा स्थानीय तहले IEMIS मा प्रविष्ट तथ्याङ्कलाई स्थानीय तह अन्तरगत सञ्चालित सामुदायिक विद्यालयमा कक्षा १-१२ सम्मका विद्यार्थीहरुको यथार्थ तथ्याङ्कसँग सत्यापन गराई सत्यापित विवरण शिक्षा अधिकृतबाट प्रमाणित गरी सोका आधारमा आवश्यक कक्षागत र विषयगत पाठ्यपुस्तकको सङ्ख्या यकिन गर्ने तथा विद्यालयलाई पाठ्यपुस्तक व्यवस्थाका लागि कक्षा ११-१२ का लागि आर्थिक वर्षको प्रथम त्रैमासिक तथा कक्षा १-१० का लागि तेस्रो त्रैमासिक भित्र अनुदान दिने व्यवस्था छ। साथै यसरी अनुदान दिँदा पहिलो पटकमा विद्यार्थी सङ्ख्याको ७५ प्रतिशत लाई मात्र अनुदान दिने तथा शैक्षिक सत्रमा भएको नयाँ विद्यालय भर्नाको विवरण, पाठ्यपुस्तक खरिद र वितरण गरेको विवरणका आधारमा यकिन गरी नपुग हुने रकम मात्र दोश्रो पटक अनुदान दिने व्यवस्था छ।पालिकाले दोस्रो पटक निकासा गर्दा शैक्षिक सत्रमा भएको नयाँ विद्यार्थी भर्नाको विवरण, पाठ्यपुस्तक खरिद र वितरण गरेको भरपाईको आधारमा यकिन गरेर मात्र निकासा दिनु पर्नेमा नयाँ विद्यार्थी भर्नाको यकिन गरेको पाइएन।अतः पाठ्यपुस्तक खरिद गरेको विललाई मात्र आधार मानी निःशुल्क पाठ्यपुस्तक अनुदान वापत विभिन्न ३२ विद्यालयहरुको नाममा पाठ्यपुस्तकको लागि निकासा गरिएको रकम रु.८७९४९६।०० बमोजिमको पाठ्यपुस्तक खरिद गरी EMIS प्रणालीमा व्यवस्थित विद्यार्थीहरुलाई वितरण गरे नगरेको सम्बन्धमा पालिकाबाट प्रभावकारी अनुगमन गरिनुपर्दछ।

१०९ **सामाजिक सुरक्षा तर्फ**

सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम अन्तर्गत भत्ता वितरण गर्दा सामाजिक सुरक्षा ऐन, २०७५, सामाजिक सुरक्षा नियमावली, २०७६, सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि-२०७७ लगायतको प्रावधान बमोजिम गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। कार्यविधिले लाभग्राहीको नाम दर्ता र नवीकरण, लगत कट्टा तोकिएको मिति भित्रै परिचयपत्र अनिवार्य रुपमा नवीकरण गरी सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण गर्नुपर्ने, प्रत्येक बर्ष लगत अध्यावधिक गरी लाभग्राहीको संख्या यकिन गर्नुपर्ने, भत्ता वितरण गर्दा बैंक मार्फत वितरण गर्नुपर्ने, सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रुपमा सञ्चलान गर्न नियमित रुपमा अनुगमन गर्नुपर्ने, केन्द्रिकृत सूचना प्रणालीमा प्रविष्टी गरी अद्यावधिक गर्ने जिम्मेवारी सामाजिक सुरक्षाको अख्तियारी पाउने सम्बन्धित स्थानीय निकायको हुने व्यवस्था गरेको छ।पालिकाले ५ वटा बैङ्कमार्फत सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण गर्दै आएको छ। पालिकालाई सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमको लागि यो वर्ष संघीय सरकारबाट रु.१६२७५५८०७।८८ बजेट प्राप्त भएकोमा रु.१६२७५५८०७।८८ कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयको IPFMS बाट सोझै लाभग्राहीको खातामा जम्मा हुने गरी इएफटि गरेको छ। यस सम्बन्धमा देखिएका व्यहोराहरु देहाय वमोजिम रहेका छन:

१०९.१ **सार्वजनिक सुनुवाईः** सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को बँदा न. ३४ मा स्थानीय तहले भुक्तानी गरेको रकम र बुझिलिनेहरुको नामावली स्थानीय तहका कार्यालयका अतिरिक्त सम्बन्धित वडा कार्यालयमा समेत सार्वजनिक गर्नुपर्ने र वडा समितिले प्रत्येक चौमासिकमा कम्तीमा एक पटक सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम सम्बन्धमा सार्वजनिक सुनुवाई गर्नुपर्नेछ। सार्वजनिक सुनुवाईमा प्राप्त गुनासो तथा सुझावहरु मध्ये आफुले सक्ने कुराहरु सम्बोधन गरी नसकिने खालका सुझाव तथा गुनासाहरु सम्बोधनका लागि

स्थानीय तह कार्यालयमा पठाउनु पर्नेमा सो गरेको पाइएन। सुनवाई नगरी लाभग्राही सूची अनुसार भत्ता वितरण गरेको छ। आगामी दिनमा कार्यविधिको पालना गरी भत्ता वितरण गर्नुपर्दछ।

१०९.२ **पारदर्शिता र जवाफदेहिता:** सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को बुँदा नं. ३२ अनुसार स्थानीय तहहरुको कार्यालयले सामाजिक सुरक्षा भत्ता सम्बन्धी जानाकारी (लाभग्राहीको नाम दर्ता तथा नविकरण प्रकृया, भत्ताको दर, प्राप्त हुने वैँक र लाभग्राहिले पुरा गर्नुपर्ने प्रकृया) स्थानीय सामाजिक संस्था, गैरसरकारी संस्था, सामाजिक परिचालनमा संलग्न संस्थाहरुको सहयोग लिएर अनिवार्य रुपमा प्रचार प्रसार गर्नुपर्ने र यस सम्बन्धी सूचना स्थानीय एफ एम लगायतका संचार माध्यमहरुबाट प्रचार प्रसार गर्नुपर्ने व्यवस्था मिलाउनुपर्ने र सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्ने लाभग्राहिहरुको नाम नामेसी सम्बन्धित स्थानीय तहको वेभ साइटमा राख्नुपर्नेमा सो पालना गरेको पाइएन। यसले गर्दा भत्ता वितरण पारदर्शी ढङ्गबाट भएको छ भनि यकिनहुने अवस्था देखिएन। कार्यविधिमा भएको व्यवस्थाको पालना गर्नेगराउने तर्फ पालिकाको ध्यान जानुपर्ने देखिन्छ ।

१०९.३ सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरणको तुलना- यस पालिकामा आर्थिक वर्ष २०८०।८१ र आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा देहाय अनुसारका लाभग्राही रहेको देखियो।

सि.नं.	लाभग्राही वर्ग	भत्ता दर (मासिक)	२०८०।८१ मा रहेका लाभग्राहीको संख्या (औसत ४ त्रैमासिकको)	२०८१।८२ मा रहेका लाभग्राहीको संख्या (औसत ४ त्रैमासिकको)
१	जेष्ठ नागरिक (अन्य)	२४००	२३५८	२४३२
२	जेष्ठ नागरिक (दलित)	१५४	१५४	१५५
३	एकल महिला	२९०	३१८	२८३
४	विधवा	५८२	५७१	६०३
५	पूर्ण अपाङ्गता	१४०	१३९	१४३
६	अतिअसक्त अपाङ्ता	२३२	२१६	२३६
७	दलित बालबालिका	२०२	२०७	२०७
जम्मा लाभग्राही संख्या			३९६४	४०५९
जम्मा खर्च रकम			१५,८५,४४,८६९	१६२७५५८०७।८८

पालिकामा सामाजिक सुरक्षा वापत आर्थिक वर्ष २०८०।८१ मा रु. १५,८५,४४,८६९ खर्च भएकोमा आ.व. २०८१।८२ मा रु. १६२७५५८०७।८८ खर्च भएको देखिन्छ । गत वर्षको तुलनामा यो वर्ष औसतमा ९५ जना लाभग्राहीको संख्या बृद्धि भई रु. ४५१०९३९ बढी खर्च भएको छ भने खर्च रकम २।८४ प्रतिशतले बृद्धि भएको देखिन्छ।

१०९.४ **लगत कट्टाको अभिलेख**: सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को बँदा नं. ११ मा मृत्यू भएमा, बसाईँ सरी गएमा, एकल वा विधवा महिलाले विवाह गरेमा, बालबालिकाको हकमा पाँच बर्ष (साठी महिना) उमेर पूरा भएमा, नवीकरण नगरेमा, एक आर्थिक बर्षको कुनै पनि किस्ता रकम नबुझेमा बैंक मार्फत वितरण भएकोमा लगातार एक बर्षसम्म खाता निष्क्रिय भएमा वा अयोग्य व्यक्तिले

भत्ता प्राप्त गरेको प्रमाणित भएमा त्यस्ता लाभग्राहीको नाम सम्बन्धित स्थानीय तहको मूल अभिलेखबाट कट्टा गर्नुपर्ने तथा लगत कट्टा गरिएको व्यहोरा अभिलेखमा स्पष्ट जनाई सम्बन्धित स्थानीय तहको वडाका सचिव वा निजले तोकेको जिम्मेवार पदाधिकारीले प्रमाणित गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षणको क्रममा मुल अभिलेख खाता र आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को लगत कट्टाको विवरण माग भएकोमा मृत्यु भएका, वसाईसराई भए गएका तथा आएका नागरिकहरुको अभिलेख प्रणालीमा जनाएको विवरण मात्र तयार गरेको छ। पालिकाले मुल अभिलेख खाता र लगत कट्टाको स्पष्ट अभिलेख नभएकाले कार्यविधिको बुँदा नं. १२ बमोजिम लगत कट्टा गर्नुपर्ने लाभग्राहीको लगत कट्टा भए नभएको र लगत कट्टा गर्नुपर्ने व्यक्तिलाई समेत भुक्तानी भएको छैन भनि यकिन गर्न सकिएन। आगामी दिनमा पालिकाले तथा स्थानीय पञ्जिकाधिकारीले कार्यविधिको पालना गर्दै सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउने लाभग्राहीको विवरण समयमै अध्यावधिक गरी भत्ता वितरण गर्नुपर्दछ।पालिकाले लगत कट्टा भएका तर बैंकमा नगद मौज्दात रहि रहेका हालसम्मका लाभग्राहिको थप यकिन गरी सो रकम फिर्ता गर्नुपर्दछ।

१०९.५ **सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण:** सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को बँदा न. २२ अनुसार अनुसूची ६ बमोजिमको ढाँचामा पालिकाले वैङ्क सँग सम्झौता गरी पालिकामा रहेकोमा १० वडाहरुको सामाजिक सुरक्षा भत्ता एन.एम.वि बैंक, एन.आइ.सि एसिया बैंक, प्राइम बैंक, नविल बैंक र कृषि विकास बैंक बाट वितरण गराउदै आएको छ। कोलेनिकाको CGAS प्रणालीको प्रतिवेदनमा सामाजिक सुरक्षा भत्ता वापत रु.१६२७५५८०७।८८ निकासा अनुरोध पठाई रु.१६२७५५८०७।८८ खर्च लेखेको छ। पालिकाबाट तयार गरेको फरवार्ड फिड अनुसार यस वर्ष अन्य जेष्ठ नागरिक, जेष्ठ नागरिक दलित, ज्येष्ठ एकल महिला, विधवा, पूर्ण अपाङ्ग, अतिअसक्त अपाङ्ग र दलित बालबालिका समेत ७ बर्गमा सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण देहाय अनुसार छ ।

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा १०९.५ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

१०९.६ **एक आर्थिक वर्षमा एक पटक पनि रकम नझिकेका लाभग्राहीको विवरण** - सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि,२०७७ को बँदा न. २६(३) मा एक आर्थिक वर्षमा एकपटक पनि रकम नझिकेका लाभग्राहीको विवरण सेवा प्रदायक बैंकबाट अनुसूची-११ बमोजिमको ढाँचामा प्राप्त गरी त्यस्ता लाभग्राहीका सम्बन्धमा स्थानीय तहले आवश्यक छानविन गरी कुनै लाभग्राहीको मृत्यु भएको वा कुनै कारणले भत्ता प्राप्त गर्न योग्य नभएको पाईएमा सम्बन्धित बैंकबाट लगत कट्टा हुने मिति सम्मको रकम सम्बन्धित हकवालालाई भुक्तानी गरी सो मिति भन्दा पछिको रकम फिर्ता गरी संघीय सञ्चित कोषमा दाखिला गर्नुपर्ने उल्लेख छ । पालिकाको सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्रदान गर्ने देहायको बैंकमा देहाय अनुसारको एक आर्थिक वर्षमा एक पटक पनि रकम नझिकेका लाभग्राहीको रहेको पाईयो। पालिकाले उक्त खाताहरुको थप यकिन गरी लाभग्राहीलाई सुसूचित गराई सो रकम फिर्ता गर्नुपर्दछ।

सि.नं.	बैंकको नाम	लाभग्राही संख्या	रकम
१	नविल बैंक	७७	५५७७४६
२	कृषि विकास बैंक	३	१०२७११
३	एन एम बि बैंक	१५	१८८०००
४	एन आइ सि एसिया	३	२८२६७६
जम्मा		९८	११३११३३

१०९.७ निष्कृय खाता: सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ बँदा न. २६(३) मा एक आर्थिक बर्षसम्म एकपटक पनि रकम नझिकेका लाभग्राहीको विवरण सेवा प्रदायक बैंकबाट अनुसुची ११ बमोजिमको ढाँचामा प्राप्त गरी त्यस्ता लाभग्राहीका सम्बन्धमा स्थानीय तहले आवश्यक छानबिन गरी कुनै लाभग्राहीको मुत्यू भएको वा कुनै कारणले भत्ता प्राप्त गर्न योग्य नभएको पाईएमा सम्बन्धित बैंकबाट लगत कट्टा हुने मिति सम्मको रकम सम्बन्धित हकवालालाई भुक्तानी गरी सो मिति भन्दा पछिको रकम फिर्ता गरी संघीय संचित कोषमा दाखिला गर्नुपर्ने छ भनी उल्लेख गरेको छ। यस पालिकाले सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण गर्न एन.एम.वि बैंक, एन.आइ.सि एसिया बैंक, प्राइम बैंक, नविल बैंक र कृषि विकास बैंक शाखा कार्यालयमा रहेका निष्कृय खाता भएका लाभग्राहीहरुको विवरण माग गर्दा

सोको विवरण प्राप्त नभएकोले पालिकाले निष्कृय खाताको विवरण (लाभग्राहिको नाम, मौज्दात रकम तथा निष्कृय भएको मिति सहित) माग गरी निष्कृय रहेका लाभग्राहीको सम्बन्धमा यकिन गरी सो रकम फिर्ता गर्न तर्फ पालिकाले ध्यान दिनुपर्दछ।

१०९.८ **सामाजिक सुरक्षा मौज्दात तथा हिसाब भिडान-** सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को परिच्छेद ४ को बुँदा नं. १४ मा स्थानीय तहले प्रविष्ट गरेको अद्यावधिक एम.आई.एस लगतका आधारमा सामाजिक सुरक्षा भत्ता रकम निकासा पाउने र परिच्छेद ५ को बुँदा नं. २१ मा भत्ता रकम बैंक मार्फत वितरण गर्नुपर्ने सम्बन्धमा व्यवस्था छ। सोही कार्यविधिको अनुसूची १० को शर्त नं ६ र ७ मा बैंकले तोकिएको ढाँचामा लाभग्राहीको खातामा भत्ता वितरण गरेको विवरण खुल्ने रिभर्स फिड पालिकालाई उपलब्ध गराउनुपर्ने समेत व्यवस्था रहेको छ। लाभग्राहिको अद्यावधिक विवरण अनुसार सफल हुन नसकेको भुक्तानीको यकि गरी सोको हिसाब मिलान गर्नुपर्दछ। सामाजिक सुरक्षा भत्ता त्रैमासिक रुपमा उपलब्ध गराईने भएकाले लगत कट्टा भएका लाभग्राहीको खातामा लगत कट्टा भएको मिति भन्दा पछाडि पनि भुक्तानी हुनसक्ने भएकाले बैँक बाट सो रकम फिर्ता गर्नुपर्ने विवरण माग गरिएको मा फिर्ता गर्नुपर्ने रकम रु.३१२३७ (लेखापरीक्षणको क्रममा) फिर्ता गरी थप बाँकी नरहेको बैँक र पालिकाको भनाई रहेको छ। यस सम्बन्धमा थप यकिन गरी सो प्रकृतिको रकम फिर्ता गर्ने तर्फ पालिकाको ध्यान जानुपर्दछ साथै कार्यविधि अनुसार बैँकले विवरण उपलब्ध गराउने तथा पालिकाले अद्यावधिक विवरण अनुसार हिसाब फरफारक गर्नु पर्दछ ।

अनुसूचीहरू

अनुसूची - १

आर्थिक कारोबारको स्थिति

आर्थिक बर्ष: २०८१/८२

कार्यालय र स्थान : लेटाङ नगरपालिका, मोरङ , लेटाङ नगरपालिका , मोरङ

पद	नाम	कार्यकाल सुरु मिति	कार्यकाल समाप्त मिति
लेखा प्रमुख	चुडा बोहोरा	२०८१-२-२०	हाल सम्म कार्यरत

बेरुजु वर्गीकरण:

असूल गर्नुपर्ने	अनियमित भएको	प्रमाणका कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा पेश्की
२९,५८१,२८१	५,६२५,०९१	२,०८२,९८४.७	०	०	०
				प्रारम्भिक प्रतिवेदनबाट देखिएको बेरुजू रु.	३७,२८९,३५६.७
				प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर फछ्र्यौट गरी संपरीक्षण भएको रकम रु.	८४,३५५
				संपरीक्षणबाट थप भएको बेरुजू रु.	०
				लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा कायम बेरुजू रु.	३७,२०५,००१.७

स्थानीय तह :

गत बर्षको जिम्मेवारी		६६५६३२५०	
आम्दानी		खर्च	
संघीय सरकारबाट अनुदान	३५०७९६३६०	चालु खर्च	३७७५६४९७२
प्रदेश सरकारबाट अनुदान	३०६४९०००	पूँजीगत खर्च	१४००४४५७१
राजश्व बाँडफाँट	१४७८६२७८३	वित्तीय/अन्य व्यवस्था	२५९३२२६२१
आन्तरिक आय	३४२४६१५२		
अन्य आय	२२३८८६१४२		
कुल आय	७८७४४०४३७	कुल खर्च	७७६९३२१६४
बाँकी मौज्दात		७७०७१५२३	

अनुसूची - २

बेरूजु दफा २ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची - ३

क्र.स./आर्थिक सङ्केत	विवरण	टिप्पणी नं	चालु आ.ब.को कारोबार			गत आ.ब. को कारोबार		
			नगद	तेस्रो पक्ष भुक्तानी (सोझै भुक्तानी)	जम्मा	नगद	तेस्रो पक्ष भुक्तानी (सोझै भुक्तानी)	जम्मा
	राजस्व, अनुदान र अन्य प्राप्ति							
११०००	कर		१३,४५,१३,३६७.१६	०	१३,४५,१३,३६७.१६	११,५१,८३,९१४.१८	०	११,५१,८३,९१४.१८
१३०००	अनुदान		३४,१२,८४,८८६.५४	०	३४,१२,८४,८८६.५४	३३,३९,४०,९६८.१९	०	३३,३९,४०,९६८.१९
१४०००	अन्य राजस्व		४,७८,७३,७०६.१९	०	४,७८,७३,७०६.१९	५,८५,१८,४१८.८८	०	५,८५,१८,४१८.८८
१५०००	विविध प्राप्ति		६,६८,६८१.३४	०	६,६८,६८१.३४	२,६६,१७१.००	०	२,६६,१७१.००
क	**कुल जम्मा प्राप्ति**		५२,४३,४०,६४१.२३		५२,४३,४०,६४१.२३	५०,७९,०९,४७२.२५		५०,७९,०९,४७२.२५
३	चालु		३७,७५,६४,९७१.९१	०	३७,७५,६४,९७१.९१	३५,१३,६२,८९६.७६	०	३५,१३,६२,८९६.७६
२१०००	पारिश्रमिक / सुविधा		१९,६६,४८,१६१.६६	०	१९,६६,४८,१६१.६६	१७,४२,७९,०४८.३०	०	१७,४२,७९,०४८.३०
२२०००	मालसामान तथा सेवाको उपयोग		१५,१४,१९,००५.२५	०	१५,१४,१९,००५.२५	१५,९४,२७,२४५.४६	०	१५,९४,२७,२४५.४६
२५०००	सहायता (Subsidy)		०	०	०	२४,७६,१९३.००	०	२४,७६,१९३.००
२६०००	अनुदान		०	०	०	७,२८५.००	०	७,२८५.००
२७०००	सामाजिक सुरक्षा		९४,६९,९९१.००	०	९४,६९,९९१.००	५४,२४,७६७.००	०	५४,२४,७६७.००
२८०००	अन्य खर्च		२,००,२७,८१४.००	०	२,००,२७,८१४.००	९७,४८,३५८.००	०	९७,४८,३५८.००
४	पूंजीगत		१४,००,४४,५७१.१५	०	१४,००,४४,५७१.१५	१६,१९,१५,३६६.००	०	१६,१९,१५,३६६.००
३१११०	भवन तथा संरचना		१,१३,५४,५३९.२५	०	१,१३,५४,५३९.२५	१,५२,४५,६३४.००	०	१,५२,४५,६३४.००
३११२०	सवारी साधन, मेशिनरी औजार, फर्निचर्स तथा फिक्चर्स		८८,६२,८१९.००	०	८८,६२,८१९.००	७१,५२,६०६.००	०	७१,५२,६०६.००
३११३०	अन्य पूँजीगत खर्च		२०,८५,८३९.३०	०	२०,८५,८३९.३०	४८,९३,२८९.००	०	४८,९३,२८९.००
३११५०	सार्वजनिक निर्माण		११,५७,७२,१०४.३५	०	११,५७,७२,१०४.३५	१३,४६,२३,८३७.००	०	१३,४६,२३,८३७.००
३११६०	निर्मितसरचनाको सुधार खर्च		१९,६९,२६९.२५	०	१९,६९,२६९.२५	०	०	०
ख)	**कुल जम्मा भुक्तानी**		५१,७६,०९,५४३.०६		५१,७६,०९,५४३.०६	५१,३२,७८,२६२.७६		५१,३२,७८,२६२.७६
ग)	**बचत /कमी (ग = क-ख)**		६७,३१,०९८.१७		६७,३१,०९८.१७	(५३,६८,७९०.५१)		(५३,६८,७९०.५१)
घ)	**धरौटी, आकस्मिक कोष लगायतका अन्य कोषको मौज्दातको थप/ घट (+/-)**		३७,७७,१७४.६५		३७,७७,१७४.६५	६२,३३,४९५.०४		६२,३३,४९५.०४
घ.१)	**कट्टी रकम भुक्तानी/दाखिला गर्न बाकी**							
ङ)	**यस आ.ब.को नगद तथा बैंक मौज्दात (बचत /(कमी)) (ङ = ग+घ)**		१,०५,०८,२७२.८२		१,०५,०८,२७२.८२	८,६४,७०४.५३		८,६४,७०४.५३
च)	**गत आ.व.को नगद तथा बैंक मौज्दात**		६,६५,६३,२५०.२९		६,६५,६३,२५०.२९	६,५६,९८,५४५.७६		६,५६,९८,५४५.७६
छ)	**विनिमय नाफा/घाटा तथा अन्य समायोजन**							

ज)	आ.व. अन्तको बाँकी नगद तथा बैंक मौज्दात (ज= ङ+च+छ)		७,७०,७१,५२३.११		७,७०,७१,५२३.११	६,६५,६३,२५०.२९		६,६५,६३,२५०.२९

बेरूजु दफा ९५ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची -४

क्र.स	फर्म/ व्यवसायको नाम	नविकरण शुल्क
१	जेनिशा टेलर्स	500
२	योङ्छेन सेकुवा कर्नर	1000
३	गोर्खाल्यान्ड हाउस	500
४	गरिमा किराना पसल	500
५	डि के फर्निचर उधोग	2000
६	सापकोटा किराना पसल	750
७	ओम बहुउदेश्यीय कृषि फर्म	500
८	सौरव सप्लायर्स	500
९	आरन औजार सेन्टर	250
१०	ड्रिम होटल एण्ड लज	750
११	शुभ प्रभा फेन्सी स्टोर	500
१२	थुलुङ कलेक्सन	1000
१३	भक्त फ्रेस हाउस	500
१४	लोक किराना पसल	500
१५	श्री मा भगवती स्टोन मिल्स एग्रीगेट प्रा लि	150000
१६	मनकामना टेलर्स	750
१७	खार्तम्छा किराना पसल	500
१८	वीर बहुउदेश्यीय कृषि फर्म	500
१९	नायरा कृषि भण्डार तथा पशु उपचार केन्द्र	1000
२०	तुलसी लघु उधोग	500
२१	देवी कृषि तथा पशुपंक्षी व्यवसाय	500
२२	सृष्टी स्टेशनरी एण्ड मल्टि ट्रेडर्स	500
२३	चाम्लिङ किराना पसल	500
२४	चेम्जोङ किराना पसल	500
२५	विजय होटल	750
२६	महाभारत अर्गानीक कफि फर्म	500

२७	अस्मीता चिया पसल	250
२८	सेङनुम होटल	1500
२९	स्याङबो कृषि फर्म	500
३०	लामा किराना पसल	500
३१	मनिस होटल	750
३२	सन्जु बहुउदेश्यीय कृषि फर्म	500
३३	चाम्लीङ खरिद तथा विक्रि केन्द्र	250
३४	जानुका किराना पसल	500
३५	सान कस्मेटिक एण्ड व्युटि पार्लर	1000
३६	चौतारी होटल तथा पाहुना घर	750
३७	प्रज्ञा डेकोर	1250
३८	राना होटल एण्ड लज	1500
३९	दिर्घायु हेल्थ केयर सेन्टर	2250
४०	उज्वल बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि	10000
४१	युनिस वस्त्रालय	1000
४२	राम कृषि फर्म	500
४३	साम्पाङ होटल एण्ड लज	750
४४	सोनु टेलर्स	500
४५	अन्जली सप्लायर्स	1500
४६	आरती अधिकारी कृषि फर्म	500
४७	सापकोटा खाजा घर	1000
४८	जी एण्ड एम सव रेमिट प्रा लि	1000
४९	इन्टरनल क्लो	1500
५०	गंगा किराना पसल	750
५१	सगुन किराना पसल	500
५२	त्रिवेणी कृषि फर्म	500
५३	गरिमा पशुपालन तथा कृषि फर्म	500

५४	व्यवसायिक महिला बाखापालन सहकारी संस्था लि	१०००
५५	हिमाली ट्रेडर्स	250
५६	छिछाङ्छा किराना पसल	500
५७	इश्वरमणि पुजा भण्डार	250
५८	जगत खाजा घर एण्ड किराना	150
५९	मिसो मेकअप एण्ड नेल्स स्टुडियो	1000
६०	न्यू सिरिजंगा पोल्ट्री सप्लायर्स एण्ड फ्रेस हाउस	1000
६१	मन्जु स्टोर	1000
६२	आशा कृषि फर्म	500
६३	मास्कि कृषि फर्म	500
६४	भण्डारी कृषि फर्म	500
६५	केन्ड्रिक कृषि तथा पशुपालन फर्म	500
६६	चाम्लिङ फ्रेस हाउस	1000
६७	एस बि राई फ्रेस हाउस	1000
६८	क्रिष्टिना बंगुर फर्म	500
६९	यलम्वर सप्लायर्स	500
७०	सेम फर्निचर सेन्टर	1250
७१	सम्भव होटल	750
७२	पाण्डे कुटानी पिसानी मिल	150
७३	मनिषा ताजा तरकारी तथा फलफुल पसल	250
७४	चन्द्र बाखापालन फर्म	500
७५	बिनिता फेन्सी स्टोर	250
७६	खतिवडा बहुउदेश्यीय कृषि फर्म	500
७७	मनित कुखुरा फर्म	500
७८	रुपा टेन्ट हाउस एण्ड क्याट्रिन तथा सागसब्जी पसल	1000

७९	रविना कृषि तथा सुपारी फर्म	500
८०	सन्जु डेरि प्रोडक्ट विक्री केन्द्र	2000
८१	नवदुर्गा सुनचादि पसल	1000
८२	हाङगुल एजुकेशनल भाषा केन्द्र	1500
८३	एल्सस ट्रेडर्स	1000
८४	ज्येष्ठ नागरिक एकता समन्वय केन्द्र नेपाल वडा कार्य समिति लेटाङ-८	150
८५	टेक लेटाङ कम्प्युटर एण्ड प्रिन्टर	500
८६	एन्जल व्युटि पार्लर	1000
८७	सुर्योदय पशुपालन तथा कृषि फर्म	500
८८	थेगीम सब्जी पसल	250
८९	उर्मिला फर्निचर उधोग	1250
९०	जे वि किराना पसल	250
९१	लिम्बु खाजा घर	250
९२	अमृता खाजा घर	500
९३	वसन्त पशुपालन तथा कृषि समुह	500
९४	बबिता फेन्सी स्टोर	1000
९५	राईंको कृषि फर्म	500
९६	मनोकामना ज्वेलरी	1500
९७	सार्थक स्वास्थय उपचार केन्द्र प्रा लि	2000
९८	काबोद ट्रेडर्स	1500
९९	जनता स्टेशनरी तथा किराना पसल	500
१००	जाँते कृषि फर्म	500
१०१	चेम्जोङ बहुउदेश्यीय कृषि फर्म	500
१०२	जाँते फार्मेसी	1000

१०३	केरुङ कलेक्सन	1000
१०४	वान्तवा खरिद विक्रि केंन्द्र	1000
१०५	खजुम धुप सामग्री पसल	250
१०६	वोहोरा भाडा पसल	1000
१०७	राजारानी कृषि फर्म	500
१०८	सौरभ किराना पसल	500
१०९	समिर किराना पसल	750
११०	अधिकारी पशुपालन तथा कृषि फर्म	500
१११	निरौला किराना पसल	150
	जम्मा	**२३९३५०**

बेरूजु दफा ९६.५ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची -५

आय ठेक्का नं	खोलाको नाम	कवोलकर्ता	सम्झौता वमोजिम गर्नुपर्ने उत्खनन परिमाण(घमी)	जम्मा उत्खनन परिमाण(घमी)	बढी उत्खनन परिमाण(घमि)	कवोल दर (प्रति घन) मुअ कर सहित रु.	कबोल दर अनुसारको जम्मा रकम रु.	वातावरण संरक्षण ऐन,२०७६ बमोजिम पालिकाले निर्धारण गरेको जरिवान रकम रु.	कबोल दर अनुसारको जम्मा रकम र जरिवाना सहित कुल जम्मा रकम रु.
LM/MOR/REVENUE -/२०८१/८२-०१	चिसाङ खोला(लेटाङ नाका)	बारजी कन्स्ट्रक्सन	५५४६०	८८९५१	३३४९१	५६०.३१	१८७६५३४२	१००००००	१९७६५३४२
LM/MOR/REVENUE -/२०८१/८२-०१	तेली खोला(इस्माली नाका र पापुगौडा नाका)	सुनवर्षी निर्माण तथा ढुवानी सेवा	३६५०६	५३३६४	१६८५८	४५७.८९	७७१९११०	०	७७१९११०
LM/MOR/REVENUE -/२०८१/८२-०१	मोरङ्गी खोला(मोरङी नाका)	सुनवर्षी निर्माण तथा ढुवानी सेवा	११७६०	११७६७	७	४५७.८९	३२०५	०	३२०५
	जम्मा		**१०३७२६**	**१५४०८२**	**५०३५६**		**२६४८७६५७**	**१००००००**	**२७४८76५७**

बेरूजु दफा ९६.६ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची -६

आय ठेक्का नं	खोलाको नाम	कबोलकर्ता	सम्झौता बमोजिम गर्नुपर्ने उत्खनन परिमाण(घमी)	जम्मा उत्खनन परिमाण(घमी)	बढी उत्खनन परिमाण(घमि)	कबोल दर (प्रति घन) मुअ कर सहित रु.	आर्थिक ऐन,२०८१ को अनुसुची ११ बमोजिम दर (प्रति घन) मुअ कर सहित रु.	कबोल दर अनुसारको जम्मा रकम रु.	आर्थिक ऐन बमोजिम जम्मा रकम रु.	वातावरण संरक्षण ऐन,२०७६ बमोजिम पालिकाले निर्धारण गरेको जरिवान रकम रु.	आर्थिक ऐन बमोजिम कुल जम्मा रकम रु.	कबोल दर अनुसारको जम्मा रकम र जरिवाना सहित कुल जम्मा रकम रु.
LM/MOR/REVENUE -/२०८१/८२-०१	चिसाङ खोला(लेटाङ नाका)	बारजी कन्स्ट्रक्सन	५५४६०	८८९५१	३३४९१	५६०.३१	६३७.८६	१८७६५३४२	२१३६२५६९	१००००००	२२३६२५६९	१९७६५३४२
LM/MOR/REVENUE -/२०८१/८२-०१	तेली खोला(इस्माली नाका र पापुगौडा नाका)	सुनवर्षी निर्माण तथा ढुवानी सेवा	३६५०६	५३३६४	१६८५८	४५७.८९	६३७.८६	७७१९११०	१०७५३०४४	०	१०७५३०४४	७७१९११०
LM/MOR/REVENUE -/२०८१/८२-०१	मोरङ्गी खोला(मोरङी नाका)	सुनवर्षी निर्माण तथा ढुवानी सेवा	११७६०	११७६७	७	४५७.८९	६३७.८६	३२०५	४४६५	०	४४६५	३२०५
	जम्मा		**१०३७२६**	**१५४०८२**	**५०३५६**			**२६४८७६५७**	**३२१२००७८**	**१००००००**	**३३१२००७८**	**२७४८७६५७**

बेरूजु दफा १०२ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची -७

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	वडा नं.	बाल विकास	प्राथमिक			निम्न माध्यमिक			माध्यमिक				पदपूर्ती	
				स्वीकृत	राहत	जम्मा	स्वीकृत	राहत	जम्मा	स्वीकृत	राहत	जम्मा	कक्षा ११-१२		
१	बालविकास आ.वि.	१	२	२	३	५	१		१			०		भएको	
२	भोगटेनी मा.वि.	१	१	५	१	६	३		३	१		१		भएको	
३	भोगटेनी प्रा.वि.	१	१	१	१	२			०			०		भएको	
४	कन्यादेवी प्रा.वि.	१	१	०	१	१			०			०		भएको	
५	कुइकुण्ड प्रा.वि.	१	१	३	०	३			०			०		भएको	
६	सग्मा मा.वि.	१	१	४	१	५	२	१	३	१		१		भएको	
७	दुर्गा प्रा.वि.	८	१	३	०	३			०			०		भएको	
८	गणेश प्रा.वि.	८	१	२	०	२			०			०		भएको	
९	जाँते मा.वि.	८	१	५	०	५	४		४	४	१	५	२	भएको	
१०	सरस्वती प्रा.वि.	८	१	१	०	१			०			०		भएको	
११	श्री मा.वी. जाँते	९	२	५	१	६		३	३		४	४	२	भएको	
१२	शिक्षा ज्योति प्रा.वि.	९	१	२	०	२			०			०		भएको	
१३	करमबोटे प्रा.वि.	५	१	१	१	२			०			०		भएको	
१४	हिमचुली प्रा.वि.	२	१	२	२	४			०			०		भएको	
१५	कृष्ण प्रा.वि.	३	१	३	०	३			०			०		भएको	
१६	लक्ष्मी मा.वि.	२	१	९	०	९		३	३		१	१		भएको	
१७	महाभारत मा.वि.	६	१	६	०	६		३	३		१	१		भएको	
१८	प्रा.वि. बिरन	३	१	३	०	३			०			०		भएको	
१९	पब्लिक प्रा. वि.	६	१	२	१	३			०			०		भएको	
२०	शान्ति भ. मा.वि.	४	१	८	०	८	७	१	८	५	१	६	४	भएको	
२१	शिक्षा विकास मा.वि.	५	१	६	१	७	४		४	१	३	४		भएको	
२२	सूर्य प्रा.वि.	५	१	३	०	३			०			०		भएको	
२३	बाल कल्याण प्रा वि	७	१	१	१	२			०			०		भएको	
२४	भगवती आ.वि.	७	१	४	१	५			०			०		भएको	
२५	ज्ञान ज्योति प्रा.वि.	७	१	२	१	३			०			०		भएको	
२६	ज्योति आ. वि.	७	१	५	१	६			०			०		भएको	

२७	लक्ष्मी मा.वि.	७	१	४	३	७		१	१			०		भएको	
२८	महेन्द्र मा.वि.	७	१	४	१	५	४		४	१	१	२		भएको	
२९	सरस्वती प्रा.वि.	७	१	१	२	३			०			०		भएको	
३०	श्रीजंग प्रा.वि.	७	१	०	१	१			०			०		भएको	
३१	यलम्वर प्रा.वि.	७	१	०	०	०			०			०		भएको	
३२	श्री जनचाहना बा. वि.के.	२	१			०								भएको	
३३	श्री नवज्योती बा.वि.के.	३	१			०								भएको	
३४	श्री सिद्धार्थ बा.वि.के.	२	१			०								भएको	
३५	श्री प्रभात नमूना बा.वि.के.	२	१			०								भएको	
३६	श्री शिवशक्ति वाल वि.के.	६	१			०								भएको	
३७	श्री सिद्धार्थ बौद्ध बा.वि.के.	४	१			०								भएको	
३८	श्री नमून बा.वि.के.जाँति	९	१			०								भएको	
जम्मा			४०	९७	२४	१२१	२५	१२	३७	१३	१२	२५	८		

बेरूजु दफा १०९.५ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची -८

क.सं.	लाभग्राहीको प्रकार	प्रथमत्रैमासिक			दोश्रोत्रैमासिक		तेश्रोत्रैमासिक		चौथोत्रैमासिक		जम्मा औस संख्या
		मासिक दर	वितरणसंख्या	रकम	वितरणसंख्या	रकम	वितरणसंख्या	रकम	वितरणसंख्या	रकम	
१	जेष्ठ नागरिक (अन्य)	४०००	२४००	२८५३७४६३	२४२५	२८८७५०१०	२४२९	२८९३१६१३	२४७३	२९४८५५५५	२४३२
२	जेष्ठ नागरिक (दलित)	२६६०	१५४	१२२०९४०	१५६	१२३१५८०	१५४	१२१६७७३	१५६	१२३१५८०	१५५
३	एकल महिला	२६६०	२९०	२३१४२००	२८९	२३०६२२०	२८६	२२८२२८०	२६८	२१३८६४०	२८३
४	विधुवा	२६६०	५८२	४५९११६०	५९६	४७१६१८०	६१०	४८१८५९०	६२५	४९४२२८०	६०३
५	पुर्ण अपाङ्ग	३९९०	१४०	१६५९८४०	१४०	१६७५८००	१४८	१७५४७६८	१४५	१७३५६५०	१४३
६	अशक्त अपाङ्ग	२१२८	२३२	१४४७०४०	२३३	१४८३२१६	२३९	१४९२६०९	२४०	१५२३६४८	२३६
७	बालबालिका	५३२	२०२	३१३१९०	२०९	३१७९१८	२०८	३२३४८८	२०८	३२२५२५	२०७
जम्मा			४०००	४००८३८३३	४०४८	४०६०५९२४	४०७४	४०८२०१२१	४११५	४१३७९८७८	४०५९

सुझाव

स्थानीय तहहरूद्वारा प्रदान गरिने सेवालाई छिटो, सरल, सुलभ र गुणस्तरीय बनाई स्थानीय जनताको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउन यस स्थानीय तहले कानुन तथा नीति निर्माण, साधन स्रोतको प्रभावकारी परिचालन, विकास प्रशासन, राजस्व परिचालन, नियमित सेवा प्रवाह, आर्थिक प्रशासन लगायतका विषयमा तपसिल अनुसारका सुधार गर्नुपर्दछः

- वित्तीय हस्तान्तरण र राजस्व बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने रकम सम्बन्धित मार्गदर्शनमा तोकिएबमोजिम विनियोजनमा कुशलता, कार्यान्वयनमा दक्षता र अपेक्षित नतिजा प्राप्त हुने गरी बजेट विनियोजन गरी समयमै पारित गर्नुपर्दछ।
- आन्तरिक आयका क्षेत्रहरू पहिचान गरी आन्तरिक आय वृद्धि गर्नुपर्दछ। कार्ययोजना तयार गरी विगतका आय बक्यौता असुल गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- नेपालको संविधानको धारा ५९ को उपधारा ७ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको बजेट घाटा व्यवस्थापन तथा अन्य वित्तीय अनुशासन सम्बन्धी व्यवस्था संघीय कानुन बमोजिम हुने उल्लेख भएकोमा यस स्थानीय तहले यस सम्बन्धी कानुन निर्माण गर्दा संघीय कानुनसँग सामाञ्जस्यता कायम नगरेकोले यसमा सुधार हुनुपर्दछ ।
- स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरूको सुविधा सम्बन्धी ऐन अनुसार मात्र पदाधिकारीलाई तोकिएको सुविधा व्यवस्था गर्नुपर्दछ। निर्वाचित हुने पद बाहेक राज्यकोषबाट तलब सुविधा बेहोर्ने गरी नियुक्त हुने सबै पदमा योग्यता र मापदण्ड तोकिनुपर्दछ ।
- स्थानीय सेवा ऐन र नियम अनुसार सङ्गठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणको आधारमा सङ्गठन संरचना निर्माण गरी स्थायी पद सिर्जना, पद दर्ता र पदपूर्ति गरी कर्मचारी व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ।
- भौगोलिक अवस्था, स्रोतको उपलब्धता, सेवा प्रवाहको अवस्थासमेतका आधारमा कानुन बमोजिम जनशक्ति व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ । पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूको क्षमता विकास गरी कार्यसम्पादनमा प्रभावकारिता ल्याउन प्रशिक्षण तथा तालिमको व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- अनुदान दिने विषय, क्षेत्र, वर्ग, समूहबारे कानुनबाट नै स्पष्ट गरी अन्तिम प्रयोगकर्तालाई प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने तथा उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि हुने गरी अनुदान प्रदान गर्नुपर्दछ । अति विपन्न र न्यून आय वर्गलाई सेवामा पहुँच दिन प्रदान गरिने सुविधा सोही वर्गमा पुगेको सुनिश्चित गर्न सो प्राप्त गर्नेको विवरण सार्वजनिकीकरण गर्नुपर्दछ ।
- व्यावसायिक प्रकृतिको संस्थाहरूलाई पुँजीगत अनुदान प्रदान गर्दा लाभग्राहीले प्राप्त गर्ने लाभको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ । यस्ता संस्थाहरु विघटन भएमा बाँकी सम्पत्ति लगानीको अनुपातमा फिर्ता हुने सुनिश्चितता हुन पर्दछ। यस्तो निर्माण व्यक्तिगत स्वामित्व रहेको जग्गा वा सम्पत्तिमा गरिनु हुँदैन ।
- एउटै प्रकृतिको काममा समेत लागत अनुमान टुक्र्याई सोझै खरिद गर्ने, पूर्वानुमान गर्न सकिने अवस्थामा पनि लागत अनुमान यथार्थपरक तवरले तयार नगरी भेरिएसनबाट थप कार्य गराउने प्रवृत्तिमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- खरिद सम्झौताको निर्धारित समयमा ठेक्काको काम सम्पन्न गर्नुपर्दछ। म्याद थप कार्यलाई वस्तुनिष्ठ र तथ्यमा आधारित बनाउनुपर्दछ।निर्माण व्यवसायी वा उपभोक्ताबाट भएको निर्माण कार्यको विस्तृत विवरण देखिने गरी तोकिएको ढाँचामा अभिलेख राख्नुपर्दछ।
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८(५) बमोजिम स्थानीय तहले सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई पारदर्शी, उत्तरदायी र जवाफदेही बनाउन सार्वजनिक तथा सामाजिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाइ गर्नुपर्दछ।
- स्थानीय तहले आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही मापदण्डका आधारमा आर्थिक सहायता वितरण गरी प्राप्त गर्नेको नाम सार्वजनिक गर्नुपर्दछ। त्यसैगरी अनुत्पादक र वितरणमुखी कार्यक्रममा गरिने खर्च घटाउनुपर्दछ।
- आधारभूत तथा माध्यमिक तहका विद्यालयहरूमा प्रचलित नियमले तोकेअनुसार शिक्षक विद्यार्थी अनुपातको आधारमा शिक्षक संख्या कायम गरी बढी भएका शिक्षकहरू समायोजन गर्नुपर्दछ।
- एकीकृत शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा रहेका विद्यार्थी संख्याको आधारमा दिवा खाजा, छात्रवृत्ति, पाठ्यपुस्तक र अन्य अनुदान रकम विद्यालयलाई निकासा दिनुपर्दछ ।

- बजेट तर्जुमा पूर्व नै अनुमान गर्न सकिने शीर्षकमा समेत अर्थ विविध वा अबण्डामा बजेट राख्ने र वर्षान्तमा रकमान्तर गरी खर्च गर्ने परिपाटी नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- पूर्व तयारीका कार्य सम्पन्न भएका आयोजनामा मात्र बजेट विनियोजन गर्नुपर्दछ। स्रोतको सुनिश्चितताबेगरका कार्यक्रम/ आयोजनामा आगामी वर्षको लागि दायित्व सिर्जना गरी भुक्तानी बाँकी राख्ने कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- भवन, सडक, सिँचाइ, खानेपानी जस्ता आयोजनाहरू कार्यान्वयन गर्दा स्पेसिफिकेशनले तोकेको संख्यामा निर्माण सामग्रीहरूको गुणस्तर परीक्षण गराउनुपर्दछ। साथै रनिङ्ग बिलसाथ गुणस्तर परीक्षण प्रतिवेदन संलग्न गरेर भुक्तानी दिनुपर्दछ।
- उपभोक्ता समितिबाट काम गराउँदा खरिद सम्झौतामा तोकिए बमोजिमको जनसहभागिताको अंश समितिबाट व्यहोर्ने गरी सम्झौता गरेकोमा कतिपय काममा सो अंश व्यहोरेको यकिन नगरी भुक्तानी दिएकोले सम्बन्धित कर्मचारीलाई जवाफदेही बनाउनुपर्दछ ।
- जटिल प्रविधि तथा उपकरणको प्रयोग हुने निर्माण कार्य र सामग्री खरिद गर्ने कार्य समेत उपभोक्ता समितिबाट गराएकोले सोमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ ।
- कृषि, पशु, सहकारी संस्था लगायतलाई विभिन्न प्रयोजनमा अनुदान उपलब्ध गराउँदा किसानको सूचीकरण, वर्गीकरण, परिचयपत्रको व्यवस्था गरी तीनै तहको समन्वयमा दोहोरो नपर्ने व्यवस्था गर्दै एकीकृत विद्युतीय अभिलेख राखी वितरण गर्नुपर्दछ। नाफामूलक संस्थालाई अनुदान वितरण गर्नु हुँदैन।
- सहकारी तथा गरिबी सम्बन्धी व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (कोपोमिस) तथा विद्यमान सहकारी ऐन तथा नियमको आधारमा सहकारी संस्थाहरूको सुपरिवेक्षण गरी उक्त ऐन नियम अनुसार सञ्चालन भए नभएको सुनिश्चित गर्नुपर्दछ।
- आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कार्यविधि तयार गरी कार्यसम्पादनलाई मितव्ययी, पारदर्शी र व्यवस्थित गर्नुपर्दछ। अन्तिम लेखापरीक्षण अगावै आन्तरिक लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी सोबाट देखिएका बेहोरा जिम्मेवार व्यक्तिले फस्योंट गर्नुपर्दछ।
- वित्तीय अनुशासन कायम गर्न लेखापरीक्षण प्रतिवेदनको सार्वजनिकीकरण तथा बेरुजु फस्योंटको कानुनी व्यवस्था एवं संयन्त्र तय गरिनुपर्दछ । लेखा समितिको कार्यसञ्चालन सम्बन्धी कानुन तर्जुमा गरी सो समितिलाई प्रभावकारी बनाई बेरुजु फस्योंट कार्यलाई व्यवस्थित बनाउनुपर्दछ।
- सरकारी पेस्की बाँकी रहेकालाई सार्वजनिक पदमा नियुक्ति नगर्ने तथा निर्वाचित हुने पदको हकमा उम्मेदवार हुन वञ्चित गर्ने एवं म्याद नाघेको पेस्कीको विवरण सार्वजनिक निकायले आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ७ दिनभित्र सार्वजनिकीकरण गर्ने कानुनी व्यवस्था हुनुपर्दछ ।
- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा असुल गर्नुपर्ने बेरुजु कायम रहेकोमा सो फस्योंट नगरुञ्जेल वृत्ति विकासमा रोक्का गर्ने तथा नयाँ नियुक्ति नहुने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा बेरुजु कायम भएमा सो व्यक्तिलाई उक्त बेरुजुबारे समयमै जानकारी गराउनुपर्ने र जानकारी नगराउने कर्मचारी उपर विभागीय कारबाही गर्ने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- जिन्सी सामग्री, यन्त्र उपकरण तथा औजारहरु आवश्यकता र औचित्यका आधारमा खरिद गरी उपयोगको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ ।मौज्दातमा रहेका यन्त्र, उपकरण र औजार मर्मत सम्भार गरी उपयोग हुन नसक्ने अवस्था एकीन गरेर मात्र खरिद गर्नुपर्दछ ।
- जुनसुकै तरिकाले प्राप्त गरेको जिन्सी एवं सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख अनिवार्य रूपमा सार्वजनिक सम्पत्ति व्यवस्थापन प्रणाली (पाम्स) मा अभिलेख राख्नुपर्दछ।
- सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा २९ अनुसार कार्यालयको जनशक्तिले गर्न नसक्ने कामको लागि मात्र परामर्श सेवा खरिद गरी परामर्शदाता माथिको निर्भरता कम गर्नु पर्दछ । तयार गरिएका विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन लगायतका प्रतिवेदनहरू क्रमिक रुपले कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ।
- सरकारी डिजिटल सेवाहरूको गुणस्तर, पहुँच र विश्वसनीयता बढाउन सेवा स्तर सम्झौता तथा गोपनीयता सम्झौता अनिवार्य गर्नुपर्दछ। एकै प्रकारको कामको लागि निकायगतरूपमा अलग - अलग सूचना प्रविधि प्रणाली खरिद गर्ने कार्यमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ।

- सेवा प्रवाहको प्रभावकारिता लागि नागरिक सचेतना वृद्धि कार्यक्रम गर्नुका साथै नागरिकबाट पृष्ठपोषण प्राप्त गर्ने विधि अवलम्बन गर्नुपर्दछ। समयको उपलव्धता एवं सेवा खरिद गर्ने सामर्थ्य सहितको सेवा प्रवाह तय गरिनुपर्दछ ।
- सेवाग्राही समेतको योगदानमा आधारित रही विभिन्न कोषको स्थापना भएकोमा यस्ता कोषको रकम खर्च गर्दा सेवाग्राहीको हित संरक्षण भएको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ ।
- नगरपालिकामा निर्माणाधीन अस्पताल समयमै निर्माण सम्पन्न गर्नुपर्दछ । पालिकामा सञ्चालित आधारभूत अस्पतालको कारोबारको लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन सुत्र प्रणाली बमोजिम गरी पालिकाको वित्तीय विवरणमा खुलासा गर्नुपर्दछ।